

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden szerdán és szombaton.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület tagjai ingyen kapják.

Nem tagoknak előfizetési díj:
Egész évre 24 korona, félfévre 12 korona, negyedévre 6 korona.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület tulajdona.

Az egyesületi tanács felügyelete alatt:
Főszerkesztő és kiadási felelős: Rubinek Gyula az OMGE. igazgatója.
Felelős szerkesztő: Enday Barna.

Szerkesztőség:

Budapest, IX., Köztelek-utca 8.

Kiadóhivatal:

Budapest (Köztelek), Üllői-út 25. szám.

Kéziratokat a szerkesztőségnek küld vissza.

AZ OMGE. KÖZLEMÉNYEI.

Ülésnapok a Köztelken.

1908. nov. 4. d. u. 4 órakor. Egyesületi tanács ülése.
" " 5. d. u. 4 órakor. Földmivelési és növénytermesztési szakoszt. ülése.

Meghívó

az „Országos Magyar Gazdasági Egyesület” földmivelési és növénytermesztési szakosztályának 1908. évi november hó 5-én (csütörtökön) d. u. 4 órakor a Köztelken tartandó ülésére.

Tárgyak:

1. Szakosztály megalakulása.
2. Hegyi Dezső, a magyaróvári növényélet és kőbontani állomás első aszisztensének előadása: A burgonya levélfodrosodása és egyéb veszélyes betegségeiről.

Cserhádi Sándor s. k.,
bizotts. elnök.

Adóügyi értesítés.

Felhívjuk a gazdaközönség figyelmét arra, hogy a folyó évi IV-re eső adók folyó év október hó 1-én váltak esedékessé s folyó évi november hó 15-ig, illetve miután az vasárnapra esik, november hó 18-ig bezárólag kismértékben fizethetők. Posta útján feladott adóösszegekre szinten ez a határnap bír érvénnyel.

Ez alkalommal ismételt felhívjuk a t. gazdaközönség figyelmét arra, hogy egyesületünk üzemi szakosztályának adóügyi osztálya csekély díjazás mellett az adókönnyvek szakszerű felülvizsgálatát elvállalja. A felülvizsgálatot adóügyi osztályunk a legnagyobb részletességgel teljesíti s nemcsak az adókönnyvet, hanem a

kataszteri birtokívek adatait is felülvizsgálja s a felülvizsgálat alkalmával azokat is bekéri. Ez annyival is inkább szükséges, mert a közzelgő adóreform életbeléptetése esetén minden gazdának amenny is be kell szereznie a kataszteri birtokíveket, mert csak így jut azon helyzetbe, hogy kellően védekezhesék azon sérelmes megállapításokkal szemben, melyek a mivelési ágak és újabb értéfközpontok felállításának alkalmával esetleg felmerülnek. *Igazgató.*

Országos tenyészállatkiállítás Budapesten.

(1909. június havában.)

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület Darányi Ignác dr. földmivelésügyi m. kir. miniszter felkérésére és támogatásával országos jellegű tenyészállatkiállítást és vásárt rendez a jövő év június havában az ugyanakkor megtartandó nemzetközi tejgazdasági kongresszus alkalmával, azon célzattal, hogy a világ minden tájáról a kongresszusra összerögző nagyszámú külföldi gazdáknak Magyarország állattenyésztésének fejlettségéről híj képet nyújtson.

A rendező-bizottság gondoskodni fog arról, hogy a keleti szomszédállamok gazdaközönségének figyelmébe a kiállításra jó eleve felhívassék.

Újabb időben különösen romániai gazdák sűrűn keresik fel országunkat nemcsak fájlatok beszerzése végett s így előrelátható, hogy azok örömmel fogják felhasználni ezt az alkalmat, hogy legkivalóbb tenyésztőink kiállított anyagát egy helyütt megismerhessék és a legjobb beszerzési források felől tájékoódjanak.

Az OMGE. által minden év tavaszán rendeztetni szokott tenyészállatkiállítás ezúttal az országos állatkiállítással kapcsolatban fogjuk megtartani.

Az országos állatkiállítás díjazási céljaira a földmivelésügyi miniszter 17,000 koronát helyezett kiállításba. Az ezen összegből alakítandó állami díjakon kívül magánosok által adományozandó értékes díjak kifizetéséről is törtenik gondoskodás.

A kiállításban való részvétel tehát több irányban is előnyösnek ígérkezik s ezért t. Gazdátársaink figyelmét az országos állatkiállításra már jó előre is felhívjuk, hogy idejük legyen a kiállításra szánt állatokat kiválasztani és előkészíteni.

A kiállítás tervezett, mihelyt azt a rendező-bizottság véglegesen megállapította, szét fogjuk küldeni s kérjük az érdeklődőket, hogy részvételi szándékukat már lehetőleg most a kiállítás rendező-bizottságával közölni sziveskedjenek, annál inkább, mert a kiállítható állatok száma korlátozva van, amennyiben 600 drb szarvasmarha, 500 drb juh és 500 drb sertés számára épülnek csak istallók.

Az országos állatkiállítás rendező-bizottsága nevében:

Jeszenszky Pál s. k.,
főtájtár.

Szell Kálmán s. k.,
v. b. t. t. elnök.

Ember kell a gátra!

(Egy Amerikában élő honfitársunk nyílt levele a gazd. akademiák elsőéves hallgatóihoz.)

Néhány hete annak, hogy elhagyják Önök a kedves szülői házat. Arczukon érzik még édes anyjuk csókját, fülükben cseng még édes atyjuknak intó szava.

A bucsuzás, az elválás perceiben szemükbe ötlött-e, hogy pár év lefolyása alatt megszapordtak édes anyjuknak özülő hajszálai; észrevették-e azt, hogy édes atyjuknak homlokán sűrűbb, mélyebb barázdákat szántott az „élet ekeje”?

Életpályájuknak felvonása előtt állva, gondolkodtak-e némit ezen tünetekről? Gondoltak-e arra, hogy azon jelenségek előidézéséhez az Önök eddigi neveltetése mennyiben járult?

Föltételezem azt, hogy az Önök jóra fogékony lelkében felszínre vetődtek ezek a kérdések. Biztos vagyok abban, hogy ezen kérdések

..... A MAGYAR

MEZŐGAZDÁK

..... SZÖVETKEZETE UTJÁN

V. KER., ALKOTMÁNY-UTCZA 31.

.. LEGELŐNYÖSEBB A ..

GABONA

.... ÉRTÉKESITÉSE.

Takarmánycikkre megbízható legmegfelelőbb beszerzési forrás.

Mai számunk 24 oldal.

kapcsán fogadást is tettek arra, amit atyjuk kért Önöktől, hogy a munkának élnek, hogy szorgalmas tanulással készülnek azon hely méltó betöltésére, amelyet majd a magyar mezőgazdaság mezején elfoglalnak.

Támogatást, védelmet vár a jövőben Önöktől a magyar Agricultura; mert üdözött, mostoha gyermek az saját otthonában. Munkásságot kér a jelenben, hogy feladatuknak megfelelhessenek a jövőben.

Ezt mindegyiküktől jogosan elvárja. Akiknek pedig „több talentum adatott számadásra”, azoktól többet remél. Kívánatosnak tartja azt, hogy édes hazánk szűk határain túl is tekintsenek szét s ami jót, czélszerűt tapasztalnak ott kint, azoknak közzétételével vigyék előbbre az ő ügyét.

Az OMGE., mint hazánk mezőgazdálkodásának ügyvivője, pár éven át tárgyalta annak szükségét, hogy magyar gazdák idegen nemzetek gazdálkodásával ott a helyszínen megismerkedjenek. Különösen fontosnak tartotta ezt az ő-haza hatalmas versenytársát, az *észak-amerikai Egyesült-Államokat és Canadát* illetőleg.

A kérdés ügyes felszinentartása hozott is eredményt. A magyar gazdák színe-java több hétig tartó tanulmányuton volt mult évben Németországban s az idén Angliában. Amerikában is vannak kint néhányan, akik ambícióval igyekeznek megfelelni a hazai gazdaközönség várakozásának.

Az Egyesült-Államokat és Kanadát ajánlom én is Önöknek, hogy tanulmányozzák az előttük álló példák nyomán.

Távolról sem elég, hogy erős ládába csomagolva hoznak magukkal ruhaneműt, lábbelit kellő mennyiségben, a kizárásukba pedig az édes anya annyi pogácsát, kolbászt rak, hogy azzal kibőjtölik a hajón az ángliusz kosztját.

Tanulják meg a gazdasági kézimunkának bármely ágát, azaz dolgozzanak mindent a gazdaságban. Különösen a tehénfajés tökéletes elsajátítását ajánlom figyelmükbe. Első éves korukban ugyanis dolgoznak az akadémia gazdaságában, II., III. éves korukban se szokjanak el attól, hanem akkor is gyakorolják azt; elég idejük van arra reggelenként, délutánonként. Ezt a kétkézi munkát komoly oldalról vegyék, nem mint játékot. Oly szorgalommal, becsülettel dolgozzanak, amint önök kívánnák, várnák a munkástól, hogy ne kelljen háta mögé hajdudt állítani. Itt, Amerikában önök csakis kezük munkájával tarthatják fenn magukat s bígyják el, hogy könnyebb otthon lassan rászokni a munkára, mint itt mindjárt a „vastagján” kezdeni.

Öthon visszasan hangzik ezen tanácsom, mert a *kétkézi, a testi, a paraszti munka* és az intelligens egyén együttes említése szokatlan, hogy enyhén szóljak. A társadalom ferde szelése s a szociáldemokrata apostolok boldításának következtében a testi munka fogalma nálunk visszasüllyedt az ókorba, amikor az szegény, lenézett foglalkozás volt; egyedül a rabszolgákhoz méltó, azoknak való.

Amerikában az egészen természetes, hogy a *high-school* (középiskola) tanulója, vagy az *university* (egyetem) bármely fakultásának hallgatója a nyári szünetben kézimunkát végez napszámban. A kis deákok újságot árulnak vagy nagyobb farmokon a munkások számára vizet hordanak. A felső osztályok tanulói s az egyetemi hallgatók beállanak pinczérnek vendéglőkbe és vonatra, villanyosvezetők vagy a farmokon munkások. A műegyetem hallgatói rendszerint gépgyárakban dolgoznak, mint napszámosok.

Önök rendszeresen dolgozva meggyőződnek arról s másoknak is példát adnak arra, hogy a két kézimunka nem szegény, nem lealázó, hanem éppoly tisztességes annak bármilyen fajtája a maga nemében, mint a szellemi munka. S midőn tettükkel czáfolják a hazai helytelen felfogást, közelebb hozzák az intelligens osztályt a munkásság józanul gondolkozó részéhez, hogy egymást megértsék.

A kézimunka gyakorlásával fokozatosan megismerik a pénz valódi értékét s azt az igazságot, hogy nehezebb azt becsületes munka árán megszerezni, mint könnyelműen eltékozolni.

Az angol nyelv tökéletes ismerete nélkül egy lépést se tegyenek Amerika felé!

Nem lehet irányadó önök előtt köznépmunka példája, amelynek zöme évekig szerezte a pénzt ideit s feltűzést angol szónál többet nem tud hazatértekor sem. Ezek többen élnek együtt a gyári- vagy bányagőczpontokon s mikor ott van munka, akkor vig az élet; egymagukban azonban még a város másik végére sem mernek menni.

Önök azért indulnak ide, hogy tanuljanak. Bőséges anyag kínálkozik erre a gazdaság terén. Ne terheljék tehát magukat itt azzal, amit otthon olcsóbban, lassan, fokozatosan megtehetnek: az angol nyelv tanulásával.

Az angol nyelvet teljesen jól megtanulhatják, ha 3 éven át naponként legalább egy órát tanulnak abból. Tankönyvnek ajánlom dr. Gaspey-Ransbourgh *„Angol társalgási nyelvtan”*-át; szótárnak Bizonfy Ferencz *„Angol-Magyar, Magyar-Angol Szótár”*-át, amelynek előbbi része az angol szó hangsúlyozását, kiejtését is tartalmazza.

Kitűnő könyv a *Berlitz-féle First Book for Teaching modern Languages*, by M. D. Berlitz. Ez 5 könyvből áll s igen világos, érthető modorban tanít. Nagyobb könyvkereskedőinknél talán megkapható; ha nem, akkor Berlinben *Siegfried Cronbach* könyvkereskedéséből beszerezhetik. Ehhez hasonló a *Harper's Educational Series*, amelynek I—IV. könyve van, Harper's First Reader, Second Reader, Third Reader, Fourth Reader. Gyakorlásra kitűnő. Ez már amerikai könyv, az „American Book Company” kiadása, de pénzükért ezt is megszerezhetik. *E. Steiger & Co. booksellers, 25. Park Place New-York city* czímen bármily nyelvű művet beszerezhetnek.

A *fényképezés* gyakorlati ismeretének nagy hasznát veszik; ha csak módjukban áll, szerezzenek be egy „kodak”-ot s tanuljanak meg azzal dolgozni.

Pénz a legfőbb tényező, a mozgató erő ezen tanulmányutnál is. Az én nézetem szerint elég az, ha partra szállásuk alkalmával 500 K. = 100 dollár van a zsebükben. A hajójegy ára 176 kor., amelyet ha a vonatköltséggel 200 koronára kerekítünk ki, 700 K. lesz az összes költség. A jelzett 100 dollár készpénz idekint vasuti költségre s lakás, élelmezésre, szóval eshetőségekre szükséges, míg helyet nem kapnak valahol. A költség előteremtésére bátorodom egy jó tanácsot adni. *Maga az ifjuság gyűjtse azt össze 3 éven át.* Mulatságok, estélyek alkalmával adják erre a célra pl. $\frac{1}{10}$ részét azon összegnek, amelyet italt, cigányt szántak. Állítsanak fel perselyt az akadémia olvasótermében ennek javára s a „kamarák”-ban (Keszthelyen nevezik így azon kosztos házakat, ahol 6—12 gazdász étkezik együtt) erre a célra fordítsák azokat a 10 filléreseket, amelyeket későnérvézésért szoktak fizetni „közös soralapra”. Remélem, hogy soraim olvasása alkalmával néhányan rászánják magukat erre az utra. Ezek legyenek rajta minden módon, hogy a gyűjtés meginduljon s az minél sikeresebben folytatódjék 3 éven át.

Részemről azt ajánlom, hogy egy részük Amerikában iratkozzék be valamely university gazdas. fakultására (college of agriculture) s 3—4 évig tartó tanévben szerezzék meg a diplomát. Ezek a tanév alatt kaphatnak munkát és fizetést, sőt a csikágói gazdas. akadémián az I. évesek havonként 15, a II. évesek 20, a III. évesek 25 dollárt kapnak munkájukért s a diploma megszerzésekor 200 dollár jutalmat. Vakációban vagy az akadémia farmján, vagy magánbirtokos farmján dolgoznának. Leghíresebb a

Cornell Univ
Wisconsin áll

Lehetetlen
letesen felsor
amerikai tanu
érdeklődnek,
Szandtner He
hivatalos kikü
csot, utbaigaz
Uraim! Tanu
kényelemnek
keressék.

Tanuljanak
szemlékel né

Tanulják a
mérséklését, s

Ne szegyelj
sák meg azt
amelyet édes
tált lelkükbe.

„Tár

Elismerést r
senek otthon.

itt. Légyvára

Ily előkészü
nalmányutra é

Amerika en

dolgoznak, ne

Öthon pedi
minél többen!

KÜ
Rova

* Ausztrália

legnagyobb sz

meleg, hogy r

meszenek ot

Igaz, hogy van

de a legtöbb

fűvek oly bősé

sokszor nem g

Ausztrália legf

ráliaiak széri

legfinomabb. Ö

ton a mérhető

a nábob ott, s

jelenleg a tejsz

mert a viszony

olcsó, takarmán

ges; az állato

éven át, mind

buzditólag hat

tenyészállatot h

marhatenyésztés

jából, Ausztráli

termelés javára

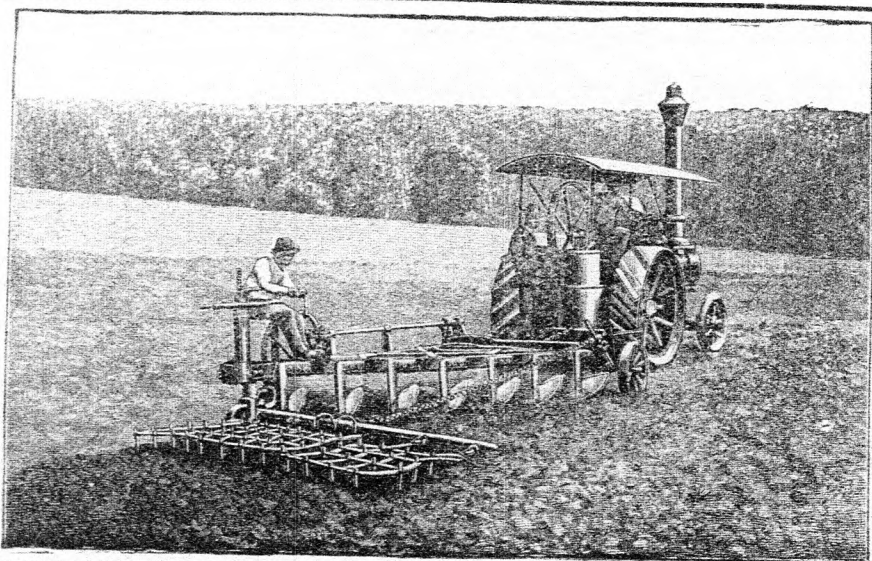
állandóan diva

inkább juhuse

lőan a juhhusk

ton növekedőbe

csökken.

UJ! UJ! Egygéprendszerű gőzszántás UJ! UJ!

(egy ölet fogó 7 vasu ekével).

Csekély befektetés. Olcsó üzem.

Tökéletes munka.

Referenciák az egész országból kívánatra rendelkezésre állnak

Egyedüli gyártója:

Első Magyar Gazdasági Gépgyár R.-T.
Budapest, VI., Váci-ut 19. szám.

Ar
lu
100
sabb
vidék

Cornell University Ithaca-ban (N. Y.), utána Wisconsin államé Madison-ban stb.

Lehetetlen egy cikk keretében mindazt részletesen felsorolni, aminek hasznát vehetik az amerikai tanulmányut ügyében. Ha valami iránt érdeklődnek, forduljanak Zerkovitz ur czimén Szandtner Henrik urhoz, aki mint az OMGE. hivatalos kiküldötte, ingyen ad önöknek tanácsot, utbaigazítást.

Uraim! Tanuljanak meg a munkának élni; a kényelemnek virágszirmokból vetett ágát ne keressék.

Tanuljanak meg saját lábukon járni, saját szemükkel nézni, önön fejükkkel gondolkodni.

Tanulják meg az önmegtágadást, vágyaik mérséklését, a lemondást!

Ne szégyeljük, hanem valljuk bátran és tartásuk meg azt a vallásos hitet, meggyőződést, amelyet édes anyjuk szerető szavakkal plántált lelkükbe.

„... drága kincs a hit,
Túrni és remélni megtanít.“

Elismerést ne várjanak, dicsőséget ne keressenek otthon. Meggazdagodást ne reméljenek itt. Légvárakat ne építsenek.

Ily előkészülettel induljanak az amerikai tanulmányutra és nem csalódnak.

Amerika embereket nevel, akik fejükkal gondolkodnak, nem gerinczagyukkal.

Otthon pedig ember kell a gátra! Jöjjenek minél többen!

KÜLFÖLDI SZEMLE.

Rovatvezető: Palkert Alajos.

* Ausztrália a legelők hazája. A világ ezen legnagyobb szigetének klímája oly enyhe és meleg, hogy majdnem az egész éven át természetesen ott takarmányféleket és füveket. Igaz, hogy vannak rendkívül száraz esztendők, de a legtöbb években a zöldtakarmányok és füvek oly bőségesen teremnek, hogy a gazdák sokszor nem győzik betakarítani és feleletni. Ausztrália legfőbb terméke a *gyapju*. Az ausztráliaiak szerint az ő gyapjujuk a világon a legfinomabb. Óriási juhnyájuk legelésnek folyton a mérhetetlen legelőkön és nem ritka az a nábob ott, akinek egymillió juha van. De jelenleg a tejgazdaság erősen előtérbe nyomul, mert a viszonyok ott ideálisak. A föld elég olcsó, takarmányt télire eltartani alig szükséges; az állatok fedél nélkül lehetnek egész éven át, mindez jó kivitellel együtt nagyon buzdítólag hat. Az ausztráliaiak mind több tenyészállatot hoztának Angliából. A szarvasmarhatenyésztés, tisztán hustermelés szempontjából, Ausztráliában csökkenőben van a gyapju-termelés javára. A husjuhtenyésztés viszont állandóan divatban van, mert az ausztráliai inkább juhusevő, mint marhahusevő. Hasonlóan a juhuskivitel, különösen Angliába, folyton növekedőben van, míg a marhaskivitel csökken.

△ A fekete ugar termőképessége. Az orosz mezőgazdasági kísérletügyi közlöny idei 4. számában Sokalsky L. érdekesen ismerteti ama vizsgálatainak eredményeit, amelyek a fekete ugar termőképességének a csapadéki és talajviszonyokkal összefüggésben mutatkozó változásait tették tanulmány tárgyává. Oroszország tulnyomóan száraz éghajlatu pusztaságain ugyanis a fekete ugarban látja a gazdák közmeleggyőződése egyedüli biztos és célravezető módját a mezőgazdasági termeléshez szükséges talajnedvesség összegyűjtésének és lekötésének. Mivel azonban a termék mennyisége ugyanazon a földön fekete ugar után is igen nagy ingadozásokat mutat (az eltérés hektáronként 2—20 q. közt váltakozik), ennél fogva Sokalsky ez ingadozás okainak kiderítését tűzte ki feladatául. Vizsgálódásainak alapjául vette három, az orosz alföldön fekvő mezőgazdasági kísérleti állomás (a chersoni, odesszai és domvidéki állomások) őszi buzatermés-eredményeinek ugyanazon állomások meteorológiai megfigyeléseivel több évre visszamenőleg való egybevetését. Tanulmányainak az az eredménye, hogy egy gazdasági év összes csapadékmennyisége és az őszi buza terméshozama között okozati összefüggés ki nem mutatható, hanem igenis közvetlen okozati összefüggés van a tavaszi csapadék mennyisége és az őszi buza hozama között, amennyiben az őszi buza terméseredményére a tavaszi csapadékviszonyoknak döntő befolyásuk van, olyannyira, hogy május hónapban a terméseredmény a tavaszi esőzések alapján megközelítő pontossággal megbecsülhető. A fekete ugarban pedig Sokalsky szerint nem a talajnedvesség állítólagos, de ki nem mutatható lekötésében, hanem abban rejlik a jelentősége, hogy a sivar pusztai talaj termékenységét a talajban levő tápanyagok kifejlődésének az ugarolás útján való előmozdításával fokozza. Az orosz pusztaságok különleges időjárás viszonyaira való tekintettel Sokalsky az ugar-tartást a tulnyomóan száraz éghajlatu vidékeken — ellentétben a nyugateurópai államok mezőgazdasági tudományának álláspontjával — szükségesnek tartja és helyesli, minthogy vizsgálódásainak tanúsága szerint a terjedelmes orosz pusztaságok külterjes gazdálkodási viszonyai között egyelőre a terméshozamok fokozásának ez a legbiztosabb módja, a fekete ugar területének fokozatos csökkentését pedig csak az egész orosz mezőgazdálkodás korszerű átalakulásával párhuzamosan tartja kívánatosnak.

△ A D. L. G. háromnegyedévi jelentése. A Deutsche Landwirtschafts-Gesellschaft igazgatósága a választmány október 22-iki teljes ülése elé beható jelentést terjesztett a német birodalmi gazdasági egyesület idei működéséről szeptember hó 30-ig bezárólag. E sokoldalú és sikeres tevékenységről tanuskodó beszámoló mindenekelőtt meglehetősen emlékeztet meg a D. L. G. volt nagyrédmű ügy-igazgatójáról, Wölbling Bertholdról, aki az egyesületnek alapítása óta ugyszólván lelke volt f. évi május havában bekövetkezett haláláig, majd az egyesület megalapítója, Eyth Miksa emléksobrának leleplezéséről számol be, amiről e rovatban annak idején bővebben megemlékeztünk.

Az egyesület tagjainak száma — a tagmoz-

galomról szóló jelentés szerint — e három évnegyed alatt 16,000-ról 16,618-ra emelkedett; új tag belépett ez idő alatt 698; kilépett, meghalt, töröltetett 148, tehát a taglétszám emelkedése 550! Nemde, csodálatra és irigylésre méltó eredmény, amelyhez fogható a magyar gazdátársadalom vajjon mikor fog felmutatni?

Az egyesület az elmúlt három évnegyedben 40 füzet heti közleményt adott ki 10 hivatalos melléklettel, amelyek a *külföldi szaktudósítók* jelentéseit tartalmazzák: megjelent ezenkívül az egyesület kiadásában a D. L. G. 23. évkönyve, 12 füzet önálló szakmunka, a finnországi mezőgazdaság 1 kötetes ismertetése, továbbá kiállítási katalógusok, tanulmányutazási vezérfonalak, röpiratok stb. Az egyesület pénzügyi helyzete igen kedvező, a folyó évi előirányzat 166 ezer márká *felesleggel* zárul. A bevételi előirányzat 644 ezer márká, amiből 328 ezer márká esik tagdíjakra, mintegy 120 ezer márkát vesz be az egyesület házbérekéből és kamatokból, a műtrágyaközvetítés 180 ezer márkát, egyéb szakosztályok mintegy 10 ezer márkát jövedelmeznek. A személyzeti kiadások kerek 100 ezer márkával, a dologi kiadások mintegy 300 ezer márkával szerepelnek; az idei vándorkiállításra 43 ezer márkát, évkönyvének kiadására 68 ezer márkát áldozhatott az egyesület. Wölbling helyébe ügyvezető-igazgatóvá Wiese dr. választotta meg, aki augusztus elsején foglalta el hivatalát.

Műtrágyázási kísérleteket végzett az egyesület megbízásából és ellenőrzése alatt 12 kísérleti állomás; jelentékeny munkásságot fejtettek még ki az egyesület *vetőmag-közvetítő*-osztálya, mely a f. év első felében közel 1 millió márká forgalmat ért el, továbbá a földművelési szakosztály, melynek kebelében négy külön bizottság is működött, az állattenyésztési, a műszaki, a tejgazdasági, a szőlészeti és gyümölcsészeti szakosztály, a géposztály, az üzemosztály, a könyvviteli osztály, az építészeti osztály és végül a takarmányközvetítési osztály, amely a f. év első felében az egyesület tagjai részére 78 ezer q. takarmányt közvetített. Végül az egyesület tanulmányutakat rendező bizottsága egy-egysikerült tanulmányutatszervezett Posenba és Svájcba, amelyekről legközelebb részletes beszámolóik jelennek meg.

Az október 22-iki választmányi teljes ülés az eléje terjesztett beszámolót helyesléssel vette tudomásul s egyúttal február 22—26. napjaira tűzte ki a téli közgyűlést, a *lipcsei vándorkiállítást pedig június 17—22-én fogja rendezni*. Végül elhatározta a választmány, hogy jövő évtől kezdve a gyarmatok mezőgazdasági viszonyaival való foglalkozást is felveszi az egyesület munkakörébe s e célra külön szakosztály létesítését javasolja a téli közgyűlésnek.

△ Olaszország idei buzatermése a napokban megjelent hivatalos statisztikai kimutatás szerint mintegy 53 millió hektoliter, tehát 9¹/₂ millió hektoliterrel marad a tavalyi termés mögött s a legutóbbi hét esztendő átlagos buzatermésénél 5.690.000 hektoliterrel kevesebb. A rossz terméseredményt némileg ellensúlyozza az a körülmény, hogy a buzaárak oly magasra emelkedtek, aminő árakat az olasz piacokon már évek óta nem jegyeztek.

Arankamentes lóhere és

luczernamagért

100 kilónkint 10 koronával magasabb árt fizetek a napi árnál, ah vidéki állomás átvéve és kifizetve.

Ajánlatot és 10 kilós mintát utánvétellel kér, az eladó menyiség közlésével

MAUTHNER ÖDON

cs. és kir. udvari magkereskedése

BUDAPEST.

△ Osztrák kivándorlási törvényjavaslat. Ausztria gazdasági testületei, az ipartanács, a mezőgazdasági tanácsok, valamint a kereskedelmi és iparkamarák most foglalkoznak a kormány felhívására egy a kivándorlók védelméről szóló törvényjavaslat előadói tervezetének megvitatásával. Az eddigi hozzászólások a közreadott tervezetnek teljes átdolgozást tartják kívánatosnak, de helyeslik a tervezet azon alapelveit, hogy a kivándorlási törvény egyrészt teljes mértékben fenntartsa az egyeseknek birodalmi alapörvényben biztosított kivándorlási szabadságát, másfelől azonban a kivándorlóknak kellő oltalmat és támogatást is nyújtson új hazájuk megválasztásánál, a jegyek megvásárlásánál s általában egész utjuk tartalma alatt. Helyeslés fogadta a tervezet azon intencióját is, hogy az osztrák hajózási társulások részére az osztrák kivándorlók nagyobb hányadának szállítását kívánják biztosítani, ami Triestnek és az osztrák tengerhajózási társulatoknak további fejlődésére volna nagyjelentőségű. Az osztrák kivándorlási törvényjavaslat előadói tervezete különben távolról sem olyan nagyszabású munka, mint Andrassy Gyula grófnak tavasszal nyilvánosságra hozott kivándorlási novellája, de a legelőtöbb bajokon — megfelelő átdolgozás után — bizonyára segíteni fog és könnyen meg lehet, hogy előbb emelkedik törvényerőre, mint a magyar törvényjavaslat, amelynek életbeléptetését pedig annak idején minden oldalról — és joggal — a legnagyobb mértékben sürgették.

Gazdatársadalmi mozgalmak.

Rovatvezető: Fabriceus Endre.

A Csikvármegyei Gazdasági Egyesület igazgató-választmányja Báimth Lajos alelnök elnöklése alatt október 21-én ülést tartott Csikó Sándor, Kiss Ernő, Lizsi Miklós, Tompos János, Székely Péter és T. Nagy Imre titkár jelenlétében. A földmivelési és kereskedelemügyi miniszterek többrendbeli leíratainak tudomásulvétele után a vármegyében uralkodó *takarmányhiány* kérdése került tárgyalás alá, mely tárgyban a f. é. június hó 10-én tartott közgyűlés határozatából felirat küldetett volt a földmivelésügyi miniszterhez, kinek utasításából Liki Károly állattenyésztési felügyelő ezelőtt napokkal megbeszélést folytatott a vármegye alispánjával és az egyesület elnökségével, melynek eredményeképpen községekint összeiratták a takarmányra szoruló gazdák. Ezen összeírások szerint a vármegyéből 1559 kiscgazda 9917 q. széna, 5494 q. szalma, 2194 q. korpa, 414 q. tengeri és 71 q. lóhershükséglet jelentetett be. Urva ezen összeírások alkalmával 42 kiscgazda 38 db szecska-vágó és 6 db répvágógép megvételére jelentkezett.

A kir. állattenyésztési felügyelő az eredményről értesített határozatát azon felkérésrel, hogy a takarmányszükséglet beszerzési árának s a vételárból engedhető közlése mellett a további lépéseket tegye meg, mihez képest az ügy további vitelével a titkárság bízott meg. Hont, Szilágy, Pest, Csongrád, Szabolcs, Vas, Szatmár és Abaujvármegyei Gazdasági Egyesületeknek a *mezőgazdasági kamarákról* szóló törvényjavaslatra vonatkozólag megküldött határozatait azzal vétettek tudomásul, hogy az egyesület a külön vármegyei kamarai rendszer mellett már eleve állást foglalt és sajnálattal látja, hogy a kerületi kamarai rendszer mellett majdnem kizárólag csak azon egyesületek lelkesednek, melyeknek központi

fekvésű e önyek mellett kilátásuk van egy kerületi kamara székhelyévé lenni. A kerületi kamarákat szükégtelenné látja az egyesület a gazdaközönség megadóztatása miatt. *Csik-szereda város vásárrendtartási szabályzata*, csekély módosítások figyelembe ajnlása mellett megerősítésre ajánlott. A vármegyei falkola-felügyelő jelentésének tárgyalása folytán elhatározatott, hogy a *faiskolákat hanyagul kezelő tanítók* jövőre a kir. tanfelügyelőnek feljelentendők lesznek, valamint feljelentés teendő az esetben is, ha a falkola kezelésére valamely községben a tanítók közül senki sem vállalkoznék. A f. é. *őzi állatdíjazások* programja megállapított, mely szerint november 16-tól 21-ig Kászonaltizen, Kozmáson, Madarason, Alfaluban és Tölgyesen fognak állatdíjazások tartatni 1500 korona állami díjjal. Az *ipari munkának vásár- és ünnepnapjainak szüntelése* tárgyában szerkesztett törvényjavaslat azon véleménynyel terjesztett a vármegye alispánjához, hogy a törvénybe intézkedések volnának felveendőek az iránt, hogy ne csak a munkaszünetet meg nem tartó munkaadók, hanem azon munkások is büntethetők legyenek, kik a törvényes szüneten túl jogtalan szünetet követelnek s ezzel a munkaadónak kárt, vagy hátrányt okoznak. Több folyó ügy letárgyalása és újon jelentkezett tagok felvétele után indítvány folytán elhatározatott, hogy a *házművelési tényleg* meghonosítása iránt lépések fognak tétetni, továbbá felkértek a vármegye alispánja, hogy a *zuglegetések* miatt sok helyen beállott tarthatatlan állapotok megszüntetése iránt erélyes intézkedéseket tegyen.

A Magyar Mezőgazdák Szövetkezete rendszeres közgyűlését f. évi okt. 29-én délelőtt tartotta meg herceg Esterházy Miklós, a szövetkezet elnökének elnöklése alatt. Az elnök megnyitó beszédében jelentette, hogy a közgyűlés határozatképes ugyan, de miután a tagok nem jelentek meg akkor számban, hogy alapszabály módosítás eszközöz tessenek, erre rendkívüli közgyűlés lesz egybehíva. Majd megle szavakkal üdvözölte a földmivelésügyi miniszter képviselőjét, *Pérker Jánost*. A napirend során a felügyelő-bizottság jelentését *Zachár Gyula* terjesztette elő. A felügyelő-bizottság elfogadva az igazgatóság javaslatát, indítványozta, hogy az évi tiszta nyereségül maradó 69 322 88 K. a következőleg osztható fel: 38 636 78 K. az esedékes szelvények beváltására, 10 000 K. a tartalékalap javára, 6726 19 K. az OMGE, ugyis mint a GEOSz.-nek központja céljaira, 10 000 K. a tisztviselők és szolgák nyugdíjintézte javára fordítván, a fennmaradó 3959 91 K. a jövő év veszteség-nyereség számlája javára vitessék át. *Gálly Béla* indítványozta, hogy a 3959 K. 91 fillér fordítassék a szövetkezeti propaganda céljaira, mert a mezőgazdaság boldogulása a szövetkezeti ügy fejlesztésétől függ. *Perczel Ferencz* az igazgatóság nevében kijelentette, hogy a szövetkezeti propagandára amugy is gondolt az igazgatóság, a szövetkezetek együttműködésére maris eredményeket mutat fel. A közgyűlés változatlanul elfogadta a felügyelő-bizottság jelentését és a felmentvényeket minden irányban megadta, köszönetet és elismerést szavazván az igazgatóságnak a mintaszerű vezetésért. A közgyűlés ezután a tisztviselői nyugdíjintézet alapszabályaira tette meg a szükségessé vált módosítást. A Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségébe három évre kiküldettek *Barcza Károly*, *Nagy Ferencz dr.* és *Harsány Oszkár*. A nagygyűlésen való képviselők megbízott *Esterházy Miklós* herceg elnök, *Barcza Károly*, *Harsány Oszkár*, *Nagy Ferencz dr.* és

Perczel Ferencz. A választások eredménye a következő. A) igazgatóság: *Pallavicini Ede* öröf alelnök, *Herzeldy Ferencz*, *R-us Henrik*, *Szilassy Zoltán*, *Tobny Lajos*; B) felügyelő-bizottság: *Zachár Gyula* elnök, *Eösz Ferencz*, *Koppely Géza*, *Szelcsy Ivan*. A választások kihirdetésével véget ért a közgyűlés, mely az elnök elnökével oszlott szét.

IRODALOM.

A Nép Barátja Naptár 1909. Tagadni lehet mindent, de az nem hasznos. Épen így van, ha tagadnók, hogy a magyar kisbirtokos, vagyis földmivelő népnek legelső olvasmánya a naptár. Ez a legelőtöbb. Sok olvasnivaló van benne. És az ára mégis csekély. Sajnos, a magyar földmivelők között elterjedt naptárak sok olvasnivalója igen rémes históriákból állott a multban. Volt abban minden, csak éppen a gazdának szükséges *mindennapi jó tanács* nem. Ezt látva és tapasztalva, az ország legnagyobb egyesületei összefogtak, hogy a magyar gazdákodó népnek egy megfelelő kalendáriumot adjanak a kezébe. Az Országos Központi Hitelszövetkezet, a Magyar Gazdaszövetség és az Országos Magyar Gazdasági Egyesület szerkesztettek egy naptárt három év előtt. Elkészítették a *Nép Barátja* névre és a nép csakugyan megismerte a barátját. Ma felülmul kelendőségével minden más naptárt. De az igazságot kutatva, ez is csekély kelendőség. Százszor ennyi *Nép Barátja Naptár* elkerhetne a magyar nép között, de az apostolok ritkák, az értelmes gazdák, a célt megértő terjesztők igen kevesen vannak még aránylag. Pedig a madár sem tud repülni szárny nélkül. A nép tanácsadó naptárának terjesztésére is föltétlen szüksége van szarnyabocsajtókra, intelligens gazdáknak, akik a néppel megkedveltek, ajánlják neki és hasznosságát megmagyarázzák.

Evégből a naptárszerkesztő társadalmi testületek a következők felhívással keresték fel a magyar földbirtokosokat:

„A szociáldemokraták vezéreinek féktelen igazgatásai és az ezek által a munkásnép minden rétegében felkeltett igazolatlan elégedetlenség a munkaadók és munkások közötti azon patriarkális jó viszonyt is tönkretétellel fenyegetik, amely kivált a mezőgazdasági népesség körében a munkás és munkaadó boldogulásának egyik főalapját képezi. Munkás és munkaadó egymásraultaltságában a jó viszony megbomlása a zavaroknak, az elégedetlenségnek oly forrását képezi, amely a mezőgazdasági termelés sikerét is veszélytel fenyegeti. Éppen azért ugyanazon eszközökkel kell a rombolás ellen védekezni, amely eszközöket az igazgatók oly sikerrel használnak ádátlan munkájuk végzésére.

Ezen eszközök egyik leghatalmasabbika a sajtó, melynek népies termékeivel némileg ellensúlyozni lehet az igazgató munkáját. Minden munkaadónak saját maga iránt való kötelessége, hogy a védelem ezen munkájához segédkezet nyújtson, hogy a szociálista igazgatók a népies sajtó termékeinek minél szélesebbkörű terjesztésével ellensúlyozhassuk.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület az Országos Központi Hitelszövetkezettel és a Magyar Gazdaszövetséggel társulva, a földmivelésügyi miniszter ur támogatásával már harmadik évfolyamában adja ki a „*Nép Barátja Naptár*” című népies naptárt, melyben csatasorba állítja azokat az irodalmi eszközöket, amelyekkel a védelem harcát a szociálista igazgatók ellen fölvetve.

Védjegy ASBEST-PADLO Védjegy

Krumholz-féle Asbestpadlókészítő vállalat
SCHÖNFELD és BALLA
Budapest, VII., Hungária-körút 157.

ASBESTPADLO

A JELENKOR LEGMODERNEBB ÉS
LEGJOBB PADLÓJA!

Teljesen hézagmentes, tűz és víz behatása ellen érzéketlen, gombamentes, rendkívül tartós, könnyen tisztítható, miért is gazdasági épületek, magtárak stb. padlójainak burkolására különösen ajánlatos. Olcsóság és kiváló tulajdonságai miatt maris nagy elterjedtségnek örvend. Prospektu-okkal, mintákkal, készített munkák jegyzékével és árjegyzékkel kívánatra szolgálunk. Az Orsz. Magyar Gazd. E. egyesület könyvtári és igen sok más helyisége Krumholz-féle asbestpadlóval van burkolva.

A *Nép Barátja Naptár* 1909-ik évfolyama most hagyta el sajtót, az előző évek tapasztalatai alapján bővíte és kellő tartalommal. De bár ez a naptár eddig is sok ezer példányban forgott közkezen, igazi hatása csak akkor várható, ha a nép körében minél nagyobb mértékben elterjed. A gazdatársadalomnak, sajnos, nincs meg az a szervezete, ami a szociálistáknak, hogy ennek révén könnyen és biztosan volna ez a népies naptár terjeszhető. Ez csak akkor sikerülhet, ha minden földbirtokos, minden bérlő és minden gazdatiszt, nem sajnálva fáradságot és némi áldozatot, maga lép a gyakorlati terjesztés terére. Összetett kézzel nem szabad a veszélyt beárunk.

Azzal a tiszteletteljes kéressel fordulok tehát gazdatársunkhoz, hogy az Országos Magyar Gazdasági Egyesületnek a szociális béke és általában a munkaadó földbirtokosok érdekében kezdeményezett ezen intézkedését felkarolván, a *Nép Barátja* című naptárt nagyobb példány számban megszerezni és cselédei, munkásai és a környékbeli kisebb birtokosok között ingyen kiosztani sziveskedjék. Az áldozat, amelyet ezzel meghozni méltóztatik, aránylag csekély, mivel a naptár ára példányonként 50 fillér, nagyobb számu megrendeléseknél azonban redukálódik, amennyiben 12 pld. 5 K., 25 pld. 10 K., 50 pld. 20 K., 100 pld. 38 K. Postaköltséget a megrendelő viseli. (Kiadta a „Patria“.)

A felhívást *Dessoffy Aurél* gróf irta alá és nekünk ezek után kevés mondanivalónk van. A gazdag tartalommal megjelent naptárt a magyar földbirtokosok saját jól felfogott érdekében is nagyobb arányú támogatásra ajánljuk.

Az orsz. növénytermesztési kísérleti állomás 1907. évi kísérleteinek eredménye különnyomatban megjelent és amíg a készlet tart, azon gazdáknak, akik ezen intézethez Magyaróvárra fordulnak, ingyenesen megküldetik. Tartalma: *Cserhádi Sándor és Ifj. Rösler Károly*: Czukorrépa kísérletek. *Cserhádi Sándor*: A buza tulajdonságaira befolyást gyakorló tényezők. *Floderer Sándor*: Összehasonlító trágyázási kísérlet chilisalétrom és kénsavas ammoniával; a siktói szikes rét felvétele. *Grabner Emil*: Burgonyatermesztési kísérletek 1907-ben. A kálitrágyának hatása az árpára. Zöldtrágyázási kísérletek. *Győrffy József*: A békéscsabai szikes rétöntözésen 1907. évben szerzett tapasztalatok. Az aradi szennyviztelepen 1907. évben szerzett tapasztalatok. *Herke Sándor*: A czukorrépa káros nitrogénvegyületeiről. *Jancsó Béla*: Arpatermesztési kísérletek. Tengeritermesztési kísérletek. Ifj. *Rösler Károly*: Czukorrépa fajtaismertetése az egyes gazdaságok szerint. Czukorrépa-mütrágyázási kísérletek. Paszulytermesztési kísérletek. *Sigmund Elek dr.*: Az északamerikai Egyesült-Államok mezőgazdasági kísérlet- és tanügyének ismertetése. *Wolszky Győző*: Termesztési kísérletek Abundanz és Biritógyöngye zabfélésekkel az 1906-ik évben.

Ujdonságok a könyvpiacon. *Cselkó István*: Szarvasmarhatenyésztés. Az OMGE. könyvkiadó-vállalata. Füzve 7 — K., kötve 8 — K. *Károlyi-emléklapok*: 1908. okt. 21. *Károlyi Sándor* gróf szobrának leleplezési ünnepélyére. Szerk. *Buday Barna* 2. — K. Köztelek zsebnaptár 1909. 4. — K.

Tizenkét év a Magy. Gazdaszövetség történetéből. 1896—1908. 5. — K. Borászati zsebnaptár 1909. 3-20 K. Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségének évkönyve 1907. 8. 1. — K. A Népbarátja 1900. Gazdasági naptár — 50 K. *Erdős E. Jenő*: Hogyan öröklhetünk legolcsóbban? 4. — K. *Legányi Gyula dr.*: A szocializmus alapelvei. 1. — K. *Kovács Gábor*: A népesedés elmélete. 6. — K. *Diezel-Mika*: A vadászatek, különösen a vizslák. idomításuk és vezetésük 9. — K. *Hermann Ottó*: A madarak hasznáról és káráról. Új kiadás 1. — K. *Wagner János*: Magyarország gyomnövényei 3. — K. *Szeberényi Lajos Zs.*: A parasztkérdés külföldön és hazánkban 3. — K. OMGE. évkönyve. 1907. 8. 2. — K. *Kóssa Gyula dr.*: Magyar állatorvosi könyvszet. 1472—1904. 5. — K. *Kormos Alfréd*: Pénzügyi compass 1908. 9. 16. — K. *Mika Ottokár*: A szalastakarmánynövények. 1. — K.

Abc für Bienenzüchter. 1909. évre. K 2-25. *Ludwig*: Wie erzielt man die meisten Winter-eier. K 1. — *Stebler G.*: Der rationelle Futterbau. K 3. — *Oldenburg F.*: Anleitung zur Pferdezucht. K 3. — *Bericht L. Versuchsstation f. Zuckerindustrie in Prag 1907.* K 360. *Engländer Oskar*: Zur Theorie des Produktivkapitalzinses. K 6. — *Korb Alfréd*: Als Arbeiter in Amerika. K 3-60. *Donath B.*: Zucht u. Mast d. Winterkühen. K 1-20. *Hesse-Wartegg*: Amerika als Weltmacht. 12. — *Mailath Josef*: Hungaricae res. K 1-80. *Schleinitz Oswald*: Ländliche Wohlfahrts-u. Heimatpflege. K — 50. *Kozesnik Moritz*: Die neue Pflanzungsmethode im Waide. K 1-20.

Az ezen rovatban ismertetett könyvek megrendelhetők: *Patria r.-t. gazd. szakkönyvkereskedésében*, Budapest, IX., Üllői-ut 25. (Köztelek.)

LEVÉLSZEKRÉNY.

Nyárfa gyufagyártásra. 569. kérdés. Egy gyufagyáros nyárfát kér tőlem megvétele. Kérdem, van-e a nyárfának oly értéke, mint p. o. a bükkfának? A vevő szerint a nyárfának kisebb értéke volna, mint más fának a köbméterenként kisebb árt kínál, mint p. o. a bükkfáért, mely utóbbit többnyire tűzifának szoktam eladni. S. A.

Felelet az 569. sz. kérdésre. A nyárfát gyufagyártásra az itteni vidéken már évek előtt összedték és pedig a műfara megszabott megfelelő áron, mely „egyéb lomblevelűek” czimén van befoglalva az erdőtermények árszabályzatába. Az ár a bükkmüfáénál kisebb. Az ár nagysága különböző az erdőrészek távolsága és értékelhetősége szerint. Nálunk 3 megyére — Arad, Temes és Kraszó-Szörény — kiterjedőleg 6 értékosztály van s ez szerint

	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.
értékosztályban						
korona m ³ -ként						
a 100 köbméter ára	1000	1100	1200	1300	1400	1500
egyéb lombfáé ára	700	720	600	600	630	590

En természetesen nem tudhatom, hogy a kérdéses hely, hol a nyárfa eladandó, mely értékosztályba foglalható. *Földes János.*

Takarmányozás beosztása. 570. kérdés. Van egy kszal hiborhereszénám 5 méter hosszú, 5 méter széles és 4 méter magas, egy kszal vegyes takarmányom, régi széna, lóher és réti sarju 10-25 méter hosszú, 10 méter széles és 5-25 méter magas és a pajtában 6

méter h szu, 5 méter széles és 2-50 méter magas, ugyancsak régi széna lóherével. Ennyi a szalastakarmanjom 700 kereszt jó árpaszalmával, még van 2200 mérő takarmányrépa a rendelkezésemre, elegendő buzatórek és polyvával. Kérdem: hogy a fentemlített szalastakarmanjok egyenkunt hány köbméter tartalmaznak és egy köbméter hány kiló lehet; továbbá, hogy osszszam be, hogy 52 drb fejostehén 1908. év november 1-tól egész 1909. év majus hó 10-ig kijöjjon vele? *W. I.*

Felelet az 570. sz. kérdésre. A kérdésben felsorolt szénafélék összes tömegtartalma 530 m³ lehet és köbméterenként 90 kg.-ot számítva, sulytartalmuk 477 q.-át tehet. A 700 kereszt árpaszalma a 50 kg. 350 q.-nak felelhet meg, de megjegyzem, hogy ezek az adatok nem teljesen megbizhatók. *Hensch Árpád.*

II. felelet a 570. sz. kérdésre. Takarmánykészlete akkor, hogy 191 napra egészen egyformán elosztva 12 kg. répat, 4-5 kg. szénát, 3-5 kg. árpaszalmát s 1-5 kg. töreket s polyvát etethet tehenenként s naponta. Ebben 9-5 kg. szárazanyag, 0-3 kg. em. fehérje s 3-2 kg. keményítőérték foglaltatik. Ha tehenei átlagos élösulyat 450 kg.-nak s átlagos napi fejésüket 7 liternek vesszük, akkor 0-53 kg. fehérje s 3-8 kg. keményítőértékre volna szükségük, minél fogva tehát a hiány 0-23 kg. fehérje s 0-6 kg. keményítőérték. Ezt legjobban olajpogácsával lehet földözni, mert pl. 1 kg. repezopogácsa 0-23 kg. em. fehérjét s 0-61 kg. keményítőértéket, vagyis épp annyit tartalmaz, amekkora a hiány. Ha tehenei nehezebbek, vagy ha több tejet adnak, akkor még korpát is lehetne velük etetni, körülbelül úgy számítva, hogy minden 50 kg. sulytöbblet 0-1 kg. korpával, minden kg. tejtöbblet pedig 0-4 kg. korpával egyenlíthető ki. Az 500 kg. és 8 l. tejet adó tehén tehát 0-5 kg. korpát kívánna még s így tovább. *Cselkó István.*

Czukorrépa-eltartás és besavanyított szelet etetése. 571. kérdés. Czukorrépafejet (levél nélküli) használunk szeszgyártási célra, a gazdaság érdekében kívánatos volna, hogy a szeszgyártási üzemet minél tovább kihuzzuk; mily módon volna a levágott czukorrépafej huzamosabb ideig (február 1-ig) eltartható?

Savanyított czukorrépaszeletet lehet-e fejostehenekkel etetni anélkül, hogy az a tej ízén érezhető ne volna? *K. A. T.*

Felelet az 571. sz. kérdésre. Első kérdésére nem tudunk válaszolni, mert mi a czukorrépafejeknek csak két eltartási módját ismerjük: a besavanyítást és a szárítást, melyek közül azonban csak a második őrzi meg a fejeknek szeszgyártásra való alkalmatosságát, épp úgy, mint ahogy a burgonyát sem fosztja meg a szárítás a szesz- és élesztőgyártásra való alkalmatosságtól. Savanyított czukorrépaszeletet bátran etethetünk fejostehenekkel, sőt Kellner gyakorlati kísérlettel kimutatta, hogy így előnyösebben befolyásolja a tejelválasztást, mint midőn friss, de az adagnagyság legfeljebb 40 kg. lehet 1000 kg. élösulyra s naponta, s ugyanakkor fehérjében gazdag abrakot is kell etetnünk. *Cselkó István.*

REKORD DRILL

a legjobb páros soru vetőgép.

Losonczi gyártmány!

Losonczi gyártmány!

Kívánatra szivesen küldünk árjegyzéket.

A MAGYAR KIRÁLYI ÁLLAMVASUTAK GÉPGYÁRÁNAK VEZÉRÜGYNÖKSÉGE

BUDAPEST, V., VÁCZI-KORUT 32. SZÁM.

Az amerikai gazda mezőgazdasági eszközei.

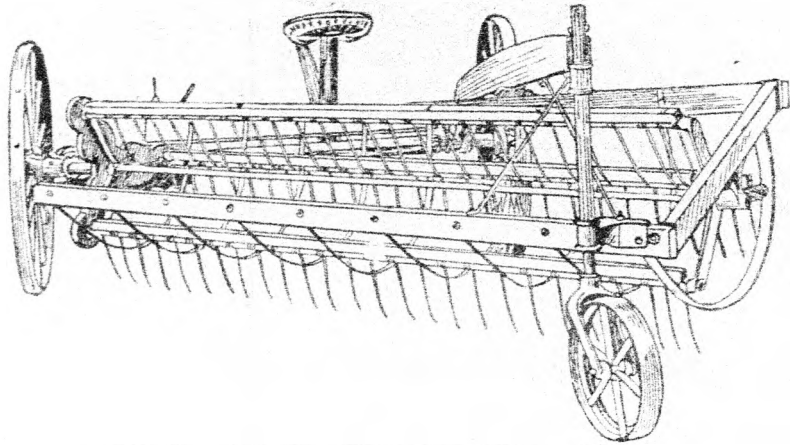
„Nem kerül pénzébe, olvassa el!” Ezzel az igazi és jellegzetes yanke-mottóval küldötte be hozzánk cikkét kedves munkatársunk, Szafián Lajos, ki az OMGE. támogatásával Amerikába utazott, hogy ott a mezőgazdaság fogásait a

mint nevelik tovább a régi gazdatisztek, akik saját tudásuk főfős tudatában lecsepülik a legkiválóbb szaktekintélyeket, mastól tanulni egyáltalában nem akarnak és növendékeiket is óvják a tulságos tudástól. Az alkalmazkodási képesség, a fiatal gazdatiszt legfőbb erénye és mert ő maga ilyen iskolában nevelkedett, tanítványait is ilyenekké neveli. E bevezetésben sok a tul-

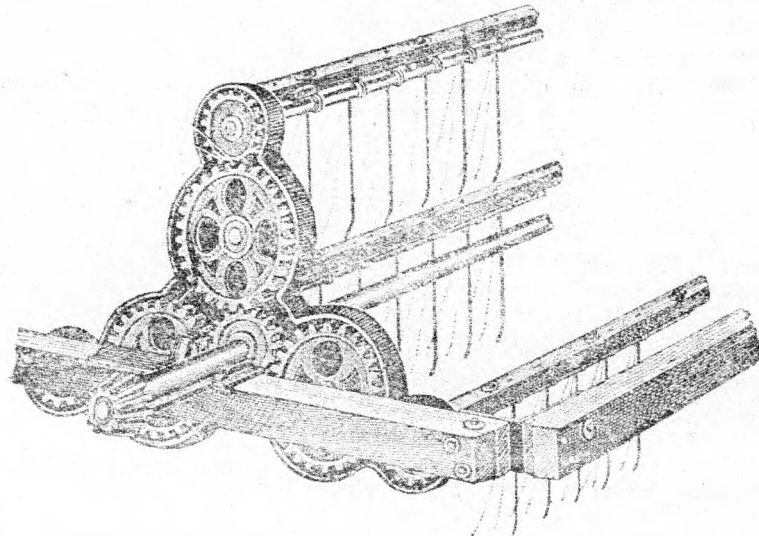
(bone phosphate) összetétele a szavatolt elemzés szerint: hasznáható foszforsav 8—10, oldható foszforsav 6—7, nitrogén 1'05—1'85, kálium 2—3 rész.

Ugyanezen műtrágyát adták a burgonya alá és a zab-védőnövény elvetett löher, komócsin, réti perje keverék alá.

A burgonya csupán házi szükségletre szolgál,

232. ábra. Dain-féle „Side Delivery” lógereblye.

233. ábra. Dain „Side Delivery” gereblyének fogaskerékszerkezete.

saját gyakorlatából elsajátítsa. Először közönséges kétkézi munkásnak állott be egy nagyobb tehénészetbe és ott az éjszakai pihenés idején írja meg gyönyörű érteztéseit, amelyek a törül meg szett yanke-riporternek is becsületére válnának. Lámivaló az irásából, hogy e törzsökös magyar ember gondolataiban, kifejezésében és tevékenységében is megáérvá tette az amerikai szellemet. Szóval dolgozni tanul és adja Isten, hogy e tudását nálunk — idehaza — is minél kiadóbb mérvben érvényesíthesse.

„Meddig szándékozik tanulni ön?”

„Egész életemen át!”

A kérdést én tettem föl.

Egy gazdasági akadémiai hallgató adta rá a választ . . . Amerikában.

zás, de alapszabán véve — sajnos — igaza van. Fiatal gazdatisztjeink nagy átlagban nem komoly munkásoknak nevelődnek és jórészt e hibás képzési rendszer az okozója a gazdatiszti osztály állandó hanyatlásának.

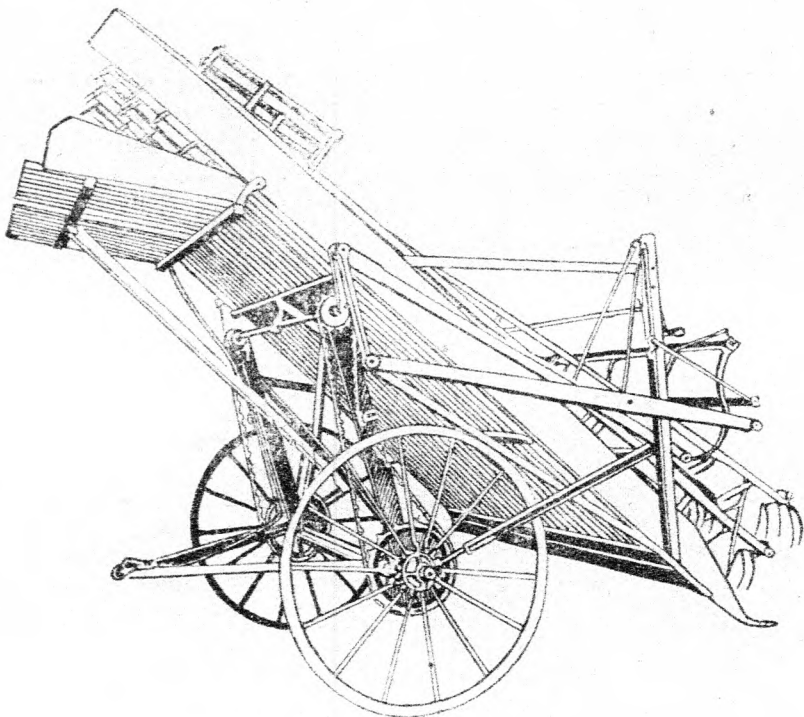
A cikkirő az amerikai gazda-munkás működését és eszközeit ismereti a következőkben:

Vasúttalval batran szedhető a kő azon táblakon, amelyekbe tengerit vetették május közepén Meridale Fauns-on. Egy tábla talaja feltűnően kővel borított. Szántás után szedték az olyan nagy kőveket, amelyek kerítéskészítéshez megfelelők; a pár kilogramm súlyukat azonban ki győzte volna ő-szeszedni?

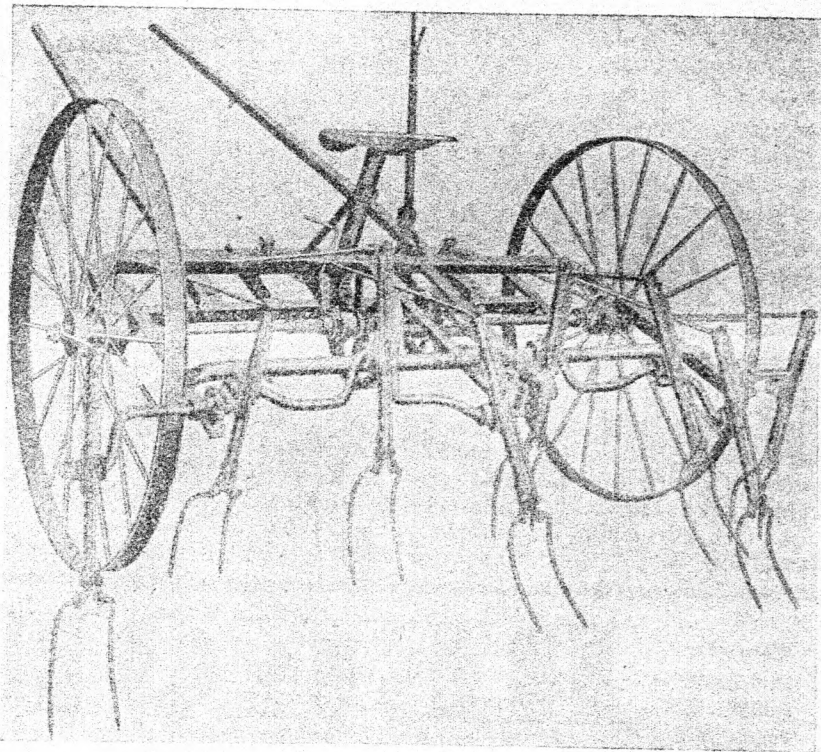
A vetést „Eureka 1.” géppel végezték, mely egyszerre két fészékbe tette le a magot s ugyanoda egyidőre vetette a műtrágyát is szét. Főöslegesen ismeretnem a gépet, mert hazánk több ura-

tehát nem nagy területen fekszik. Eke után raktuk a bszárdába s erre szórtak kézzel egy marék műtrágyát. Vátoke dolgozott, tehát nagy bakhátak képződtek. Ültetés befejeztével keresztben boronáltak rugósfogu boronával (spring tooth harrow).

Vetőmagnak a nagy és közép gumókat válogattuk ki, csirájukat letörtük s úgy vagdaituk szét, hogy 2—2 rügy volt minden darabon. Az esetleg közékük került kisebb gumókat hosszúsági tengelyükten kétfelé vágtuk. A felszeletelt burgonyát a napra kiterítettük s ott mintegy 1/2 nap szikkadt. Silver Chon és Gold Chon fajtát ültettünk. Előbbinek husa fehér, utóbbié sárgas, finoman erezett; hójuk sima. Főzésre, sütésre egyaránt alkalmasok, izletesek. Feltűnő nagy példányokat látam közöttük. Termésük nagy a szuperintendens szerint. Május 19-én ültettük azt.

234. ábra. Dain „Hay loader” szénarakó.

235. ábra. Szénaforgató gép.

Ott hon ilyen kérdés az „Illemszabályok könyve” szerint nem illendő, tehát kerülendő.

A cikkirő ezután a magyar gazdasági fiatalok gyakorlati képzettségét vonja párhuzamba az amerikaiival, meg lehetően drasztikus, de határozottan találó mondásokkal. Leírja, hogy a gazdasági tanintézetéről kikerült fiatal irnokot

dalmátan használják a „tengeritvetőgép”-et. Ezeknek lényege ugyanaz. Nem tükari jót a gép a sok kő miatt s így kézi kapával kellett kapargálni egy kis földet a négra.

Csont- és ásványi foszfát volt az alkalmazott műtrágya, amelyet használat előtt egyenlő mennyiségben összekevertek. A csontfoszfát

A zab és fűkeverék elvetése 9 soros vetőgéppel történt; 1 ember, 2 ló dolgozott vele. A vetőláda 3 rekeszes: a műtrágya, védőnövény és fűkeverék részére. Hangsúlyozom: egy időben vetette el a zab-védőnövényt, a löher, komócsin és perje keverékét s a műtrágyát.

A vetőgépnek nincs kormánykereke és kor-

mányzó s egyenesen láda mög sor végén vekeket. Fo keréknyor Igen rő és fűkeve köves. (V és burgo jöttem a ellensulyo szuperint erőt bizon amelyről

Most v itt New Y rokat.) T tehének r vagy kor vetve. Do jben elvé időben vir alá az eg Könyve magnékül dukálnk, löben azt lönböző i állítása.

A Corn nek jó res el. Az Un fontosabb Az egymás a koran- szálu, a stb. fajtája állított elő

Sohasem tudomány a komócsin ezellai mu komócsint, lati életbe ján a kas azóta sok mert még

Részes kája legol állják be deczi pál egy sereg káromkodó kaszálógép is, azonban egyhuzamb föl a lovak percherai 9 órán át,

Hazai ka hon egyik stb. rendsz rikában is vágási szél azonban ug

mányzó szerkezete, amelynek segítségével *zsinór-egyenesen* történnek a vetés. A kocsis a vetőláda mögött halad, onnet hajtja a lovakat s a sor végen felemeli, illetve leereszti a vetőcsöveket. Forduláskor a gép a vetés szélén levő keréknyomon halad tovább.

Igen rövidesen szépen likelt és nőtt a zab és fűkeverék, pedig annak tulajja is meg lehetős köves. (Vetés után esőt is kapott.) A tegei és burgonya akkor még nem kelt ki, midőn eljöttem a farmról. Hiszem, hogy a műtrágya ellen-ulyozza talajuk hátrányos voltát. A farm szuperintendense a vetőmago, trágyát, mi kereőt bizonyára nem adja meg olyan földnek, amelyről nem tudja, hogy azt megfizeti.

Most van a dandárja a széna munkájának itt New York államban. (Jul. 16-án írom e sorokat.) Tejgazdaság a farmoknak zöme s a tehének részere a föld nagyobb része komócsin- vagy komócsin- és lóherkaszalónak van bevetve. Do goznak a kaszálógépek, azonban *idejében* elvégezni nem tudnak a munkát, ha *egy időben virágzana* s így egyszerre kerülne kasza alá az egész terület.

Könnyen segített ezen az amerikai ész. Ahol *magnéki* narancsot oly mennyiségben produkálnak, hogy minden valamire való vendég-lőben azt szolgálnak fel, ott csek lység a különböző időben virágzó növényfésések elő-álbitása.

A Cornell University (Ithaca) kísérleti terének jó részét komócsin (timothy grass) foglalja el. Az United States nagy területen ez a legfontosabb növény, méltó tehát a kísérletezésre. Az egyadás mellett fekvő parcellákban látható a korán- és késővirágzó, a finom- és vastagszalú, a diszelevelű, kitűződen bokrosodó stb. stb. fajtája a komócsinnak, amelyet a tudomány állított elő.

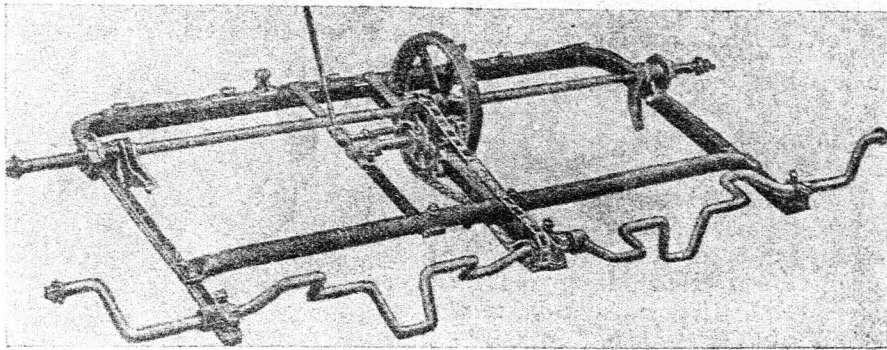
Sohasem láttam oly szép összhangban a tudomány vívmányát a reális élettel, mint itt a komócsinnal. Amint a kísérleti ter kis parcellái mutatják a különböző időben fűdő komócsint, az látható nagy arányban a gy korlati életben. Junius 20-án állott a C. U. farmján a kaszálógép egy komócsin-őherablába, azóta sokat levágott s még most is van dolga, mert még van virágzó komócsintábla.

Részes kaszások nincsenek itt, akiknek munkája legolcsóbbnak látszik. A cselédséget sem állják bele a táblába, hogy naponkint több deczi pálinkát igyék, mint amennyi rendet egy sereg felvigyázószemély kurjongatására, káromkodására úgy-ahogy levágott. Kizárólag kaszálógépek do'goznak még a hegyoldalakon is, azonban itt *fügő-önként* halad a gép, hogy egyhuzamban hosszú utat ne tegyenek hegynek föl a lovak. A C. U. farmján váltás nélkül 2 percherai ló dolgozik egy géppel, naponként 9 órán át, közben 1 órás etetési idővel.

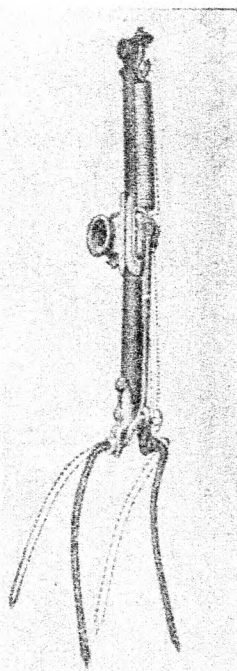
nokkál pótolják, amelyek 7 láb, vagyis 213 cm. széleset vágunk. Ezt is 2 ló huzza, 1 ember kormányozza, a végzett munka mennyisége között azonban tekintélyes a különbség; a munkaező jobb kihasználásával olcsóbbá teszi a munkát.

ban sokkal szélesebb azoknál, mert 32 foga van, amelyek 12 cm. távol fekszenek egymástól s így 354 cm. *amik munkaszélessége* az eddig használt gereblyéknek átlagos 300 cm. szélességével szemben.

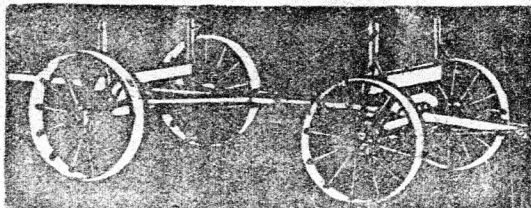
A gép rudja 1 és 2 ló befogásához könnyen

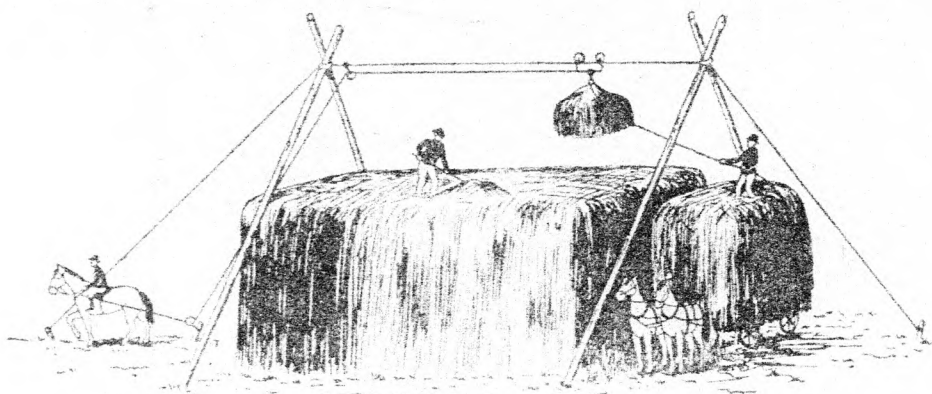
233. ábra. Szénaforgató gép hajtószerkezete.

237. ábra. Szénaforgató gép egy villája.

238. ábra. Amerikai kocsi alapváza.

239. ábra. Szénakazal rakása Amerikában.

Hazai kaszálógépeink amerikaiak s amint ott hon egyik gazdaság Deering, a másik Osborne stb. rendszerűt használ, ugyanigy van Amerikában is. Az általában itt használt gépek vágási szélessége 6 angol láb, vagyis 183 cm., azonban úgy látom, hogy a régi gépeket olya-

Midőn a renden megszikkadt a széna, akkor *lógereblyével egy rendet a másikhoz visznek*, azaz 2 rendből 1 lesz. Az „International Harvester Co.”-nak S. B. 5409. N. jegyű (Osborne) gereblyéje dolgozott ezzel. A gereblye szerkezete, kezelése egyenlő az otthoniakéval, azon-

igazítható. Itt 2 ló dolgozott vele, mert páratlan ló nincs.

Ugyancsak ezen munkát végezte a Dain-féle gyár „Side Delivery” gereblyéje, amelynek szerkezete, működése elűt az eddigiekétől. Mint a csatolt 232. ábrán is látható, a gép tulajdonképpen 3 gereblyéből áll, amelyek fogaskerék-átvitellel forognak, mint a motóla. A gereblye szerkezete a vonóirányra s így a szénarendre is szög alatt áll; ennek az a célja, hogy a szénát tökéletesebben odébb mozdítsa a rendről. 2 járó s hátul 1 tamasztó kiskereke van. Gyűjtésre és a rend forgatására használható. Utóbbi célra alkalmasabb, mint az előbbire. 2 ló befogására való.

Hogyha kézi erővel akarják szekérra rakni a szénát, akkor az együvégereblyézett 2 rendet perrenzékbe rakják a munkások; esetleg, ha vonult az, megforgatják s forgas után azonnal retrenézézik. Sik területen, ahol a szénarakógép (hay loader) dolgozhat, a már együvégereblyézett 2 rend megszabadása után arra még 2 rendet gereblyéznek lóerővel (ehát 4 rend van együtt), hogy a gép munkaképessége jól kihasználtsék. A szénarakógépet a szekér hatu jához kapcsolják s azzal együtt halad az. A gép lényege az — mint a 234. ábrán kivehető — hogy a kerék agya fogakkal ellátott, amely lánc segítségével könyökszerkezetet hoz mozgásba. A könyökszerkezet csuklós acéll-villakkal van összekötötésben, amelyek a földről felszedik s elevatorszerűen továbbítják a szekérra a szénát, ahol a kocsison kívül egy munkás eligazítja azt. Itt a Dain „hay loader” dolgozott megfelelően. Munkaszélessége 8 láb, azaz 244 cm.

Fontos szerepe van a széna munkájánál a *forogatógépnek* (hay tedder). 235. ábra. Midőn eső közeledtet vélik s a renden fekvő széna szikkadt ugyan, de nem alkalmas a felgyűjtésre és behordásra, akkor a tedder-rel széthányják azt, hogy száradását sietessék. A gép a rendekkel keresztirányban halad s villáival széthányja a renden fekvő szénát. Nagyszerűen dolgozik. Ugyancsak a renden megázott szénát ezzel szórják szét s általában akkor használják, mikor a széna mielőbbi száradását óhadják. A gép szerkezete az ábrából könnyen áttekinthető. A járókerék tengelye fogaskerék és lánc segítségével forgat egy többszörösen meghajlított tengelyt, amelyre acéllvillák vannak erősítve. Törés elkerülése végett a villák csuklósak s nyelük rugóval ellátott. Munkaszélessége 220 cm.; itt 2 ló dolgozott vele. Természetes, hogy ezen gép által szétszört szénát lógereblye gyűjti össze.

Ezen vidéken nem rakják boglyába a szénát, hogy azt később hordják be. A széna megszabadását követi annak behordása az istálló padlására, vagy nagyobb farmokon ezenkívül külön szénapajtkába, tehát nem szerűskertben kaza ba. A perrenzék szekérra rakása után a rétet újra gereblyézik. Egy szekér széna tiszta sulya hordáskor 3400—3600 font = 17—18 q. volt itt a má-

zsálás adatai szerint s ezt 1 pár percherar ló huzta. A szekér sulya 7.5—8 q. Az amerikai szekerek szerkezete teljesen eltérő a hazaiakétól, amennyiben itt a szekérnek megvan a 238. sz. ábrán látható alapváza s erre más-más készüléket tesznek fel, midőn trágyát, követ, zsákokban éleket, szálastakarmányt akarnak szállítani. Szálastakarmány hordásakor a szerkezet föltevése által a szekér szélessége 224, hossza 440 cm. lesz s elején, hátulján 180 cm. magas, létryszerű alkotmány álltatik fel, miáltal a szekér jóval magasabbra rakható meg. Rudaló kötelet nem használtunk lekötéshez.

Az istálló padlása, illetve tetőszerkezete olyan, hogy minél több széna elférjen ott, vagyis a padlásnak magas, egyenesen álló oldalai vannak s csak azután következnek a tulajdonképpeni fedélzet a gerendákkal. Ugy a padlásra, mint a pajtában csigák segítségével rakják le a székérről a szénát. Ez a munka gyorsan, jól foly; mivel azonban hazánkban nagyobb gazdaságok nem raknak szénát, szalmát az épület padlására, sem pajtákba, azért nem ismertem ezen készülék szerkezetét, munkáját.

Egy képet láttam, amely azt mutatja, hogy a szabad ég alatt, kint a földön miképp rakják a szénakazlatot itt Amerikában.

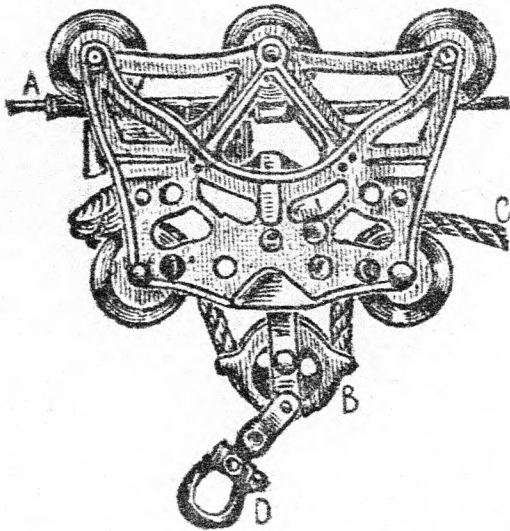
A képet közlöm s mivel a munka menete ugyanaz, mintha pajtába raknák le a szénát, csak a csigák elhelyezésében van némi különbség, magyarázatot is fűzök ahhoz.

A rakandó kazal méreteinek megfelelőleg $\frac{3}{4}$ nich = $10\frac{1}{2}$ cm. vastag, 4 db. oszlopot az ábrán A-val jelzett módon lesnak a földbe s fönt képesekkel megerősítenek. Az oszlop lehet szögletes vagy gömbölyű. A hazai hosszabb kazlak részére vastagabb oszlop szükséges, mert ez a méret 50 láb = 15.2 m. hosszú kazalhoz van számítva. Az oszlopok között B $\frac{1}{2}$ nich = 12 mm. vastag drótsodronyt feszítenek ki, amelyre kifeszítés előtt C kocsiszerkezetet (hay car vagy hay carrier) fölteszik. Ez a szerkezet halad a sodronyon s hogy jól látható legyen, külön ábrán is bemutatom azt. D-ben kötéllal van megerősítve 1—1 egyszerű, vasból készült csiga.

A 240. ábrán látható hay car alsó részén levő 2 csigával kötélen B mozgó csiga van összekötve. A hay car mozgósításán szilárdan álló 2 csigáján, a 239. ábra D-ben levő 1—1 csigáján át $\frac{3}{4}$ nich = 18 mm. vastag kötéllal van áthuzva, melynek egyik végéhez (E-ben) kiséfa segítségével ló van befogva; a kötéllal a második vége $\frac{3}{8}$ nich = 9 mm. vastag spárgával van összekötve. Ezt fogja a szekéren álló kocsis. A mozgósításnak (240. ábrán B) villájáról lefogó kapocsához 2 v. 4 águ. külön e czelra szolgáló villaszerkezetet (harpoon hay fork) kötnek, amely jó rakás szénát átfog, midőn a szekéren lévő szénába nyomja a kocsis. Ekkor E-ben megindítják a lovat, miáltal a csigákon áthuzott kötéllal a ló haladásának irányában vonatik; ennek következtében a hay car-on függő mozgó csiga s azzal együtt a villák által átfogott széna a hay car-ig emelkedik s mikor ideéri, a hay car-al együtt halad a sodronyon, mert a vonóerő már fölfelé nem hathat. A kazlat igazító munkás szóntja a lovat hajtó egyént, hogy a szénához képest mikor álljon meg a lóval. Ahová szükséges rakni szénát, azon hely fölé megálltatja a lovat; majd a lovat hátráttatja kocsis s így a mozgósítást a széna sulya lehuzza s mikor a szénatömeg a kazalra ért, a villát kiszabadítja a kazalon dolgozó munkás s a letett szénát kellően eligazítja. Ezalatt a szénaszéren álló kocsis — aki a kötéllal erősített spárgát tartja, illetve ereszté a haladó hay car után — az egész szerkezetet visszahuzza előbbi helyére. Természetes, hogy a vonató lóval visszamegy kocsis a kiindulás helyére, midőn a villaszerkezet leért a kazalra.

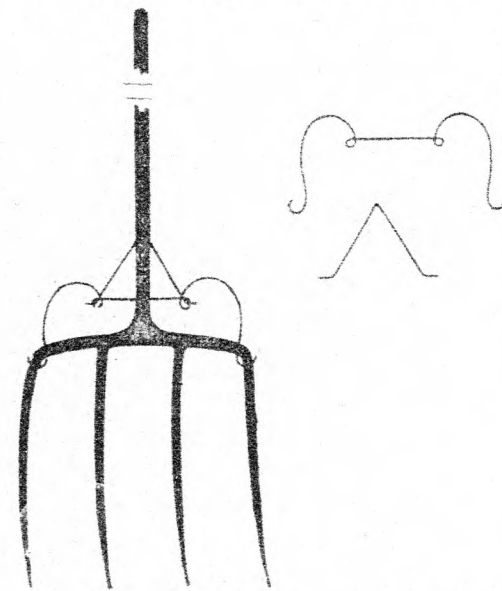
A villaszerkezet helyett a lerakódáshoz erre a czelra készült köteleket is használnak. A kötéllal középhe vaskarika van befogva, 2 végén szintén az van. 1 kötelet a szekér megrakása alkalmával a szekér fenekén fektetnek végig úgy,

hogy 2 vége és a karikával megjelölt közepe a szekér elején, illetve hátulján lefog. Erre azután szénát raknak a szekérré, majd a le-

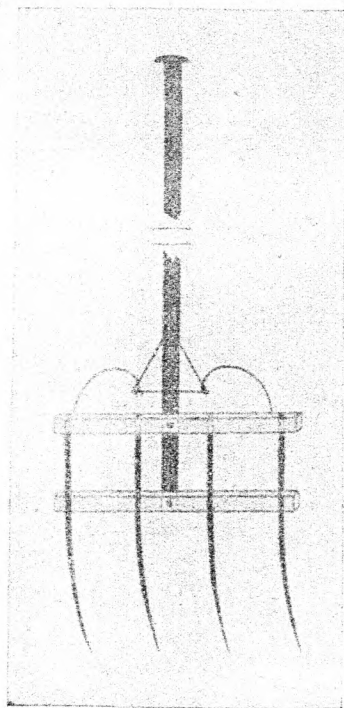
240. ábra. Haycar. A a földbe erősített oszlopokon kifeszített sodrony, B mozgó csiga, C kötéllal, D mozgó csiga karikája.

rakott szénán másik kötelet fektetnek végig, amelyre újra széna jön. Annyi kötelet tesznek

241. ábra. Aczelvilla nyeregyszerkezettel.

ily módon a széna közé, ahányszorra akarják lerakni a szénát. Itt a jelzett 17—18 q. szénát

242. ábra. Favilla.

4-szerre vonták fel a csiga az istállópadrásra, vagyis 4 kötelet helyeztek el a szénában. A kötéllal 2 végén levő karikán áthuzták azt a

9 mm. vastag spárgát, amely a mozgósításán áthuzott kötéllal van kötve; a közepe levő karikába pedig belekapcsolják a mozgósításának önműködőleg nyíló kapcsát (a 240. ábrán D). A hay car-t húzó lovak megindulásakor a kötéllal segítségével átfogott széna tömege összegombolyittatik s ugyanolyan módon tetetik le a kazalra, mint a fentemlített villaszerkezettel; illetve ennél a mozgósítás kapcsa a széna letévésekor kiáll s így szabadul ki a kötéllal a széna. A hay car visszahuzása után a kötéllal 2 végén levő karikákból a spárgát kihuzzák.

Tájékoztatóul megjegyzem, hogy 50 láb hosszú kazalhoz 150 láb hosszú, $\frac{1}{2}$ hüvelyk vastag drótsodronyt 130 láb hosszú, $\frac{3}{4}$ hüvelyk átmérőjű kötelet 75 láb hosszú, $\frac{3}{8}$ hüvelyk átmérőjű spárga használatát ajánlja annak a képnek magyarázó szövege, amelynek alapján írtam le a kazalozást.

„Nem anya szülte azt, aki kitanálta.“ Ez volna enyhe ítélete a hazai munkásnak arról a vaslapátról, amelynek szélessége 29, hossza 40 centiméteres s mélysége ennek megfelelően 10 cm., ha az uradalmak ilyet is beszereznének eszköztárukba.

Azt csak elgondolom, de már nem írom le, hogy mit mondana a béres, midőn kezébe nyomnák azt a 4 águ aczelvillát, amelynek ágai 39 cm. szélességben helyezkednek el s 47 cm. hosszúak; ráadásul a szélső 2 ágra vastag drótból 14 cm. magas, nyeregyszerű, merőlegesen álló szerkezet van készítve, amelyet a villa nyeléhez szögezett erős drót támaszt meg hátulról.

Ennek méltó párja a favilla. 4 ága 46 cm. szélességben van elhelyezve, 62 cm. hosszúak és szinten el van látva nyeregyszerű szerkezettel. Az ágak nem sugárrendszer szerint vannak elhelyezve, hogy a nyélnél lennének összefoglalva; egymással párhuzamosan vannak 2 lemezhez erősítve, amint az ábrából látható. A nyél 140 cm. hosszú és fogóval ellátott.

Szűcs nem cifrázza ki annyira a „remek bundá“-t, amennyire kiczifrázva emlegetnék uradalmi cselédeink az „ezit-azzát a gazdájának“, ha valamely uradalom megpróbálna ilyen fajta eszközökkel.

No igen, mert a hazai cselédségnek van szíve, melegen érző, lágy szíve! Az ujjászervezett és szervezetlen czuczilizmus atyamestereinek hübbajos fuvolaszavára lágyult meg annyira, hogy olvadozik, mihielyt csak szagát érzi a valódi dolognak.

Itt mi szépen dolgozunk ilyen eszközökkel, mikor a közönséges szerszámokkal csak piszmogás lenne a munka. Az amerikai munkás azonban nevet a czuczilista varázsfuvolások nótáin. Az amerikai birtokos pedig nem sajnál beszerezni olyan eszközöket, amelyek bizonyos czélra, munkára kiválóan alkalmasak, ha nem is használja azokat mindennap, mert nemcsak tudja, hogy a jó szerszám felemunka, hanem aszerint is cselekszik. Szafián Lajos.

Megjegyzések a „Hirnevesebb haszonállat tenyésztéseink“ cím alatt megindított közleményekhez.

A Köztelek lapnak folyó évi augusztus hó elsején megjelent 60-ik számában ugyan némi elterjedésben a fent idézett czimnek értelmével, de mindenesetre több irányban hasznosnak ígérkező oly cikksorozat indított meg, melynek a vonatkozó bevezető sorokban foglaltak szerint egyedüli tárgya legyen hirnevesebb tenyésztéseink keletkezésének, üzemének és állományának ismertetése, czélja pedig gazdaközönségünket megismertetni a legkiválóbb tenyészállatbeszerzési forrásokkal.

Az egyes tenyészetek ismertetése kibocsátott kérdőíveken nyert feleletek, adatok és tájékoztatók alapján készül.

Ezen ismertetésekhez tehát szó nem férhet, hiszen mindenki legjobb belátása szerint mér-

legelb... és me... szerke... szerint... iveken... tásoka... azok... A c... nem a... és fele... jóval...

Ugy... annak... kapcsa... tésére... ki kell... ezen... jelölte... vélemé... kívül...

Igy... forrott... a szaki... telmü... hasábja... ezen ö... megvált... legujab... bár mi... tem sze... a szak... még se...

A czi... nyeből... hazája... a Szaar...

lehetős... lom ali... ismerne... gon teny...

„Sváj... s ennek... pirostark... szarvasn... mint a... világo... frontos... pirostark... megegye... tulajden... lechthá... egyenkir... pedig a... alfajtak...

„Azok... sötétebb... teltük be... hazájába... ismerik.“

„Hiába... nak ott... de egyik... „Csak... fajtát, an... bikától s... 1810-ben... kantonba... marba v... vörös, de... „... magyar... egyebütt... nyésztetik... Ennyit... marhafajt... Az ugy...

„Azok... sötétebb... teltük be... hazájába... ismerik.“

„Hiába... nak ott... de egyik... „Csak... fajtát, an... bikától s... 1810-ben... kantonba... marba v... vörös, de... „... magyar... egyebütt... nyésztetik... Ennyit... marhafajt... Az ugy...

„Csak... fajtát, an... bikától s... 1810-ben... kantonba... marba v... vörös, de... „... magyar... egyebütt... nyésztetik... Ennyit... marhafajt... Az ugy...

„Csak... fajtát, an... bikától s... 1810-ben... kantonba... marba v... vörös, de... „... magyar... egyebütt... nyésztetik... Ennyit... marhafajt... Az ugy...

„Csak... fajtát, an... bikától s... 1810-ben... kantonba... marba v... vörös, de... „... magyar... egyebütt... nyésztetik... Ennyit... marhafajt... Az ugy...

„Csak... fajtát, an... bikától s... 1810-ben... kantonba... marba v... vörös, de... „... magyar... egyebütt... nyésztetik... Ennyit... marhafajt... Az ugy...

„Csak... fajtát, an... bikától s... 1810-ben... kantonba... marba v... vörös, de... „... magyar... egyebütt... nyésztetik... Ennyit... marhafajt... Az ugy...

„Csak... fajtát, an... bikától s... 1810-ben... kantonba... marba v... vörös, de... „... magyar... egyebütt... nyésztetik... Ennyit... marhafajt... Az ugy...

legelheti az ismertetésben foglaltak értékét és megbízhatóságuk fokát. A cikksorozat tisztelt szerkesztőjének viszont a megállapított program szerint nem lehet más feladata, mint a kérdőíveken nyert feleleteket, adatokat és tájékoztatásokat tetszős formába öltetni, vagy — esetleg azok közlését mellőzni.

A cikksorozat tisztelt szerkesztője azonban nem alkalmazkodott programjának keretéhez és feladatát is másként értelmezte. Olvasóinak jóval többet kívánt nyújtani.

Ugylátszik ugyanis, hogy szükségét érezte annak, hogy az egyes tenyészetek ismertetése kapcsán általános állattenyésztési kérdések érintésére és különösen fajtatani fejtegetésekre is ki kell terjeszkednie, anélkül azonban, hogy ezen kitéréseket mint saját különlegességeit jelölje volna meg, mely esetben azokat a magánvéleményt megillető tisztelettel akár figyelmen kívül is hagyhatnók.

Igy azonban, midőn régóta megvitattott, kiforrott, megállapított és tanszékekből, valamint a szakirodalomban évtizedek óta teljes egyértelműséggel hirdetett definíciók a *Köztelek* hasábjain lényegükben bizonyos önkényvel és ezen önkény jogosságának bizonyítása nélkül megváltoztatva és abból kiforgatva a *Köztelek* legújabb tanai gyanánt látnak napvilágot, ezen bár mindenestre jóhiszemű, de szerény nézetem szerint merész tévedéseken átsiklani ugy a szaklap, mint olvasóközönsége érdekében még sem szabad.

A cikksorozatnak eddig megjelent közleményeiből olvashatjuk: „A frontosusok eredeti hazája Svájcban alsó és felső Szimmen völgye, a Szaan völgye, Emen völgye, Oberalpeu stb.” „... a berni fajta elnevezés körül meglehetősen nagy a fogalomzavar, mert az irodalom alig ismer berni fajtát, Svájcban sem ismernek ilyent, ellenben nálunk Magyarországon tenyésztik a berni fajtát.”

„Svájcban csak egy pirostarka fajta létezik s ennek az általánosan elfogadott neve a svájci pirostarka fajta.” „S bár ezen fajtába tartozó szarvasmarhák egyik csoportja testileg nagyobb, mint a másik az egyik talán sötétebb, a másik világosabb pirostarka, mégis ezen bos taurus frontosusak valamennyienek közös jellege a pirostarka szín s az egymással többé-kevésbé megegyező belső tulajdonságok. Ilyen megegyező tulajdonságokkal bírnak a szimmenthali, a lechthali, az emmenthali stb., amelyek tehát egyenként alfajtnak nevezhetők, együttesen pedig a svájci pirostarka fajtát képezik.” „Ezen alfajtnak között berni alfajta nincsen, ...” „Azokat a szarvasmarhákat, melyek eredeti sötétebb színüket nem veszítették el, elkeresztelték berni fajtának, mely berni fajtát eredeti hazájában nem, csak nálunk Magyarországon ismerik.”

„Hiába járjuk végig a berni kantont, mutatnak ott nekünk szimmenthali, lech hálit stb., de egyikre se mondják, hogy ez berni fajta...”

„Csak nálunk Magyarországon ismerik a berni fajtát, amely attól a 12 drb tehéntől és 2 drb bikától származott le, amelyet Hunyady gróf 1810-ben a berni felföldről importáltatott, amely kantonban akkoriban egy csontos, durva szarvasmarha volt elterjedve, többnyire meggyiszivörös, de feketetarka és egyéb színben is.”

„... az urményi tenyészetből indult ki a magyar berni szarvasmarha fajta, mely sehol egybeült, mint Magyarországon, nem is tenyésztetik.”

Ennyit a frontosus csoporthoz tartozó szarvasmarhafajtákra vonatkozó fejtegetésekből.

Az ugynevezett „bonyhádi” tájfajtát illetőleg

pedig egyebek közt az alábbiakat is olvashatjuk:

„... megteremtette a magasabb mezőgazdasági kultúra, melylyel a Dunántul megelőzte az Alföldet.”

„Már a múlt század közepén kezdtek a szomszédos Ausztriában tarka marhát vásárolni gazdáink, amely pirostarka marha főleg Bonyhád környékén kezdett gyorsabban terjedni. Javító anyagul szimmenthali bikák használtak s így lassacskán egy meglehetősen egyöntetű jelleg fejlődött ki, mely bonyhádi szarvasmarha néven vált ismertté.”

„A bonyhádi marha hazai tejelőjelleg, melynek tejelőképessége ma is nagyobb, mint létezőjé, a szimmenthalié.”

„Nálunk még senki sem állította, sőt bizonyára tagadásba is veszi azt az állítást, hogy a bonyhádi a berni szarvasmarha létesítette.”

A szóbanforgó közleményekből szösz szerint kiemelt ezen szemelvények előrebocsajítása után elsősorban a földrajzi és hasontermészetű tévedéseket kísérlem meg helyreigazítani. A feladat elég könnyű, mert az idézett „Oberalpeu” nem létezik, „Alpeu” viszont Bajorországban van és itt, valamint a szomszéd Vorarberg „Lech” völgyében kizárólag borzderes szarvasmarhát tenyésztnek. A frontosus csoportnak tehát „lechthali alfajtája” nem létezhetik és lehetetlen, hogy a svájci pirostarka szarvasmarha eredeti hazáját egyebek közt „Oberalpeu”-ban találhatnók meg. Ugyancsak megállapítható, hogy az „Emmenthal”, mely a berni és luzerni kanton határan vonul el és így a svájci tarka és borzderes szarvasmarha tenyészvidékének érintkezési vonalát képezi, nem kiváló tenyészanyaga, mint inkább ha-onelnevezésű sajátja révén híres.

Ami továbbá a fenti szemelvényekből szembeeső fajtatani zavarok tisztázását illeti, elégségesnek látszik az alábbi idézetekre hivatkozni: 1. A von Weckherlin Thierproduktion (Stuttgart, 1857.) II. kötet: „Das grose roth oder schwarz mit weis sheckige Rindvieh der Schweiz, das Berner, das Freiburger, das Simmenthaler”.

2. Tormay Béla, az állatorvosi tanintézet igazgatója, „A szarvasmarha és tenyészése” (Budapest, 1877) 239. oldal: „... a frontosus marhának két tájfajtáját különböztetjük meg u. m. a feketetarkát vagy freiburgit, továbbá a pirostarkát, mely berni név alá foglalható, ... a berni marhát törzsei keretében fiziológiai tulajdonsága alapján (mely a nemesítés következménye) két csoportra osztjuk: nemesített és nem nemesített csoportjára.”

3. J. J. Rychner, Zeitschrift für Rindviehkunde. (1880) „Während im östlichen Theile des Berner Kantons der Berner Oberländer-schlag verbreitet ist, bildet den hauptsächlichsten Viehstand das Fleckvieh n. z. den Schlag im Simmenthale, im Amte Saanen und im Amte Fruttigen.”

4. Professor Dr. Martin Wüekens. Die Rinderassen Mittel-Europas. (Berlin 1885.) 147-ik oldal: „Die bunte Gebirgsrasse (bos taurus frontosus). Man unterscheidet in der Schweiz einen rothbunten Schlag, der am schönsten im Kanton Bern vertreten ist und daher auch Berner-Schlag genannt wird und einen schwarzbunten der Freiburger-Schlag heisst”. 154-ik oldal: „Der Berner-Schlag hat seine Heimat im Berner Oberland”.

5. Szilassy Z. Mezőgazdasági lexikon I. kötet 88-ik oldal: „A berni szarvasmarhafajtához tartoznak a vöröstarka színű svájci szarvasmarhák, melyek közt legismertebb és hazai

tenyésztésünkben nagy szerepet játszik a simmenthali szarvasmarha”.

6. Tormay B. „A szarvasmarha és tenyészése” (3-ik javított és bővített kiadás, Budapest, 1901.) II. rész 299. oldal: „A svájci tarkák kétfélék, vannak pirostarkák és feketetarkák. A pirostarkákat nálunk, de német írók is közönségesen *bernieknek* szokták nevezni. Tenyészésük vidéke szerint megkülönböztetnek a magas hegyvidéken tenyésztett jellegek, másodsor a dombos vidék marhája”. 315. oldal: „A dombvidéki *berni marha* régebben általában nagy és goromba, tornyosfaru marha volt és ezelőtt harminczöt-évvél átlagban mindenütt a dombos vidéken ezen nagy, nehéz, goromba, részben egyszínű, barna és piros vagy kevéssé tarkamarhát tenyésztették. Ujabbban itt is már előtérbe lépett a *simmenthali jelleg*. A régi dombvidéki nagy, sötét, pirostarka marha ezelőtt hozzánk is importálva lett. (Zsombolya, Urmény, Kamat stb.)”

Ha az iménti idézeteken felül arra is hivatkozom, hogy Oberst D. Flückiger, Präsident der schweizerischen Commission für Pferde und Rindviehzucht „Das Berner Fleckvieh” cím alatt a frontosus marha ezen fajtájáról fenti címmel monografiát írt, mely 1887-ben Bernben jelent meg nyomtatásban, a tárgyalt cikksorozatnak a „Köztelek”-ben már megjelent közleményeiből felsorolt szemelvényekben foglalt és a berni fajta szarvasmarhára vonatkozó állítások zavaros és téves volta talán további bizonyítást nem igényel.

Ellenben kitűnik az előidottakból, hogy a frontosus marha piros vagy pirostarka csoportját mindenkor és mindenütt, tehát hazájában is „berni” elnevezéssel illetik és hogy ezen marha eredeti tulajdonságával és kül mében mindenkor és mindenütt „berni fajta” alatt ismeretes, viszont annak kitenyésztett, kül mében n. tetszetősebb, finomabb, tehetősebb és ennél fogva értékesebb jellegét nevezzük „szimmenthali”-nak.

Ugyancsak meg kell czafolnom a kérdéses cikksorozat tisztelt szerkesztőjének abbéli állítását, melylyel a szarvasmarhatenyésztés terén nagy anyagi áldozatok árán és évtizedeken át egy a gazdatársadalom, mint a földmívelésügyi kormány részéről kifejtett faradozás eredményeként létesített és „bonyhádi”-nak nevezett pirostarka hazai tálfajta eredetét a szomszéd Ausztriára vezeti vissza. Jó lehet sok mindenfelé tanulunk és szereztünk be szomszédainktól, de ezen tájfajta szarvasmarhakincsünk létesítése körül teljesen ártatlanok.

Az időközben megszűnt gazdasági szaklap a „Földmívelési Érdekeink”-nek „Tejgazdaság” cz. és általam szerkesztett melléklete 1892. évi szeptember havi számában ismerttem a „bonyhádi” tájfajta szarvasmarhát és annak eredetét, mely ismertetés lényegében jóformán teljesen megegyezik a Tormay-féle szarvasmarhatenyésztési munkának 1901. évben megjelent harmadik kiadásában ugyanezen tájfajtaról közlöttekkel.

A helyszínen fáradságos utánjárással szerzett adatokon alapuló ezen források szerint a „bonyhádi” marha a XVIII-ik században Mária Terézia és II-ik József uralkodása alatt Tolna és Baranya vármegyék területére betelepített németek korábbi hazájukból Württembergből és Bajorországból magukkal hozott piros színű marha leszármazottja.

Csak ekként képzelhető, hogy a Dunántulnak annak idején kizárólag magyarfajta marhát tenyésztő területén kisgazdák kezében a színes marha oázisa keletkezhetett és fenn tartható volt.

Eredetét tehát a kérdéses vidékre eszközölt betelepítéssel egyidejűnek tartom, fenntartását

A MAGYAR GAZDASZÖVETSÉG

ingyön közreműködik fogyasztási és értékesítő szövetkezetek, valamint földhírlő társaságok létesítésénél és tanácsot ad általában minden szövetkezeti kérdésben. Falusi gazdaszövetkezetek vagy gazdaszövetkezetek alakít. Abból a célból, hogy a földmívelésnek a földvásárlásnál utbaigazítással szolgálhasson, nyilvántartja a földvétel és eladási szándékokat. Aki tehát földet venni vagy eladni szándékozik, az

jelentse be ezen szándékát a Magyar Gazdaszövetségnek. Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 40., melynek tagja lehet minden magyar honpolgár és a köz javáért dolgozó minden testület, ha magát évi 12 kor. fizetésére kötelezi. Ezen tagság fejében jár a havonta megjelenő „Magyar Gazdák Szemléje” vagy a „Szövetkezés” című hetenként kétszer megjelenő folyóirat. Évdíjas tagok évi 2 koronával is be lehetnek, melyért számos hasznos tájékoztató könyvet, füzetet kapnak.

pedig azon körülménynek, mely a vasszorgalmáról ismert svábságnak jószága iránti szeretetében és utánzásra méltó gondosságában, nemkülönben tejelő marhájukhoz való tántoríthatatlan ragaszkodásában található.

E marhafajta kiváló előnyeit, leginkább tejelő-képességét a betelepültek földesuraságai is felismerték. Apponyi, Festetich és Zichy grófok Lengyelen, Högyészen, Tolnában, Pélen, továbbá a Perczelek és Dörtyök is házi szükségletükre jobbágyaiktól vásárolt színes jószággal tehénészeteiket alapították és ezen nagyobb szakértelemmel kezelt törzsek szolgáltatják későbbi időkben azon apaállatokat, melyek behatása alatt a kiszagadk színesmarhája folyton javult és számszerűleg is szaporodott.

Időközben és különösen a jobbágyág eltörlése után a vidékbeli nagybirtokosok a szarvasmarhatenyésztésre hatványozott mértékben sulyt helyezvén, pirostarka hegyifajták importálását is eszközölték és különösen a nem csekély mértékben beszerzett berni fajta marha igen előnyösen befolyásolta a tenyésztést.

A legutóbbi három évtized alatt sok, nagyon értékes szimmenthali telivér tehénészeti is keletkezett a Dunántul jelzett vidékén, mely idő óta a köztenyésztésben jóformán kizárólag szimmenthali fajtájú apaállatok használtak.

A svábokkal szomszédásban élő magyar lakosság is megkedvelte a jó tejelés és jó táplálkozás tulajdonságaival kitűnő színes marhat, melylyel ennél fogva nemcsak Tolna és Baranya vármegyék területén, hanem jóformán az egész Dunántulon a fehérszőrű jószág helyét cserélni volt kénytelen.

Igy volt lehetséges, hogy kezdetben bár csekély számban és körülvéve a hazai fehérmarha legvirágzóbb tenyésztési vidékétől, a színesmarha oázisa a maga eredetiségében megőrizhető, később mindinkább fejleszhető és a közelmúltban már egy egész országrészre kiterjeszhető volt.

Végül egy kéréssel fordulok az itt tárgyalt cikksorozat tisztelt szerkesztőjéhez.

Szíves volt ugyanis közleményeiben, bár a forrás megjelölése nélkül, „állattenyésztésünk a jövőben” című szerény munkámból adatokat felhasználni, amiből részéről megbízhatóságomra vélek következtethetni.

Nyugodjék meg tehát azon véleményemben is, hogy vérfrissítés céljából időközönként megismétlődő kisebb importok nem feleslegesek és éppen nem elítélendők, különösen addig nem, míg elsőrangú tenyésztéseink növendékállataival legalább egy-egy nyaralásra saját hazai havasainkat fel nem keressük, mert mindaddig, míg a testedzésnek és az izmok és tüdők fejlesztésének ezen módját követni nem fogjuk, az alpesi tenyészanyagot teljesen nem is nélkülözhetjük.

A tisztelt szerkesztőnek kifejezett azon nézete pedig, hogy az eddig eszközölt importokkal a külföldnek selejtes anyagát szereztük volna be azok előtt, kik vele együtt az ezen importok után nevelt anyagot a külföld legjelesebb tenyészállataival egyenértékűnek minősítik, nem szorul egyéb czáfolatra. Pirkner János.

Köszönettel tartozom Pirkner János miniszteri tanácsosnak, hogy fenti czim alatt megjelent közleményével, módot és alkalmat adott a „berni fajta” elnevezés végeleges tisztázására.

Az én közleményemnek az a rövid foglalata, hogy a berni kantonban régebben általánosan elterjedt berni név alatt ismert durvább színes marhából kialakult a szimmenthali, amely egyelőre csak törzse, de mindenesetre csak alfajta lehetett a berninek. Lassacskán a szimmenthali dominálni kezdett s annyira átjavitotta az egész ott levő anyagot, hogy a régi javítatlan berni ma már fel sem található, sem eredeti hazájában, sem Magyarországot kivéve egyebütt. Ide mintegy száz évvel ezelőtt importáltak eredeti berniek, amelyek utódai javított állapotban mind

maig feltalálhatók. Megengedem, hogy a svájci pirostarkák összessége eredeti hazájában ma is neveztetik itt-ott berninek, miután azonban olyan berni marha, mint aminőnek mi azt ismerjük, hazájában nem található, fogalomzavarok elkerülése végett sokkalta czélszerűbb, ha a svájci pirostarkákat együttesen svájci pirostarka fajtának, illetőleg szimmenthalioknak, szaannenthaliaknak, frutig-adelbodeninak stb. nevezzük, a berni fajta elnevezést pedig kizárólag arra a fajtára alkalmazzuk, amelyet mi itt magyarországon ezen név alatt ismerünk.

Kiváglik közleményem ezen rövid kivonatóból is, hogy állításomat régi irokkal megczáfolni nem lehet, mert magam is állítom, hogy a szimmenthali általános elterjedése előtt a berni kantonban csak berni szarvasmarhát ismertek. A szimmenthali csak az utóbbi egy-két évtizedben szorította ki a bernit teljesen, amely tény nem tárgyalhatjuk azon könyvek és irodalmi termékek, amelyek 1857-ben, 1877-ben, 1880-ban, 1955-ben, 1887-ben jelentek meg s amelyeknek adatait Pirkner ellenem felhozta, bár Tormay még 1890-ben megjelent könyvének tárgymutatójában is „A (berni) szimmenthali”-t jelzi a 289. oldalon, amelyet ha felütünk, csupán a következő sorokat találhatjuk a berniről: „Lássuk először is a pirostarkákat, melyeket nálunk, de német irók is közönségesen „bernieknek” szoktak nevezni és ezen elnevezés, már a megszokottságot véve számba, ugy, ahogy meg is állana, de hogy világosabbak legyünk, jobb lesz, ha a beosztást némiképp megváltoztatjuk, azaz ha azt mondjuk: különböztessük meg ezen pirostarkákat tenyészítésük vidéke szerint...” Leírja azután a szimmenthált, a szaannenthált, a frutig-adelbodenit s a dombvidéki berni marharól csak annyit mond, hogy ezelőtt 30 évvel, tehát 1860-ban „átlagban mind-entűt a dombos vidéken ezen nagy, nehéz, goromba, részben egyszínű, barna és piros, vagy kevéssé egyszínű marhat tenyészítették. Ujabbban a régi jelleg egész háttérbe szorult, a kanton dombos területén gazdálkodók ugyanis a már nehezedő szimmenthali bikákat a hegyvidéken vásárolják össze, egy évig használnak meghizlalják, azután mérsáros kezébe adják s ezen eljárás okozza, hogy itt is mindinkább előtérbe lép a szimmenthali jelleg.” Ennyit mond Tormay a berniről s ebből is kitűnik hogy a tulajdonképpeni berni marha már 1860 óta kiveszőben van a berni kantonban.

Azonban térjünk át újabb irokra. Pl. Hugó Lehmert kiváló német szaktudós 1896-ban megjelent munkájában berni marharól nem tesz említést s teljesen megvilágítja a berni marha helyzetét Kukuljevic József dr. „Tanulmány a berni szarvasmarharól” című munkája, amely a múlt évben jelent meg s amely szép tanulmány adatait eddig senki sem czáfolta meg, mert nem is lehet. Ehhez a munkához az előszót Monostori irta s ebben a következőt mondja: „hazánkban berni néven egy szarvasmarhafajta ismeretes, mely eredetileg a Svájc állatja, egy fajta, amely a világtörül utat bejárt szimmenthaliak egyenes elődje s amely ma eredeti hazájában már majdnem fehérbólló-számba megy, de ritka minden más államban is, csak éppen mi nálunk nem”.

Kukuljevic dr. fentemlített munkája annyira érdekes és tanulságos, hogy azt mindenkinek ismerni kellene, aki a berni szarvasmarha iránt érdeklődik. Saját védelmemre azonban kénytelen vagyok belőle néhány tételt idézni: „Egy tenyészállatközvetítő éppen Magyarországból kapott megbízatás folytán kikutatta a berni kantonon kívül a freiburgi kantont, egész Dél-nyugat-Svájcot, továbbá B-dent, Württemberg, Hessian, Nassau, Dél-Németországot, de sehol egyetlen, tenyésztői értelemben számottevő berni szarvasmarhát nem talált. Kétségen kívül a berni szarvasmarha ma Magyarországon van leginkább elterjedve, itt ragaszkodnak még tenyészítéséhez, egyebütt már mindenütt kiszorította a szimmenthali szarvasmarha, amely tulajdonképpen nem más, mint a berni — áttenyésztett alakban.”

„Az 1879-ik évben a szimmenthali és szaannenthali szarvasmarhák számára megalapították a törzskönyvet s ezen időn tul Svájcban berniről többé nem beszéltek, hanem csak szimmenthaliiról. Természetes következmény az, hogy a legkiválóbb szakmunkák sem beszélnek berni állatiról és mint ilyen, behatóbban nem is ismertetik...” — „... egy ilyen utam alkalmával volt módomban meggyőződni arról, hogy ma Svájcban tiszta bernit nem találunk és a nit ilyen néven eladnak és exportálnak, az már nem jellegzetes berni...” — „Hazai tenyészteinket tanulmányozva azonban, a leírtak alapján megállapíthatjuk, hogy a nálunk tenyésztett berniek megfelelnek a Bernben élt és most már átalakult eredeti állatoknak...” — „A hazai berni tenyészeteket, azok keletkezésének történetét tanulmányozva, kétségtelenül megállapítható, hogy a legnagyobb érdemeket a berni tenyészetek hazai meghonosítása körül néhai Hunyady József gróf szerezte. Ő volt az első, aki a múlt század elején importált elsőnek berni fajta tenyészállatokat, azokat okmányon tenyésztette, terjesztette és ugyszólván az összes ma virágzó berni tenyészetek alapját ily uton megvetette.”

Ime tehát ezen adatok alapján állítom én, hogy tenyésztői értelemben vett berni fajta csak Magyarországon található számottevő mennyiségben; a berni kantonban a régi berni fajta ma már nem található fel, mert átjavitott szimmenthali, amely ez alatt a név alatt lett is törzskönyvezve, tehát nem nevezhető egyszersmind berni fajtának is, mert ezt maguk a berni tenyésztők sem teszik, továbbá mert nekünk van egy szarvasmarhafajtánk, amely tényleg csakis berninek nevezhető. A fogalomzavarok az által kerülhetők el, ha a berni fajtát csakis Magyarországon létezőnek fogadjuk el.

Mindazon érvelésekből tehát, amelyek Pirkner közleményében a berni marhára vonatkozólag elmondattak, csupán egy állja meg helyét, a lechthali kifejezés használata. Én bizony magam sem tudom, hogy került a szaannenthali helyett lechthali a szövegbe. Meglehet, hogy tollba csuszott, meglehet, hogy hibásan lett szedve; mindenesetre hiba, annyival is inkább, mert a lap megjelenése után sem vettük észre, tehát utólagosan korrigáltuk. Rólam azonban, aki 25 évig adtam elő szarvasmarhatenyésztést, alig tehető fel, hogy ne tudnám a lechthali és szaannenthali közötti különbséget.

Kovácsy Béla.

A német baromfitenyésztés fejlődése.

(Sz.) Nemrég tették közzé Németországban a december 2-diki állatszámolás eredményét. Eszerint 1900, december 1. óta (hét év alatt) következő változások történtek az állatállományban:

Darab	1900.	1907.	%
Ló	4,195,361	4,337,263	+ 3
Szamar	7,848	10,991	+ 41
Szarvasmarha	18,939,692	20,589,856	+ 8
Juh	9,692,501	7,681,072	- 20
Sertés	10,807,614	22,080,008	+ 23
Kecske	3,266,997	3,509,424	+ 7
Baromfi	64,573,242	76,721,656	+ 19
Mehkas	2,305,650	2,570,888	+ 1

A juh- és méhállomány csökkenésével szemben a szarvasmarhák száma nem sokkal kisebb arányban szaporodott hét év alatt, mint a lakosság (1900-tól 1905-ig 7.6%), míg a sertés- és a baromfiállomány jóval tul is szárnyalta a lakosság szaporodásának arányát.

A sertés- és a baromfitenyésztés tehát hatalmasan fejlődik Németországban. Ez a fejlődés fölülmulja a természetes mértéket, mely rendszerint a népesség szaporulatával tart. A tenyésztés fejlesztésére irányuló törekvések, úgy látszik, sikerre vezettek s nem érdetelen kutatni; mily intézkedéseknek köszönhető az eredmény?

Ezuttal csúsné ismert tájuk, hogy közgazdasági tényőni Német kat jóval meg külföldre baromfira vorületén, hogy tást s ez ne

Nagyon is pitására irány belatható idő tenyésztés fej s évről-évre mitva Anhalt államok területén országban holott nálunk állatszámolás hét év alatt számlál. A bi most 141.

De hát mi hető ez a választ nagyon baromfitenyészték a német (Bajorországot Lothringent), tartáshoz az 1898 előtt ezt tenyésztő egye egyesültek sz 1898 óta állam tenyésztés fejlőd

Németország sültek a múlt szaporodtak, hivatalnok sok ezekben az egy rendezésével alakozván össze lgy terjedt a mezőgazdas egy lépéssel se

Sőt hátrafele baromfiösszeir 1895. évi ma állomány csök lökést is adott tos tevékenység halad, mert az ügyét majdnem föladatak közé Poroszország utóbbi tíz év fordított barom összes többi részanyit.

A lényeges a hanem a föh bennünket legi Ha a német porosz tartom osztjuk s ezek az 1907. évi összehasonlított állomány nagy rodása s a me közt némi össz A baro fiál 1907-ig százal

Bremen
O'denburg
Lübeck
Schleswig-Holst
Baden
Westfalen
Brandenburg
Posen
Hessen-Nassau

Ezuttal csupán a baromfitenyésztés fejlesztésének ismertetésére szorítkozhatunk s konstatáljuk, hogy a hazi szárnyasok tenyésztésének közgazdasági fontosságát alig tíz éve kezdő méltányolni Németország: pedig kétszáz millió márkát jóval meghaladó összeggel adozik évenként külföldre baromfiért, tojásért és tollért. Kétannyi baromfira volna szükség a német birodalom területén, hogy a termelés elláthassa a fogyasztást s ez ne szoruljon importra.

Nagyon is jogosult tehát az állomány gyarapítására irányuló törekvés: mert ha az import belátható időben nem is lesz kiküszöbölhető, a tenyésztés fejlesztésével az import csökkenthető s évről-évre több millió lesz megtakarítható.

A német baromfiállomány 1906-ban, lezárulva Anhalt, Hessen, Szászország és a déli államok területét, meglehetősen gyér volt. Poroszországban 110 darab esett 100 hektára, holott nálunk Magyarországon már az 1895 évi állatszámítás 101 darabot talált. Poroszország hét év alatt 22%-kal szaporította baromfiállományát: ma száz hektáronként 133 baromfi számlál. A birodalmi átlag 1900-ban 119 volt, most 141.

De hát mi történt általában s minek köszönhető ez a majdnem példátlan eredmény? A válasz nagyon egyszerű. Még 1898. előtt a baromfitenyésztés fejlesztésével keveset törődtek a német államok s kivéve a déli államokat (Bajorországot, Württemberg, Baden és Elzász-Lothringent), az volt a felfogás, hogy a baromfitartáshoz az államkormányzat nincs köze: míg 1898 előtt ezt a gazdasági mellékágot a baromfitenyésztő egyesületek gondozására bízták, mely egyesületek száma Németországban légió, addig 1898 óta állami feladatnak tekintették a baromfitenyésztés fejlődésének előmozdítását.

Németországban a baromfitenyésztő egyesületek a múlt század vége felé gombamódra szaporodtak, de csak a városokban. Iparos és hivatalnok sok volt, gazda minél kevesebb ezekben az egyesületekben, melyek kiállítások rendezésével s kitüntetések osztogatásával foglalkozván össze-vissza tenyésztettek mindent. Így terjedt a luxus- és a sporttenyésztés, míg a mezőgazdasági haszonbaromfi tenyésztése egy lépéssel sem haladt előre.

Sőt hátrafelé fejlődött. Az 1897. évi porosz baromfiösszeírás ugyanazt mutatta, amit az 1895. évi magyar állatszámítás. A baromfiállomány csökkent. De ez a szomorú jelenség lökést is adott a fejlesztésre irányuló czéltudatos tevékenységnek s az 1898 óta más nyomokon halad, mert azóta a tenyésztés előmozdításának ügyét majdnem minden német állam az állami feladatok közé sorozza.

Poroszország természetesen elől jár s a legutóbbi tíz év alatt közel egy millió márkát fordított baromfitenyésztési czélakra, miáltal az összes többi német állam együttvéve alig ötöd-részmennyit.

A lényeges azonban nem az összeg nagysága, hanem a felhasználás módja s ez az, ami bennünket leginkább érdekel.

Ha a német birodalom területét államok és porosz tartományok szerint 38 külön területre osztjuk s ezeken a területeken az 1900. évi és az 1907. évi baromfiállomány eredményét összehasonlítjuk, szembetűnik, hogy a baromfiállomány nagyobb vagy kisebb mértékű szaporodása s a mezőgazdasági kamarák intézménye közt némi összefüggés van.

A baromfiállomány szaporodása 1900-tól 1907-ig százalékosan:

	%	%	
Bremen	44	Szász-Weimar	20
Odenburg	41	Reusz ifj.	20
Lübeck	36	Elszász-Lothr.	18
Schleswig-Holst.	31	Bajorország	15
Baden	30	Szász-Meiningen	15
Westfalen	28	Szászország	15
Brandenburg	26	Meckl. Strelitz	14
Posen	23	Schwarzburg R.	14
Hessen-Nassau	22	Hohenzollern	11

	%	%	
Westpreussen	21	Schaumburg-L.	10
Hannover	21	Reusz id. ag.	10
Rheinland	21	Württemberg	5

Az első oszlopban felsorolt területeken mezőgazdasági kamarák működnek, a második oszlopba sorozott területeken még nincsenek kamarák. De szabály sincs kivétel nélkül s az igazság érdekében konstatálni kell, hogy kamarai terület is van, melyen a baromfiállomány szaporodása a 19-20%-os átlagon alul maradt. Így pl. Anhaltban csak 8% a hét évi szaporulat, de ott a baromfiállomány már 1900-ban is gazdag volt. Hessenben csak 15% a gyarapodás, de a darmstadti kamara csak 1907-ben alakult meg Sachsen porosz tartományban 15% a szaporulat, de a hallei kamara területén már 1900-ban is gazdag baromfiállomány volt (km²-enként 162 db). Pommern porosz tartomány 17% szaporodást mutat föl, Waldeck-Pyrmont ugyanannyit, Szász-Altenburg és Schwarzburg-Sondershausen 18%-ot, pedig kamarák működnek; de Pommern helyzete kivételes, a három kis hercegség kamarái pedig szegényebbek a templom egerénél. Igaz, hogy a lippei kamara is apró s mégis 21% volt ott a baromfiállomány szaporodása.

De hát mit csináltak a kamarák?

Először is kötelekbe fogták a sok apró esepő tenyésztő-egyesületet, irányt szabtak működésüknek, megállapították a köztenyésztésre alkalmas baromfi fajtaikat, szabályozták a kiállításokat és a bírálat alapelveit.

Azután gondoskodtak a baromfitenyésztési ismeretek terjesztéséről vándortanítás, szaktanfolyamok, hasznos könyvek, czélzerű ól-és udvartervek, könyvtelvi vezérfonalak kiosztása útján.

Egyes porosz kamarák szakintézeteket létesítettek, melyek elméletnek is és gyakorlatnak is szolgálatában állanak; mások magántelepeket használnak tudományos kísérletek és a szakoktatás czéljaira.

De legfontosabb intézkedésünk volt a *tenyésztő-állomások* halozatának szervezése. Ma nem kevesebb, mint háromezer állomás van a német birodalom területén s ezek az állomások tenyésztőrzseket és tojásokat osztanak ki. Ugyanezt ecelekszi számos *mintaudvar* a kamarák ellenőrzése alatt.

Nem kevésbé fontosak a rendszeres *baromfi-szemlék*, a mezőgazdasági baromfiudvarok szemléje és díjazása, a baromfi vásárok és a haszonbaromfi kiállítások.

A tenyésztő egyesületek a kamarák felügyelete alatt tojásértékesítéssel is foglalkoznak, győjtőállomásokat szerveznek. Elősegítik a kamarák tojásértékesítő és baromfitenyésztő szövetkezetek létesítését; de másrészt súlyt helyeznek a haszonbaromfitenyésztésre s a baromfi-hibás táplálására, mely még meglehetősen hátra van.

Németországban a könnyű olasz baromfi dominál s kevés az orpington, mert a baromfitartás czéljait csak a tojástermelést tekintik.

E részben tehát még sok a tennivaló. Az állomány, bár mennyiségre javult, minőségére annyira sokféle, olyan tarka, hogy egységes fajtenyésztésről még szó sem lehet s e miatt a hizlalás sem terjeszkedhetik. A kamarák működésének eddigi sikere azonban biztosíték arra, hogy egységes tenyésztési irányok fognak alakulni s a mezőgazdák közönyének jege is lassankint megtörik.

Poroszország ez évi költségvetésébe 135 ezer márkát vett fel a baromfitenyésztés fejlesztésére. A kamarák költségvetéseinek 1907. évi tételei a következők:

	márka	márka
Oestpreussen	17,300 (1899-1907)	összesen 71,197
Westpreussen	5,500 (1898-1907)	28,222
Brandenburg	24,100 (1899-1907)	136,726
Pommern	9,600 (1897-97)	72,000
Posen	6,000 (1899-1907)	37,000
Silézia	5,300 (1901-1907)	33,900
Sachsen	21,500 (1899-1906)	106,300
Schleswig-H.	7,000 (1899-1907)	41,500
Hannover	9,600 (1899-1907)	68,311

	márka	márka
Westfalen	9,100 (1899-1907)	35,000
Hessen-Nassau	3,700 (1899-97)	28,900
Cassel-Webaden	12,300 (1897-1907)	71,900
Rajna tartomány	7,400 (1899-1907)	11,900
1907-ben	147,667 (1907-ig)	összesen 911,217

Az eredmény nem mindenütt áll arányban a költséggel. A hallei, berlini és bonni kamara aldozott legtöbbit, a westpreusseni, poseni és kielii igen keveset. A hét évi baromfi szaporulat pedig: Halle 16, Berlin 26, Bonn 21, Westpreussen 21, Posen 23, Kiel 31%. Westfalen 43,500 márkát fordított a tenyésztés támogatására s 28% az eredmény; Hessen-Nassau (a két kamara együtt) százezeret és csak 22%-ra vitte.

Természetes, hogy könnyebb feladat volt a westpreusseni és poseni gyér baromfiállományt szaporítani, mint az eredetileg is gazdag Rajna tartományban vagy Sachsenben nagyobb szaporodási százalékot elérni.

Nyilvánvaló azonban, hogy a decemberi állatszámítás kedvező eredményének elérésére hatalmas eszközökkel dolgozott az állam s derekas áldozatokat hoztak a porosz kamarák. A példa utánzásra méltó. De különösen tanulságos Oldenburg, mely hét év alatt 41%-kal, évenként 6%-kal volt képes a baromfiállományt szaporítani.

Oldenburg nagyhercegség területe 642,762 hek. ar. Velamivel nagyobb Zemplén vármegyénél (626,900 h.), de kisebb Somogytól (670,500 h.). A német államok között, a köztársaságokat (Hamburg, Bremen, Lübeck) kivéve, Oldenburgnak van legib-rálisabb alkotmánya. A törvényhozó testület a képviselők kamarájából áll s minden 25 éves oldenburgi férfi választó és választható. A népesség (438,856 lakos) meglehetősen gyér; száz hektárra 68 lélek esik, holott a birodalmi átlag 112.

Az 1900. évi állatszámítás 888 ezer baromfi talált Oldenburgban (száz hektárra 138, száz lélekre 222 esett). Most 1.2 millió a baromfiak száma (száz hektárra 195, száz lélekre 286 darab esik). A lakosság öt év alatt tíz százalékkal (birodalmi átlag 7.6%), a baromfiállomány pedig hét év alatt negyvenegy százalékkal (birodalmi átlag 19%) szaporodott.

Somogyban az 1895. évi állatszámítás 869 ezer, Zemplénben 395 ezer darab baromfi talált. A lakosság száma az 1890 évi népszámlálás szerint Somogyban 328 ezer, Zemplénben 300 ezer volt. Száz hektárra 45, illetőleg 41 lélek és 129, illetőleg 63 baromfi; száz lélekre Somogyban 265, Zemplénben 131 darab baromfi esett.

Az oldenburgi baromfiállomány tehát 1900-ban nem volt sokkal gazdagabb, mint a somogyi 1895-ben. Tyukféle közel 95%-a volt az összes baromfinak: kacsa 29, lud 15 ezer darab.

A mezőgazdasági kamara 1900-ban kezdte meg működését Oldenburgban. Az állam 1899. óta 6985 márkát, a kamara 1907-ig 2443 márkát fordított a baromfitenyésztés fejlesztésére. Az akeziót két kötelek segéd-ímével intézi a kamara. Egyik: a tenyésztő-egyesületek, másik a tojásértékesítő szövetkezetek köteleke. Mind a kettő tart fenn tenyésztő állomásokat és mintaudvarokat, a kamara által jóváhagyott tervek alapján.

Baromfiudvarok jutalmazására 1902-ben és 1905-ben hirdetett verselyt a kamara 50, 40, 30 és 20 márkás díjakkal. Az első alkalommal tíz, a második alkalommal husz pályázó jelentkezett. Minden évben tartanak országos és helyi kiállításot, de ezeken kívül a kerületi rendezés alkalmánál is jutalmaznak baromfiakat. Az 1906. évi 12 szemlén kétezer baromfiörzset mutattak be a tenyésztők.

A 26 tojásértékesítő szövetkezet 20%-kal jobban értékesíti a tojást, mint azelőtt maguk a termelők. E szövetkezetek már 1906-ban közel 13 millió tojást hoztak forgalomba s a termelőknek 5-7 fillért fizetnek darabonként.

Sajátságos egyébiránt, hogy Oldenburgban aránylag csekély a tenyésztő állomások (4) és

a mintaudvarok (3) száma. Majd alantabb látni fogjuk, mennyivel több állomás van más német államok területén.

Delmenhorst környékén a csirke- és libahizálás már általánosan el van terjedve. A tenyésztő-egyesületek köteleke a kamara támogatásával ingyenes tanfolyamokat rendez a házi szárnyasok levágására és kikészítésére. A gazdasági egyesületek a kamara költségén baromfi-tenyésztési előadásokat tartanak. Könyvvelti mintafüzeteket a kamara ad ki. A kamarai kötelekhez 25 tenyésztő-egyesület csatlakozott s az egyesületi tagok száma 1750.

A tenyészállomások száma legnagyobb Bajorországban (756), azután a Rajnartartományban (271), Westfálenben (204), Badenben (147), Posenben (169), Württembergben (121), Elzász-Lothringenben (161), Westpreussenben (180), Sziléziában (144) és Hessenben (141); legkisebb Mecklenburg-Schwerinben, Schwarzburg-Sondershausenben, Schaumburg-Lippe, Lübeck és Bremen államokban (mert ezekben egyetlen egy sincs), továbbá Anhaltban (11), Schleswig-Holsteinban (51) és Pommernben (18). Persze az állomások száma sem fokmérője a tenyésztés fejlődésének, hiszen Württembergben 121 állomással a tenyésztés visszafeljődött, Schleswig-Holsteinban csak 51 állomás van és mégis 31% a hét évi baromfiszaporulat. Hanem Pommern tartományban talán összefügg az állomások csekély száma a baromfiszaporulat csekély százalékkal (17), ámbar Bajorországban, mely kétszerakkora ugyan, mint Pommern, negyvenkétszerannyi tenyészállomás dacára még kisebb volt a szaporodási százalék (15).

Szövetkezeti alapon tojásértékesítéssel 314 egyesület foglalkozik Németországban. Más egyesületek, sőt tejszövetkezetek és tenyésztőegyesületek is közvetítik a tojásértékesítést: de ezekről nincsenek megbízható adatok. A szövetkezeti értékesítés tojásforgalma 1906-ban 41 millió volt. Ebből 22 millió Hannoverre esik. A hannoveri kamara nem kevesebb mint 138 tojásértékesítő szövetkezetet vont kötelekébe s ezek közül csak 28 a régi, 110-et már a kamara alapított. Hannover után az oldenburgi kamaráé az elsőség 126 millió tojással; a schleswig-holsteini és westfáli kamarák már csak 15-12 millió tojással szerepelnek s 1906-ban Baden sem hozott több tojást forgalomba nyolczszázezer darabnál, pedig annyit Pommern szövetkezetei is értékesítettek, míg Bajorország tízmillió baromfiállománya mellett 741 ezer darab tojást mutat ki.

Negyvenegy millió tojás: jókora mennyiség. Ha egy métermázsára 2000 darab tojást számítunk, körülbelül huszezer métermázsának felel meg. De az áruforgalmi statisztika adatai szerint csak tojásárgájából tizenötezer métermázsát importált 1906-ban márczius 1-től december 31-ig Németország: tojást pedig 1,253,851 mm-át hozott be Oroszországból, a Magyar-Oszipák monarchiából, Bulgáriából, Olaszországból és Törökországból. Háromezer millió tojás az 1906. évi import s ehhez képest csakugyan blíkri a német tojásértékesítő szövetkezetek negyvenegy millió tojása.

De mit mutat ez és az, hogy 1906-ban, (megint csak márczistól decemberig) 87 millió darab ludat, 94 ezer mm. tyukot, 26 ezer mm. kacst, 1139 mm. libamájat és 39 ezer mm. leőt baromfit és 80 ezer mm. tollat importált Németország? Mutatja azt, hogy bármennyire fokozódják is a baromfityenyésztés fejlődése, még igen sokáig külföldre fog a német fogvasztás szorulni s így mi a német piacokra bizton számíthatunk.

Ma már talán nálunk sem tartják a gazdák a baromfit szükséges rossznak s biznak a tenyésztés jövedelmezőségében. Az előítéletek kora nálunk is lejárt. A tyukasztat nem diffamáló többé. Okuljunk a német példán s ne kiesinyeljük a haszobaromfi tenyésztését.

Visszaemlékezés Szählender Gyulára.

Néhai Szählender Gyula életrajzi adatait már a f. év október 28-ik számunkban közreadtuk; most, amidőn a boldogult arc képét közöljük, az ő kiváló egyéniségéhez méltónak tartjuk, hogy tevékeny életére és tragikus halálára visszatérjünk. Szählender Gyulában a társadalom, a mezőgazdasági technika és építészet egyaránt kiváló munkását vesztette el, nem is szólva arról, hogy rövid szenvedése után váratlanul bekövetkezett halála nagy kiterjedésű és előkelő családját mély gyászba döntötte. Szählender igazi puritán ideális jellemű ember volt, aki foglalkozását a legönzetlenebb ambícióval üzte s ráért sokoldaltu tevékenysége mellett arra, hogy családapái kötelességeit a legpéldásabban teljesítse. Mindenki, aki ismerte, nagyrabecsülte

Szählender Gyula (1868-1908.)

az ő kedves és alapjában véve komoly, de azért mindig derűs egyéniségeért mindenki szerette és tisztelte. Családjá a pótolhatatlan és legpéldásabb támaszát, barátai és ismerősei pedig egy igaz, nemes szívű, őszinte barátot vesztettek el benne. A „Köztelek” szerkesztőségének belservesztetében pedig váratlan elhunytá sok ideig szinte pótolhatatlan ürt hagy, mert az elhunyt a magyar mezőgazdasági technika és építészet hivatott munkása volt s nagy gonddal, kellő szaktudással megirt cikkeivel lapunk „Gazdasági építészet” című rovatát magas nivóra emelte.

VEGYESEK.

Mai számunk tartalma:

	Oldal
Az OMGE. közleményei	2375
Ember kell a gátra!	2375
Az amerikai gazda mezőgazdasági eszközei	2380
Megjegyzések a „Hirnevesebb használatat tenyészeteink” cím alatt megindított közleményekhez	2382
A német baromfityenyésztés fejlődése	2384
Visszaemlékezés Szählender Gyulára	2386
Külföldi szemle	2377
Gazdatársadalmi mozgalmak	2378
Irodalom	2378
Levelszekrény	2379
Vegyesek	2388
Czukorrépa-panama. — Kinevezések. — Az osztrak gazdák kegyelele sáro yi Sándor gróf emlékének. — Gazdák tanulmányutja. — Szarvasmarha- és ledijazás Ver ezen. — Állategészségügyi kérdések Ausztriában. — Országos tenyész. baromfi vásár Aradon. — Helyreigazítás. — Felvetel a ba ai vin-czellériszkolában. — Vajverseny és vásár. — Gazdasági dátumok. — Apó hírek	2387
Kereskedelem, tőzsde	2388
Szerkesztői üzenetek	2389

Czukorrépa-panama?

A „Magyarországi Kisbirtokos Szövetség” hivatalos lapja, a „Magyar Lobogó” legutóbbi számában, „Czukorrépa-panama” cím alatt ismét egy erőshangu cikket közöl folytatásaként az ezt megelőző számában közölt hasonló tárgyú cikkének. Közleménye a magyaróvári növénykísérleti állomást ismételtén azzal a súlyos váddal illeti, hogy az a gazdaközönség érdeke ellen dolgozik akkor, amidőn a cukorgyárak részére cukorrépa-kísérleteket folytat, amely kísérleteknek célja kipróbálni, mely cukorrépafeleségek adják a lehető legkisebb tömegtermés mellett az elérhető legnagyobb czukortartalom-százalékot.

A „Köztelek” f. é. 85-iki számában röviden már reflektáltunk a Magyar Lobogó következtetéseinek igaztalanságára. Hogy most ismét szóvá teszszük az ügyet, annak oka az, hogy a Magyar Lobogó november 1-ével megjelent legutóbbi számában egyenesen Cserhádi Sándort, a kísérleti állomás vezetőjét aposztrofálja úgy, mint aki a gazdák érdeke ellen cselekszik és rosszhiszeműleg nyújt segédkezet a cukorgyárosoknak ahhoz, hogy azok a természeteket kizsákmányolják.

Évtizedek óta figyeljük Cserhádi Sándor érdemes tevékenységét, melylyel a magyar gazdaközönség körében tiszteltetlet és elismerést vívott ki. Méltán megdöbent tehát bennünket az a könnyelműség, mely a mezőgazdaság e kiváló munkása ellen éppen azon a téren szegez vádat, hol a legtöbb érdemet szerezte. Cserhádi Sándor mint a magyaróvári növénykísérleti állomás vezetője számos kísérletet végez és végeztetett, amely kísérletek célja kipróbálni az egyes növényfeleségek bizonyos tulajdonságait. Nemesak czukorrépával, hanem a legkülönfélébb műveleti növényekkel foly az állomáson kísérletezés. Az állomás segítségét igénybe veheti minden termesztő kivétel nélkül. Nem kivétel a magtermesztő cukorgyár sem. Ha tehát a cukorgyárak répa magtermesztő gazdaságai az állomáshoz fordulnak tanácsért, akkor az állomásnak egyszerűen jögezime sincs ahhoz, hogy a kísérletezésekre vonatkozó ezeket a kérelmeket visszautasítsa, mert az állomás nem kutathatja, hogy esetről-esetre milyen célzattal fordulnak hozzá tanácsért; kötelessége abban áll, hogy tudományos kísérletei alapján lelkiismeretes véleményt adjon. Ezenkívül az állomás kísér-

VILLAMOS ERŐÁTVITEL, VILÁGÍTÁS, CSILLÁROK.

Tervez és épít 1876 óta.

DECKERT és HOMOLKA

ELEKTROTECHNIKAI GYAR

Tervez és épít 1876 óta.

Több mint ezer berendezés üzembn.

BUDAPEST.

954b

Kérjen referenziajegyzéket.

letein
azokra
kozta
állomá
tudásu
való k
hanem
Hog
kísérle
járnak
vezető
teljesi
végreh
akik m
vinni
zódése
A M
írója v
egy kö
köznel
felvilág
megad

Kine
Schmid
mási as
gazd.
m. kir.
assziszt
Az o
dor gr
Landw
koszoru
koszoru
képvisel
selő és
le. Hozz
ját vise
Sárossy
István n
agrár-esz
szalagja
oesterrei
Agrarbes
Kampfe
középpon
alapítójá
lenség e

Gazd
Egyesüle
gazda n
Moson v
ből vett
melynek
szövetke
egyesüle
ben érke
Imre gaz
Állatteny
kiránduló
delután p
tenyészté
tették m
Szentmik
foglalkoz
kiszagdák
zetek mű
ságokon
külöban
kezdik m

Szarva
A Versec
hó 25-én
izben ta
szarvasm
a város
mint Szil
akiket a
gármester
egyesület
A díjazás
szarvasm
nek bizony
bizottságn
összesen
ítélése. A

leteinek eredményeit nem tartja titokban, sőt azokról a legteljesebb nyilvánosság előtt tájékoztatni szokta a közönséget s az, ami az állomáson történt, minden érdeklődőnek közös tudásává válik. A tapasztalatnak az élet által való kiaknázása pedig nem az állomás dolga, hanem az életmészség kérdése.

Hogy ha Cserhati tanár ur vizsgálatai és kísérletei a gazdaközönség megkarosításával járnak, ennek nem a kísérleti állomás érdemes vezetője az oka, mivel ő csak kötelességét teljesíti a reábizott vizsgálatok és kísérletek végrehajtásával. Okai ennek maguk a gazdák, akik mai tiszta látásukkal se tudják keresztülvinni azt, hogy érdekeiknek megfelelőbb szerződéseket kössenek.

A Magyar Lobogó szóban forgó cikkének írója valószínűleg abban a hitben vett tollára egy közbeesésben élő férfit, hogy ezzel a köznek szolgál és éppen ezért reméljük, hogy felvilágosításaink után nem fog késni és önként megadja Cserhati Sándornak az illő elégtételt.

Kinevezések. A földmivélsügyi miniszter Schmitt Oszkár m. kir. vetőmagvizsgáló állomási asszisztentát a keszthelyi, Kadocsa Gyula gazd. akad. tanárségét pedig a budapesti m. kir. vetőmagvizsgáló állomáshoz nevezte ki asszisztentásként.

Az osztrák gazdák kegyelele Károlyi Sándor gróf emlékének. Mult hó 30-án az osztrák Landwirtschafliche Centralstelle nevében megkoszorúzták Károlyi Sándor gróf szobrát. A koszorút az erre fölkerült Magyar Gazdaszövetség képviselőiben Bernát István országos képviselő és Csorny Károly választmányi tag tették le. Hozzájuk csatlakozott a Károlyi-szobor gondját viselő Mezőgazdasági Múzeum igazgatója, Szrossy-Kapeller Ferencz min. tanácsos. Bernát István néhány kegyeleles szóval méltatta az agrár-eszmék egyesítő hatását. A koszoru zöld szalagjai a következő felirást viselik: „Die oesterreichische Centralstelle dem Begründer der Agrarbestrebungen in Ungarn — Gemeinsam im Kampfe gegen gemeinsame Feinde“. (Az osztrák középpont a magyar agrárius-mozgalmak megalapítójának. — Közös a harcban közös ellenség ellen.)

Gazdák tanulmányutja. Pestvármegyei Gazd. Egyesülete folyó hó 25. és 26-án huszonöt kizgazda részvételével tanulmányutat rendezett Moson vármegyében. Galgavölgyének öt községéből vettek részt kizgazdák a tanulmányuton, melynek célja a virágzó mosonvármegyei tejszövetkezetek megismerése volt. Póka József egyesületi segédtitkár vezetésével vasárnap délelben érkeztek Moson-Magyaróvárra, hol Ujhelyi Imre gazdasági akadémiai tanár, a sopronmegyei Állattenyésztési Egyesület felügyelője fogadta a kirándulókat. Elsősorban a Kühne-féle gépgyárat, délután pedig a Level községben kizgazdák állattenyésztését, a tejszövetkezet működését tekintették meg. Hétfőn, október 26-án Lébény és Szentmiklós községekben lévő, sajtógyártással foglalkozó szövetkezeteket tanulmányozták. A kizgazdák nagy elismeréssel látták a szövetkezetek működését s remélni lehet, hogy a tanulmányokon indulva, a Galgavölgyében már alakulóban lévő tejszövetkezetek mihamar megkezdik működésüket.

Szarvasmarha- és lódíjazás Verseczen. A Verseczi Gazdasági Egyesület f. évi október hó 25-én az egyesület fennállása óta negyedik ízben tartotta meg lódíjazással egybekötött szarvasmarhadíjazását. A díjazáson megjelent a város főispánja, Nehrebecky György, valamint Seilassy Zoltán, Versecz város képviselője, akiket a pályaudvaron Rezuha István dr. polgármester és a díjazást rendező gazdasági egyesület elnöke, Hoág Aladár dr. ülvözték. A díjazásra elővezetett 130 drb ló és 60 drb szarvasmarha, amely mind a legkiválóbb egyednek bizonyult, úgy hogy a megalakult bírálóbizottságnak valóban nehéz munkát adott az összesen 1000 K.-t kitevő jutalomdíjak odaítélése. A díjazáshoz Darányi Ignác dr. föld-

mivélsügyi miniszter 800 koronát, 200 K.-t pedig Versecz város tanácsa adott. A mindenképpen sikerült állatdíjazást társaság követte.

Állategészségügyi kérdések Ausztriában. Az osztrák agrárius Centralstelle felterjesztést intézett a cs. és kir. földmivélsügyi minisztériumhoz és a miniszterelnökséghez, melyben kéri az állategészségügyi tanács azonnal való összehívását. A Centralstelle az állategészségügyi tanácsban sürögösen tárgyalatni kívánja a Horvátországból Ausztriába való sertésbevitel, a legújabbban észlelt szerb állatcsempészet kérdését és a Magyarországgal való állatforgalomban az ellenőrzés szigorítását.

Országos tenyészbaromfivásár Aradon. Az Aradvármegyei Gazdasági Egyesület országos baromfivásárját Aradon, november hó 9-én és 10-én fogja megtartani az Orczy utca és a Munkácsy Mihály utca sarkán, a városi Orczy-utcai b. jaratával szemben fekvő Seidner-féle magtárépületben, ahol a baromfiak igen kényelmesen és az idő viszonyaitól ellen teljesen védett, fedett helyen lesznek elhelyezhetők. Az egyesület ezen gyakorlati jelentőségű, áldásos intézményének határozott fejlődését bizonyítja az a körülmény, hogy míg a mult évben csak mintegy 1200 drb baromfi volt a vásáron, ez évben közel 2000 drb lett a tenyésztők részéről bejelenve, úgy hogy a rendezőség, helyszüke miatt, a bejelentések egy részét kénytelen volt visszautasítani. A baromfi vásáron a kiállított baromfiak ez évben díjazva is lesznek és pedig egyrészt a földmivélsügyi minisztérium részéről engedélyezett pénzdíjjal, részint pedig egyesületi díszoklevelekkel. A vásár megnyitását a rendezőség november hó 9-én délel 10 órára tűzte ki, amelyen a földmivélsügyi minisztérium is képviselőit fogja magát. Ezt megelőzőleg, reggel 8 órától 10 óráig a baromfiak bíráltat lesz megéjve, amire az egyesület Pókay Dezső kincstári jószágfelügyelőt és Meisner Ernő aradi m. k. állattenyésztési felügyelőt kérte fel. A baromfiakat reggel a Fattinger-féle baromfiességgel fogják etetni.

Helyreigazítás. A napilapoknak, valamint a gazd. szaklapoknak az októberi berlini nemzetközi sörárpa- és komlókiállításról szóló legutóbbi tudósításába hiba csuszott bele, mi az igazság kedvéért a következőkben módosítandó: Komlónál I. díjat nyert a IV. csoportban (Észak- és Nyugat-Magyarországi) Zichy János gróf (csöszzi gazdasága) Nagy-Láng, II. díjat nyert Zichy János gróf (csöszzi gazdasága) Nagy-Láng és nem Nagy-Höresök. Tehát a helységnevek lettek felcserélve tévedésből.

Felvétel a hazai vinczellériskolában. A földmivélsügyi miniszter most téteti közzé a ménési, tarczali és a tapolcazi vinczellériskeket képző iskola pályázati felvételi feltételeit. A ménési vinczellériskolába felveszik azokat, akik irni és olvasni tudnak, egészségesek, a katonaságon lehetőleg túl vannak. A felvett tanulók az egész tanévre háromszáz koronát vagy ennek felét fizetik le. Az ingyenes helyre legkésőbb december 1-én folyamodni kell. A tarczali vinczellériskola növendékeit egy év alatt képezik ki jó szőlőmunkásnak és elömmunkásnak. Ellátásért háromszázharminczhat koronát fizetnek a felvett növendékek, de ezért november 20-ig kell folyamodni a földmivélsügyi miniszterhez; a kérvényeket az iskolaigazgatóságnak kell benyújtani. A tapolcazi egyéves kurzusra való felvétel feltételeit lapunk 83. számának „Vegyesek“ rovatában részletesen ismertettük.

Vajverseny és vajvásár. A sopronvármegyei tejszövetkezetek szövetsége e hó 28-án a gazdasági egyesület hivatalos helyiségében vajvásárral egybekötött vajversenyt rendezett. A versenyen megjelentek a szövetség és a gazdasági egyesület elnöke, továbbá megjelent Ujhelyi Imre akadémiai tanár, Mesterovits István, a tejszövetkezetek felügyelője a földmivélsügyi minisztériumból, Ozegeley Gyula, a sárvári tejszövetkezetek képviselője a földmivélsügyi minisztériumból, Ozegeley Gyula, a sárvári tejszövetkezetek képviselői nagy számmal. A versenyen 28 tejszövetkezet vett részt. A zsüri ítélete szerint, amely zsüriben a magyar szak-

értőkön kívül bécsi vajkereskedők is voltak, a sopronmegyei vaj általában elsőminőségű és már csak egy-két szövetkezet van, mely még nem üti meg a teljes mértéket a vajkészítés terén. A verseny eredménye a következő: I. díj: a nagylozi tejszövetkezetek (30 kor. a csarnozosnak, Ulax-tejszűrő vagy más tejszűrő gép és arany díszoklevel). II. díj: az alyagosi tejszövetkezet (20 kor. Ulax tejszűrő és ezüst díszoklevel). III. díj: kapuvári tejszövetkezet (10 kor. Ulax tejszűrő és bronz díszoklevel). Díszoklevelet kaptak: a lócsi, győri, pécsi és bécsi tejszövetkezetek. A verseny után Ujhelyi Imre tanár a szűrők alkalmazásáról tartott értékes előadást a megjelent gazdáknak, melynek hatására a tejszövetkezetek szövetségének elnöksége elhatározta, hogy az összes szövetkezeteket, amelyeknek eddig még nincs megfelelő tejszűrőjük, ellátja a czónak legjobban megfelelő Uhlander-szűrőkkel. A vajverseny után kezdetet vette a vásár, amelyen a megjelent nagyszámu hazai és bécsi kereskedők az egyes szövetkezetekkel megállapodásra jutottak 250—260 koronás kilónkénti árak mellett.

Gazdasági dátumok. November 9—10. Országos tenyészbaromfivásár Aradon.

Állami facsemeték adományozására vonatkozó folyamodványok f. évi december 15-ig terjesztendők be az illetékes kir. erdőfelügyelőségekhez.

Bács-Bodrog megyében: szarvasmarhadíjazás november 8. Titelen, november 15. Verbászon.

Ménésbeli anyakanczák párosítása: Mezőhegyesen nov. 3—10, Babolnan nov. 13—17, Kisbérben nov. 23—28.

Apró hírek. Állati védőoltások előállítására. A földmivélsügyi miniszter a jövő évre 200,000 koronát irányzott elő az állami oltóanyagok termelésére és a védőoltásokkal kapcsolatos kártalanítások fedezésére. A miniszter egyelőre a lépéne, szerzőgő üzők és sertésorbáncz elleni oltóanyagokat kívánja állami kezelésben termelni, mert csak így remélhető, hogy a gazdaközönség ez oltóanyagokat kiterjedtebb mérvben alkalmazza. A kiadás az oltóanyagok árából minden valószínűség szerint még fog térülni.

Tenyészállatdíjazások Csikvármegyében. Csikvármegyei Gazdasági Egyesület a földmivélsügyi miniszter támogatásával f. évi november 16-án Kászonaltizen, nov. 17-én Csikkozmason, nov. 18-án Madarason, nov. 19-én Gyergyóalfutuban nov. 21-én pedig Gyergyótölgyesen állatdíjazásokat rendez, amelyekre csak csikvármegyei gazdák jelentkezhetnek magyar fajta borjasteheneikkel, kétévű üzőkkel és kocasertéseikkel. Bővebb felvilágosítás szerezhető az egyesület titkári hivatalánál Csikszereván.

Bonyhádi tenyészszarvasmarhadíjazás a hegyvidékre. A földmivélsügyi miniszter a Gömörmegyei Gazdasági Egyesületnek 850 tenyésztehén vételére adott államségéjyt, hogy a kizgazdáknak lehetővé tegye a vételt. A vételár 10%-át a földmivélsügyi minisztérium vállalta tárczája terhére, a többi 90%-ot pedig a vevők könnyű részletekben 3%-os kamat hozzászámításával fizetik.

„A góbé a gazdaságban“. Humoros gazdasági tárczák. Második olesó kiadás. Ara füzve 1 kor. Utalványon megrendelhető Péterfy Tamás írónál. Budapest, IX. ker., Köztelek.

Ki akar kölcsönt? Aki birtokára jelzálogkölcsönt akar fölvenni, forduljon bizalommal a Kisbirtokosok Országos Földhitelintézetéhez, Budapest, V., Géza-utca 2. szám (saját ház). Az intézet egyaránt ad nagy és kis jelzálogos kölcsönöket, főcélja azonban, hogy a közép- és kisbirtokosokon segítsen, ezért kölcsönöket már 300 K.-tól kezdve ad. Aki súlyos kamatot fizet tartozása után, az intézet olesó törlesztéses kölcsönével segíthet terhére. Az előző hitelezőket az intézet a kölcsönből fizeti ki s mérsékelt díjért minden a kölcsön körüli teendőt ellát. Kölcsönök a földbirtok fele értékéig engedélyeztetnek. Ha az adós pontosan fizet, az intézet a kölcsönt föl nem mondhatja, az adós azonban tartozását akár egészben, akár részben bármikor visszafizetheti. Parcellázásoknál az intézet minden tekintetben segítkezik. Az intézet eg szerü levélre bárkinek szivesen ad felvilágosítást.

NYILTTÉR.)*

A kiváló bőr- és léghygiénus gyógyítás.
SALVATOR
 Vese- és hólyagbajoknál, köszvénynél, csukorbetegségnél és hurutos bántalmaknál kitűnő hatás.
 Termésközes vasmentes savanyúvíz.
 Kapható ásványvízkereskedésben vagy a Szinye-Lipóci Salvator-forrás Vállalatnál Budapest, V. Rudolfsplatz 8.

Megjelent!
RUBINEK GYULA és SZILASSY ZOLTÁN
 az O. M. G. E. igazgatója a G. E. O. Sz. titkára
 szerkesztésében a

Köztelek Zsebnaptár
1909. évi folyamata.

A „Köztelek Zsebnaptár“ tizenötödik évfolyama teljesen átdolgozva két kötetben jelent meg. Az első kötet a tulajdonké. eni Zsebnaptár, amely a naptári részt, a jegyzéknaplót és a vásárok jegyzékét tartalmazza; a második kötet, amely szakközleményeket tartalmaz. — A „Köztelek Zsebnaptár“ két kötetének ára **O. M. G. E. tagoknak** és a „Köztelek“ előfizetőinek bérmentes küldéssel **4 korona.**

Megrendelhető a „KÖZTELEK“ kiadóhivatalában Budapest, IX., Üllői-ut 25.

KERESKEDELEM, TÖZSDE.

Budapesti gabonátözsde.
 (A Magyar Mezőgazdák Szövetkeze gabonaosztályának tudósítása a „Köztelek“ részére.)
 Az időjárás száraz jellegű, esepadék csak elvétve fordul elő. Ami volt is, alig használt és a szárazság miatt hiányosnak kelet meg és aggodalommal tölti el gazdainkat.

* E rovatban foglaltakért a szerkesztőség felelősséget nem vállal.

kat, hogy a száraz időjárás nagyobb károkat okoz. A szárazság folytán természetesen alacsony a vízállás és a hajózási viszonyok is a legrosszabbak.

Ami az üzleti viszonyokat illeti, a külföldi piacokon csendes volt az üzletmenet, elmentében a mi piacunkkal, ahol az árak emelkedtek. Az angol piacok irányzata lanyhább volt, Franciaországban gyenge a forgalom, Németországban csendes az üzletmenet.

Amerikából érkező hírek a gontinában történt fagyokról tesznek említést, ami némi szilárdulást vont maga után. A magyar és az osztrák piacokon az októberi határidőzletbeli lebonyolítások után szilárd hangulat jutott érvényre.

A kínálat korlátozott mennyű és az árutulajdonosok a száraz időjárásra való tekintettel tartózkodók.

Híre jár a malmok üzemreduczájárak, ami azonban eddig még messze van a megvalósulástól.

A hozatalok csupán vagonárura szorítóznak, mert az alacsony vízállás gátol szolgál a hajóhozataloknak H-ti forgalom buzában körülbelül 140 ezer mázsára tehető. Az áremelkedés muliheti jelentésünkhöz képest 40-50 fillérré becsülhető.

Rozsban szintén emelkedtek az árfolyamok. Tengeriben azonnali szállításra nagyobb a kínálat, ami az árak némi csökkenését eredményezte.

Zabban csendes az üd tmenet, árpa jobban keresett. Az egyes gabonafajták áraitól és az azokban végbement változásokról napjelenésünknben számolunk be.

Napijelentés a gabonátözsdeiről.

1908. november 3.

Hozatal és kínálat csekély mértékű, sz időjárás továbbra is száraz, kedvezőtlen; árak változatlanok. Forgalom 20.000 q. volt.

Rozs szinte változatlan. 1950 K. értékű Budapest partásban.

Árpa forgalom nélkül, csupán etetőru adatott el 1500 és 600 K. árak mellett.

Tengeriben jó kereslet. Kőbányára érkező jó árú 100 K. mellett talál elhelyezésre. Ö-ru hányzik.

Zab valamivel jobb keresletnek örvend.

Eladatott:

Buza. Tiszavidéki: 500 mm 81 k. 5 K. 90 f., 100 mm. 80 k. 15 K. 60 f., 200 mm. 80 k. 25 K. 60 f., 300 mm. 80 k. 25 K. 60 f., 100 mm. 80 k. 25 K. 60 f., 300 mm. 79 k. 2 K. 70 f., 00 mm. 80 k. 5 K. 7 f., 100 mm. 79 k. 25 K. 50 f., 100 mm. 79 k. 25 K. 50 f., 200 mm. 79 k. 25 K. 20 f., 1200 mm. 78 k. 25 K. 45 f. felső, 50 mm. 76 k. 24 K. 20 f. felső, üszkös.

Becskei: 3700 mm. 79 k. 25 K. 30 f.

Fehérmegyei: 100 mm. 77 k. 24 K. 90 f., 300 mm. 76 k. 24 K. 70 f.

Bácskai: 200 mm. 78 k. 25 K. 10 f., 400 mm. 77 k. 24 K. 90 f. üszkös.

Pestvidéki: 300 mm. 79 k. 35 K. 20 f., 200 mm. 78 k. 25 K. 20 f., 1200 mm. 78 k. 24 K. 60 f. sárga, 100 mm. 78 k. 24 K. 90 f., 200 mm. 78 k. 24 K. 70 f. üszkös, 200 mm. 76 k. 24 K. 60 f., 100 mm. 75 k. 24 K. 60 f.

Bihari: 300 mm. 80 k. 25 K. 30 f., 1300 mm. 78 k. 24 K. 10 f. üszkös, 200 mm. 77 k. 23 K. 90 f. üszkös.

Felsőmagyarországi: 500 mm. 79 k. 25 K. 10 f., 300 mm. 78 k. 24 K. 75 f., 00 mm. 78 k. 24 K. 30 f.

Tolnai: 1600 mm. 76 k. 24 K. 8 f.

Rozs 200 mm. 19 k. 60 kpf.

Zab: 1000 mm. 13 K. 40 f. ab Marosvásárhely.

Határidőárak.

(Déli zárlat.)

Buza 1909. áprilisra	24.80 K.
„ 1900. októberre	21.70 „
„ 1909. áprilisra	20.50 „
Rozs októberre	—
„ 1909. áprilisra	—
Zab 1909. áprilisra	16.90 „
Tengeri 1909. májusra	15 —

Budapesti takarmányvásár. (IX. kerület, Mesterutca. 1908. november hó 3-án. A székesfővárosi vásárgazgatóság jelentése a „Köztelek“ részére.)

Felhozatott a szokott közlegekből 147 szekér réti széna 21 szekér muhar, 33 szekér zsupszalma, 26 szekér alomszalma, — szekér takarmányszalma, — szekér tengeriszár, 3 szekér egyéb takarmány (löhére, luczerna, — zabosbúkköny, töles stb.), 300 zsák szeska.

A forgalom élénk.
 Árak fillérekben q-ként a következők: réti széna 840-1040, muhar 900-1040, zsupszalma 680-630, alomszalma 400-510, takarmányszalma —, — keve tengeriszár —, egyéb takarmány 580-720, zabosbúkköny 1000-1030, löhére —, zöld luczerna —, —, köles —, sarju —, szalmasecska 740-760. Összes koccsizám 233. Összes súly 279.600 kg.

Szeszüzlet.

A szeszüzletben a forgalom a lanyhább bécsi jegyzések folytán korlátozott volt és nagyobb üdlet még le e-ült, a forgalom csak k sebb, azonnali szállításra szóló tetelekre szorított.

E-kelt fi-cmitott szesz ad zva nagyban 18050-18150 K., adózatlanul 6150-6250 K., eleszlsz-sz adózva 18050 K., adózatlanul 6150-6250 K. nagyban azonnali és novemberi szállításra.

Denaturált szesz hordóval együtt nagyban 50-51 K. kelt el kötesre.

Mezőgazdasági szeszgyárak részéről a kínálat élénkebb volt és a vételkedv kielégítő. Jegyzésen alul több tétel 2-250 K. és fix ártan 56 K. kelt el.

Exkontingenszes ben gyéreb volt a forgalom.

Budapestben a kontingens nyersszesz ára 58-60 K.

Bécsi jegyzés 58.60-59.20 K. kontingens nyersszeszért.

Budapesti jegyzés

	nagyban	koronákban
Kontingens nyersszesz	59	60
Finomított szesz adózva	18050-18150	—
„ „ adózatlan	6150	6250
Éleszlsz-sz adózva	180	18050
„ adózatlan	61	6150
Nyersszesz adózva	17850-179	—
Denaturált szesz	50	51

(Az adózott szesz a 20 korona pótdóval együtt értendő.)

Gazdasági áruszükségleti cikkek.

(A Magyar Mezőgazdák Szövetkeze árusztályának jelentése a „Köztelek“ részére.)
 A fempiacz elég élénk lefolyású volt, az irányzat emelkedő.

Nemzetközi gabonapiacz 1908. október 31-től 1908. november 4-ig.

	Kelet	Effektív árak										Határidő	Határidős árak				
		Budapest	Liverpool	Wien	Prága	Mannheim	Páris	New-York	Chicago	Buenos-Ayres	Odsza		Budapest	Liverpool	Berlin	Páris	Chicago
Buza	3	25.80	20.30 ¹	26.60	25. —	25.66	21.60	20.32	18.44	19.02	20.04	Decz.	—	21.35	24.61	—	19.31 ⁴
	30	25.10	20.30 ¹	26.40	25. —	25.66	—	20.42	18.44	19.02	20.04	Április	24.80	20.18 ^{2a}	24.62 ⁴	21.90 ^{1a}	18.44
Rozs	3	10. —	—	20.70	21.20	10.90	16.58	—	—	—	16.65	Decz.	—	—	20.40	—	—
	30	20.05	—	20.90	21.20	20.80	16.88	—	—	—	16.65	Április	20.50 ²	—	21.34 ⁴	16.76 ^{1a}	—
Zab	3	17.15	—	18.10	16.90	20.65	—	—	—	—	—	Okt.	—	—	16.76 ^{1a}	—	—
	30	17.15	—	18.20	16.90	20.65	—	—	—	—	—	Nov.	20.64 ²	—	20.62 ²	16.58	—
Tengeri	3	—	15.43	19. —	17.50	20.90	—	14.53	12.60	—	—	Decz.	—	14.85	18.72	—	12.50
	30	18. —	15.43	19. —	17.50	20.90	—	14.70	12.60	12.72	—	Április	14.98 ⁴	—	7.51 ⁴	—	—
Árpa	3	16.20	—	20.60	20.50	24.78	—	—	—	—	—	Okt.	—	15.07 ²	18.74	—	12.60
	30	16.20	—	20.60	20.50	24.78	—	—	—	—	—	Nov.	5.12 ⁴	14.85 ^{2a}	17.50 ²	—	—

Jegyzet: 1) Red winter II. 2) nov.—feb. 3) decz. 4) január. 5) márcz. 6) ápr. 7) május.

Liszt, őrlemény és abraktakarmányok.

(A Magyar Mezőgazdák Szövetkezete erőtakarmány-osztályának jelentése a „Köztelek” részére.)

Liszt. A lisztüzletben a lefolyt héten némi élénkség mutatkozott. Az ára-at a malmok 20-30 fill. emelték. Röndekézések kedvezően érkeztek.

Heti lisztforgalom 128,803 q. volt. A fővárosi malmok átlagos buzaliszt jegyzései 100 kg.-ként Budapestén, elegysúly tisztasúlyként, zsákostul.

Table with 7 columns: Szám, 0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7. Row 1: 37-3640 580 85-3240 3360 3260 3020. Row 2: 7 1/2, 7 3/4, 8. Row 3: 27-2220 .5-

Rozslisztárak: Szám: 0, O/I, I, WR, II, II/B, III. Row 1: 31:20 3080 2980 29-28:40 2780 2720

A korpaüzlet ismét szilárdult és különösen későbbi szállításokra aránytalanul emelkedtek az árak. Heti korpaforgalom 28,425 q. volt.

A többi abraktakarmányzárak árai a következők voltak Budapestén zsákkal, teljes vagonrakományok vételénél 100 kg.-ként.

Table with 2 columns: Item, Price. Items include Finom korpa 1908. nov.-decz. száll., Goromba, Finom korpa 1909 jan.-május szállításra, Rozskorpa, Árpádkorpa és árpaderce, Malomkondoly, Budapesti gyári repcepogácsa, Derby melasse ab Hatvan v. Pozsony, Száritott moslék zsák nélkül, Malátacsira, Száritott répaszelet, Szörp 48-50% cukortart. borsó nélkül ab cukorgyár.

Élelmiszerek nagybani árai a központi vásárcsarnokban.

Magyar Gazdák Értékesítő Szövetkezete jelentése 1908 november 3-án.

Az időjárás ismét hidegebbre fordult, ami minden valószínűség szerint hozzá fog járulni a piac hangulatának barátságosabb alakulásához. Az árak az utóbbi napokban különös változást nem tüntettek fel. Hus, füstölt hús, mély, ugyintén vad kieléltő mennyiségben érkezett a piacra s nagyban tartott árak mellett volna elhelyezhető. Levágott baromfi immár minden akadály nélkül kélndető f-l s ha az megfelelően van kezelve, ugy ked ez árakat biztosíthatunk. Ugyanez szől vadra is. Tejtermékek már fokozottabb figyelemben részesülnek, aóban az árak meg mindig nyomottak. Hagyma, rózsaburgonya, ugyintén fejeskáposzta keresettnek örvend. Az almaüzlet már élelénkült kezd és helyes csomagolásban érkező fajaimkért a legmagasabb napiárakat biztosíthatjuk. Körte keresett. Tojás magas ár-egyzését nemcsak megtartotta, hanem tovább kifejllesztette.

Mai árak:

Husneműk: vidéki marhabús hátulja 1:20-1:40 K., eleje - 96-1:08 K., vaski borjú bőrbén, hosszan méve, súlyevonás nélkül 0:96-1:12 K., helybeli borjúhús 1:08-1:20 K., sertéshús szalonnával 1:24-1:26 K., lehuzott sertés 1:08-1:16 K., szalonna friss 1:24-1:28 K., szalonna sózott 1:24-1:28 K., szalonna füstölt 1:44-1:48 K., olvasztani való 1:32-1:36 K., hajt 1:40-1:48 K., sertézsír 1:44-1:48 K. kg.-ként. Füstölt hús (vidéki) kg.-ja 1:60-1:80 K., hazai sonka 1:80-2- K., szalámi magyar 3:20-3:60 K., szalámi nyári 1:20-1:40 K., bárány párja - K.-ig.

Vad: Óz 1:60-1:80 K., szarvas 0:80-0:90 K., vaddisznó 80-1- K. kg.-ként egészben, nyul nagy 2:80-3- K., nyul sildő 1:60-2- K., fogoly 1-1:20 K., fácán 2:80-3- K., erdei szalonna 0-0- K., dányvad 0:8-1- K. kg.-ként. Fenyvesmadár kötege 0-0- K.

Baromfifélék: élő rántani való csirke 1:40-2- K., sütni való 2:40-2:60 K., liba fiatal 0-0- K., kacsa sovány 2:80-3:20 K., kacsa hizott 5-6- K., lud hizott 10-14- K., tyúk 3:20-3:60 K., pulyka 6-7- K., 616 sovány liba - K. páronként. Vágott szépen tisztított baromfi, hizott lud 1:08-1:30 K., hizott ruca 1:3-1:40 K., hizott pulyka 1:50-1:60 K., levestyúk 1:30-1:40 K., pulyka sovány 0-0- K. kg.-ként. Poulard 1:80-2- K., gyöngytyúk - K. darabonként.

Tejtermékek: teavaj (centrifugált) I. 2-2:20 K., II. 1:80-2- K., főzővaj (kopált) 1:50-1:70 K., tehénturó 10-20 fill. kg.-ként. Valódi erdélyi juhturót és munkásturót igen jutányosan szállíthatunk.

Zöldségfélék: burgonya (vagonára) sárga 5:40-6:40 K., rózsá 6:50-8- K., fehér 4:40-4:80 K., kivi 10-14- K., sárgarépa 10 db 8-10 K., petrezselyem 8-12 K., vöröshagyma makói 2-2- K., vöröshagyma közönséges hazai 10-12- K., fokhagyma 30-40 K., káposzta 6-7 K. 100 fej. Burgonya, új 0-0- K. Kalarábé 0-0- K. 100 db, spárga solo 0-0- K., közép 0-0- K., levestyúrka 0-0- K. kg.-ként. Zöldbab, hüvelyes 0-0- K., kifejtett 0-0- K., zöldborsó, hüvelyes 0-0- K., kifejtett 0-0- K., paradicsom 8-10 K. 100 kg.-ként. Uborka salátának

való 0-0- K., ezetbe 1-2- K., savanyítani 1:60-2- K. 100 db-ként Paraj 0-0- K. kg.-ja.

Gyümölcsfélék: Szőlő madelaina 40-70 fillér, érett chasselas - fillér kg.-ként. Alma: elsőrendű áru (aranyarmen, ranett, Jonathán, Törökbalint, batul stb.) 0:20-0:40, másodrendű - 16-20, harmadrendű apró áru 0:8-1:6 K., körte elsőrendű 0:80-1- K., másodrendű 40-60 K. q.-ként. Dió I. 40-50, II. 30-40 K. 100 kg.-ként. Görög dinnye - K., kantaup - K., turkeszán - K. 100 kg.-ként. Veres szilva - K., ringló - K. 100 kg.-ként.

Vegyesárak: Bor és szesz italokat minőség szerint különféle árakon értékesítünk. Mész 70-93 fill. kg.-ként. (A szövetkezet - mint az Országos Magyar Mezőgazdai Egyesület vezérképviselője - minden mézértékesítési ügyben is ad felvilágosítást.) Gyümölcsíz 0-0- fillér kg.-ként. Gomba száritott 2:50-3- K., szappan - fill., lenese (erdélyi) - K., bab apró - K., nagyszemű - K., lenese - K. 100 kg.-ként.

Tojás: bácskai 108-110 K., erdélyi apróbb áru 106-108 K. eredeti ládként (1440 db).

Hideghus-vásár a Garai-ter élelmi piacon 1908. év november hó 3. (A székesfővárosi vásárgazgatóság jelentése a „Köztelek” részére.) Felhozott Budapestről 60 árus 15 drb sertést, - árus 7 drb sildőt, 1500 kg. friss húst, 700 kg. füstölt húst, 500 kg. szalonnát, 200 kg. hajat.

Vidékrol és pedig összesen 150 drb sertést, - sildőt. Forgalom élénk. Árak a következők: Friss sertéshús 1 kg. 132-162, 1 q 116-120 K., sildőhús 1 kg 152-160, füstölt sertéshús 1 kg. 160-180, szalonna zsirnak 1 kg 132 140, füstölt szalonna 1 kg. 160-180 hajt 1 kg. 136-144, disznószir 1 kg. 148-152 kocsonyahas 1 kg. 80-100, füstölt sonka 1 kg. 160-200 fillérig.

Hideghus-vásár az Orczi-uti élelmi piacon 1908 év november hó 3. (A székesfővárosi vásárgazgatóság jelentése a „Köztelek” részére.) Felhozott Budapestről 26 árus 11 drb sertést, - árus - drb sildőt, 3500 kg. friss húst, 400 kg. füstölt húst, 200 kg. szalonnát, 150 kg. hajat.

Vidékrol és pedig 10 drb sertést. Forgalom élénk. Árak a következők: Friss sertéshús 1 kg. 136-148, sildőhús 1 kg. - - - - - , füstölt sertéshús 1 kg. 146-136, szalonna zsirnak 1 kg. 128-132, füstölt szalonna 1 kg. 156-153, hajt 1 kg. 140-140, disznószir 1 kg. 152-152, kocsonyahas 64-64, füstölt sonka 1 kg. 176-176 fillérig.

Magyar Mezőgazdák Szövetkezete kőbányai sertéshizláló telepének jelentése a „Köztelek” részére.

(Az árak kőbányai szokás szerint 45 kg. élet 4% levonással való javára értendő.)

Table with 2 columns: Item, Price. Items include Öreg nehéz (páronként 400 kg. feletl) fillérig, Öreg közép " 300-400 " fillérig, Fiatál nehéz " 320 kg. feletli súly 117-118 " " közép " 250-300 kg. 118-119 " " könnyű " 250 kg.-ig 119-120 fillérig

Árak élősúlyban kilogrammonként 4% engedmény. Irányzat: csendes.

Bécsi szarvasmarhavásár. (Eredeti jelentés a „Köztelek” részére.) 1908 november hó 2.

Table with 2 columns: Felhajtás összege, Minőség szerint. Items include Hizott marhabán felhajtás, Csontozni való marhabán felhajtás, Összesen, Eladatan maradt, Származási hely szerint: Magyarországi, Galicz b. bukovinai, Osztrák tartományokból, Összesen.

Árak (100 kilogrammonként élősúlyban, koronaértékben fogyasztási adó nélkül.)

Table with 3 columns: I. rendű, II. rendű, III. rendű. Items include Magyar hizott ökör, Galicziai hizott ökör, Tarka hizott ökör, Bikák, Hizott tehén, Legelőmarha, Boszniai marha, Bivaly, Kisgazd. hizó ökör.

Irányzat: igen lanyha, primaökör a mult heti árt nygnehézre megtartotta, ellenben összes többi minőség 1-2 K.-val olcsóbb. Bika 2-4 K.-val olcsóbb. Csontosmarha szinten olcsóbb. Az izlet menete nehézkes, kedvtelen s déli i-g még nem fejlődött ki teljesen.

Szerkesztői üzenetek.

W. D. Csenger. Sziveskedjék kérelmével a selyemtenyészeti főfelügyelőséghez Szászra (Tolna m.) fordulni, mely a szükséges selyemtenyészési c-ejából átutalható eseméket, illetve epermagot az egész országban bármelyik rendelkezőre bocsátja díj nélkül. F.

B. A. Czéke. A fűzveszők ára s minden arra vonatkozó tudnivaló iránt lehetőleg mindenre kiterjedő felvilágosítást adt m a „Köztelek” f. évi 74. számában a 2-04-ik lapotól kezdve ezen a címen: „A nemes fűz termesztése”. Legjobb a legközelebb eső nagyobb községben a községi előjáróság utján a kosárfonók nevével kikutatni s velük alkura lépni. F. J.

B. E. Iván. Ganz-léle gézekészletet nem tudok még hasznalatban, bár próbák történtek vele. Ezt legkönyebben a Ganz-gyár utján lehetne meg tudni. Gézekészvetkezeti alapszabályt Rágha Ernőnél Hont-Kisker, u. p. Hont-Varsány lehet beszerezni.

S. J. Vágszállás, B. A. Kapitánytanya, H. J. Csikvánd, H. F. Lesencze-Tomaj, K. A. Békás, K. G. Érsékvadkert, G. G. Nagyvely. Kérdésükre „Fagyott répa beszávitása” című szakcikkekben feleltünk, mely a mult számban jelent meg. Cs. I.

M. Gy. Cs.-Mindszent. A szeszgyári berend széhez szükséges felszerelést illetőleg a Sangerhauseni Gépgyár R.-T.-től (Bud pest) szerzhet aránylatot és tervezetet is.

Többesnek A Közéghy-léle motoros talajművelő munkáját lapunk 85. számában részletesen ismertettük. Újabb próbáinkat november hó folyamán fog vege. ni Bács-Feketehegyen, amelynek megtörtente után a gép teljes szerkezetét és munkaképességét is ismertetni fogjuk.

Szonómár J. O-Besse. Lavelet attettük a Baromfi-tenyésztők Országos Egyesületéhez, mint a kálítás rendezőjehez, ahol most lojtnaz az oklevél aláírásai. P. J. Dévény. Lapunk ez évi 85. számában kimerítő felvilágosítást nyújt a takarmányozási czika b. kérdésére.

E. és P. Cziffer. Arra lehetetlen bátorozottan felelni, hogy a garancziánál mennyivel ér a szállított melaszkeverék kevesebbet, mert a kísérleti állomás bizonylata csak az, hogy a keverék kevesebb melaszt tartalmaz s nagy üszögspóra s rizshéj is van benne. Az, hogy a melasz kevesebb, csak véletlenségből történik, mert a gyárosnak inkább az ellenkezője az érdeke, amennyiben t. i. a melasz olcsóbb, mint a korpa és szelet, de a keverőgépek nem dolgoznak olyan egyenletesen, hogy az ugyanaznap készíte keveréknek egyes részelei 50%-nál több, mások kevesebb melaszt ne tartalmazzanak. Az üszögspóra rendes kísérője a korpanak, de ha sok benne az uszog, akkor valószínű, hogy a malomban a kirosztott üszögös gabonát megörölték s a korpához kevertek. Ezert már felelőssé tehető a melaszkeverék gyártója, mert az ő kötelessége az, hogy jó korpat vásároljon. Legsúlyosabb beszámítás alá azonban a rizshéj tartozik, mert az a gyáros tudtával került a melaszkeverékbe; de hogy mennyi rizshéj van benne, azt nem tudjuk. A mi véleményünk az, hogy igyekezzék a gyárossal békés uton kiegyezni s csak ha ez nem sikerülne, kelene a dolgot porre juttatni. Cs. I.

Lópokrócz-előnyarájantat! Legkisebb szűkségletnél is gyári áron!

Hogy sikerrel küzdhessünk a külföldi verseny ellen, közvetlen a fogyasztókkal óhajunk összeköttetésbe lépni. Araink még kisebb véteknél nem létezett alacsonyága és árunk elsőrendű kiváló jóság, reménytelen engedi, hogy a hazafias gazdaközönseget állandó vevőinknek nyerjük meg. Hogy ezt elérhessük, bármely postavagy vasutállomásra már két darab próbamegrendelést is bermentve szállítunk.

- 1. sz. legjobb minőségű, 175 cm. hosszú, 155 cm. széles, ára ... 4 frt 50 krajczár.
2. sz. legjobb minőségű, 170 cm. hosszú, 135 cm. széles, ára ... 3 frt 50 krajczár.
3. sz. jó minőségű, 165 cm. hosszú, 130 cm. széles, ára ... 3 frt - krajczár.

különösen erős sörháztakarók 220 cm. hosszú, 175 cm. széles darabonként ... 5 forint darabonként, minden kivánt szárnyalatban.

A megrendelések a beérkezés napján el lesznek intézve.

Kiváló tisztelettel 953

„Sohr” Magyar Lópokrócz Szétküldési Telepe,

„ Somogyiszil 92. szám. ”

Távíratczim: Pokrócztelep Somogyiszil.

Bérszántás.

Bérlatunkon 10 éven keresztül évenként
300 hold sik talajt óhajtunk felszán-
tani. Tüzelőanyagot, vizet mi adunk.
::: Ajánlatokat kérünk. :::

NEUSCHLOSZ
TESTVÉREK
::: Szatmár. :::

1067

Szálás takarmánynövények természetes. 94 ábrával. Írták: Szilassy Zoltán és Grábrner Emil. Vázonkötésben. 10-30 K előleges beküldése ellenében bérmentve szállítja a "Patria" r.-t. gazdasági szak-könyvkereskedése, Budapest, IX., Üllői-ut 25.

Új cselédtörvény. A gazda-cseléd közötti jogviszony szabályozásáról szóló törvény. Jegyzetekkel és magyarázatokkal ellátta dr. Vantsó Gyula. 2-20 K előleges beküldése ellenében bérmentve szállítja a "Patria" r.-t. gazdasági szak-könyvkereskedése Budapest, IX., Üllői-ut 25.

A stabil gőzgépek gyakorlati tan-könyve. Írta Naszály József, okleveles gépészmérnök, m. kir. ker. ipartelügyelő. 149 ábrával. Ára 5 korona 20 fillér, mely összegnek előleges beküldése ellenében bérmentve küldi a "Patria" r.-t. gazdasági szak-könyvkereskedése Budapest, IX., Üllői-ut 25. sz.

Szőlőoltvány! Szőlővessző!

A világhírű **DELAWARE** adja a legjobb bort; oltani, permetezni nem kell! Gyökeres 1000 darab 100 korona; s ma 50 korona. Szőlőoltványok ezere: 140 korona, a leg-nemesebb fajokból. — Arjegyék ingyen. — Rendelési cím:
SZIJGYÁRTÓ NAGY MIHÁLY, Felsőseged. (Somogy m.)
1061

BÉRLEVELEK

(Szegődségi levelek) az új cselédtörvény alapján összeállítva.
Darabja 5 fillér.

Szegődségi könyvecskék

Darabja 10 fillér.

Szegődségi főkönyv

25 ives 2 k. 50 f.
50 ives 4 kor.
100 ives 7 kor.

Kaphatók a "PÁTRIA" irod. vállalat és nyomdai r.-l.-nál, Budapest, IX., Üllői-ut 25. sz.

A küsszántói uradalom parcellázása folytán a báró Königsarter-féle kiállításokon többször első díjjal kitüntetett

mangalicza

sertésállomány,

mely áll 160 darab 2-3 éves hasas tenyész kocza sertés, 30 darab másfél-éves tenyészkan sertésből, eladó. Ugyanott iskolázott kiváló szép növésű 180-220 cm. magas

luczfenyők

kaphatók. Ára helyben földtömbbel kiásva 100 darabnál a 1 kor., 1000 darabnál a —.90 kor. 2000 darabon felül 10 százalékos árengedmény csomagolás és vasúti állomáshoz szállítással darabonként 20 fillérrel több. 973

Küsszántói uradalom

u. p. Bors, Bihar megye.

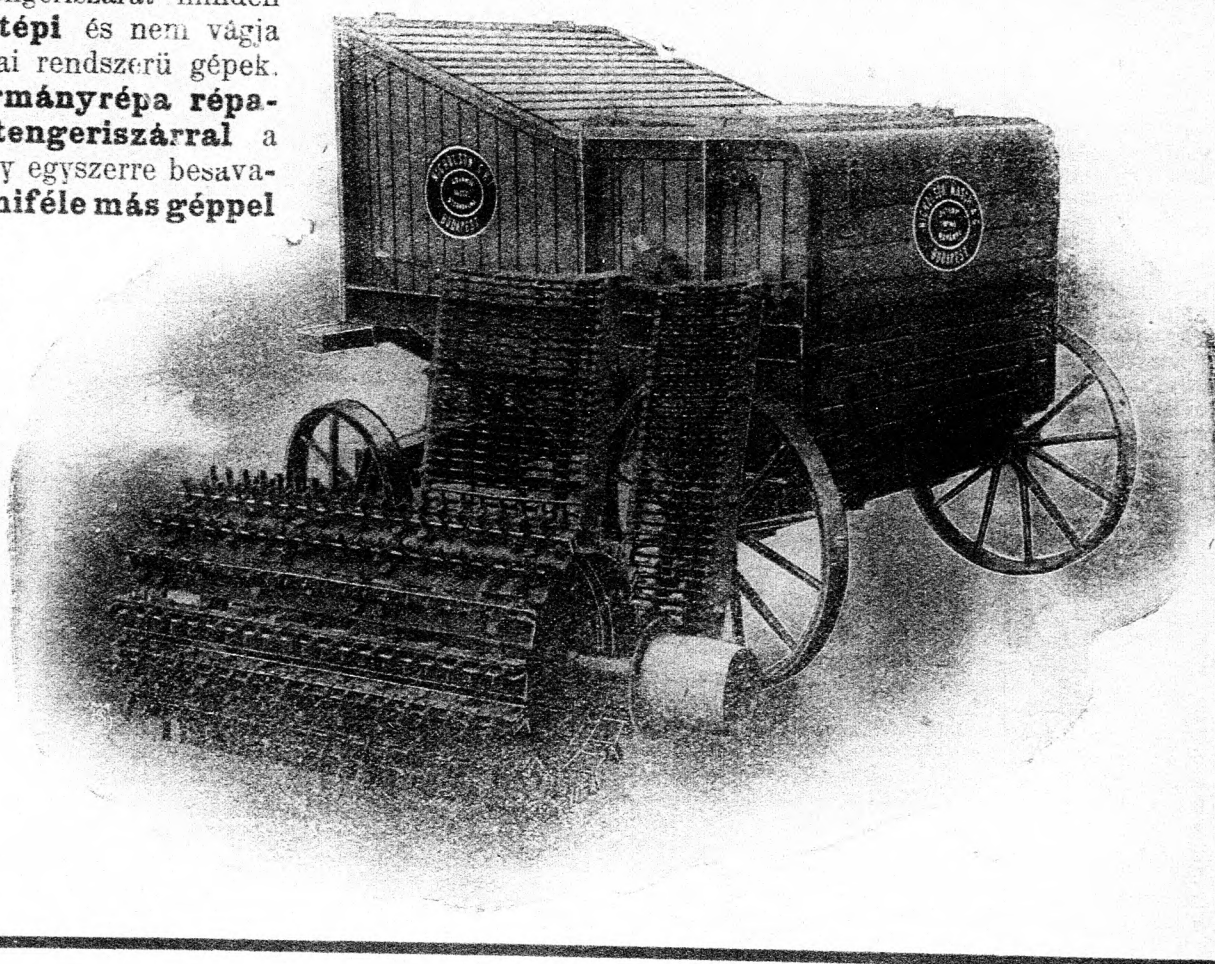
AZ ÁSVÁNYI-FÉLE SZABADALMAZOTT

TENGERISZÁRTÉPŐGÉP

az egyedüli szerkezet, mely a tengeriszárat minden részeiben a legtokeletesebben feltépi és nem vágja dugószerű darabokra, mint az amerikai rendszerű gépek. Az egyedüli gép, melylyel takarmányrépa répa-fejek levéllel, egyidejűleg a tengeriszárral a legtokeletesebben felapríthatók és így egyszerre besavanyíthatók. Ezen kettős művelet semmiféle más géppel nem végezhető mint az „Ásványi” féle tengeriszártépőgéppel. 1908. évi tökéletesített kivitelben gyártja a szabadalomtulajdonos

„Nicholson”
GÉPGYÁR RÉSZV.-TÁRS.
BUDAPEST, VI.,
VÁCZI-UT 17. SZ.

Arjegyék és ismertetés
ingyen és bérmentve, :::

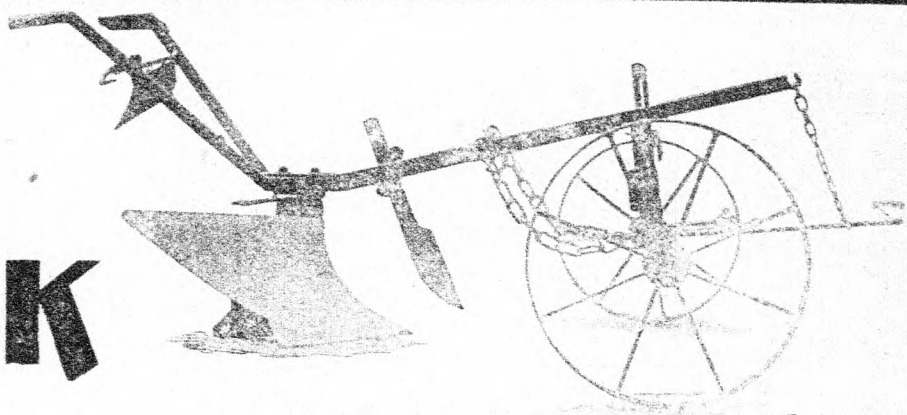
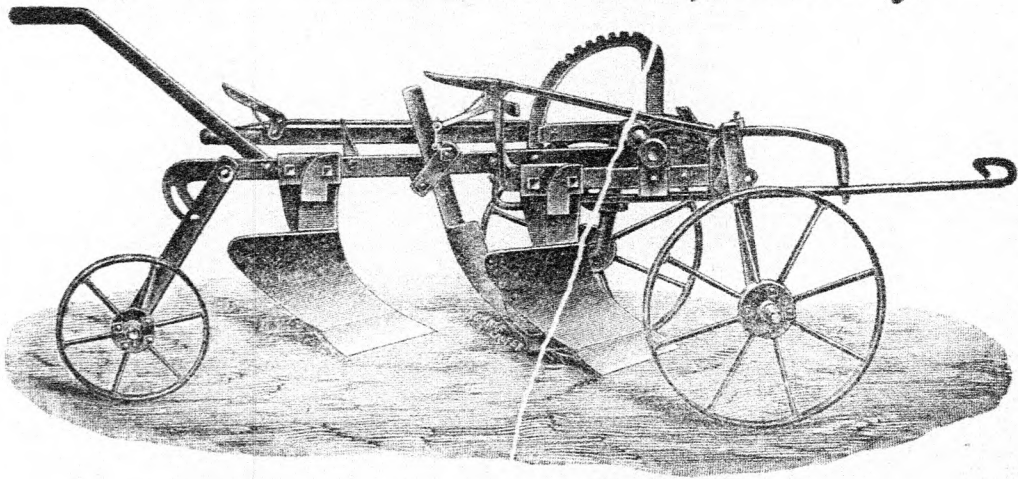
Akt.
Gép
beré
Fali
csőb
Kon

M
voln
tikai
meg

G

B
Telef

RESICZAI ACZÉLEKÉK

Kitünő szerkezet
Kiváló aczélanyag
Kevés vonóerő
 jellemzik a resiczai ::
talajművelő-eszközöket
 Árjegyzékkel, legolcsóbb árajánlatokkal szívesen szolgálunk.
 Szíveskedjék ekéinket vásárolni.
 Magyar gyártmány.

A Magyar Királyi Államvasutak Gépgyárának Vezérügynöksége

Budapest, V., Váci-körut 32. szám.

Akt.-Ges. für Industrielle Sandverwertung Basel (Schweiz).

Gépek és berendezések **mészhomoktégla** gyártására.

Fali téglák 94% homok- és 6% égetett mészből. Jobb és olcsóbb, mint a közönséges égetett téglák.

Egyedüli képviselő Ausztria, Magyarország és a Balkán államok részére:

Komáromvidéki takarékpénztár r.-t. Komárom.

Betanitott

igásőkrök, tehének, üszök, tenyészbikák
 állandóan kaphatók gróf **TELEKI ARVÉD**
 fehér magyar gulyájából, drassói uradalomban, posta, vasut, távirtda: **KONCZA.**

963

Melyik tőkepénzes, uraság vagy bank

volna hajlandó Magyarországon egy textilgyárat, melynek gyártmányai 30—40%-ot hoznak és Magyarországra statisztikai kimutatás szerint több mint 40.000.000 kor. értékű a behozatal, berendezni, vagy azt finanszírozni. Érdekel esetleg megveszi a gyárat és rendszeresen törlesztené. Szíves megkeresések „W. S. 2161” alatt kéretnek **Mosse Rudolf, Wien I.**

1072

Gőzeke acetylen-lámpák

Éjjeli szántásoknál **gőzekékre** különösen alkalmasak, mert nappali fényt adnak.

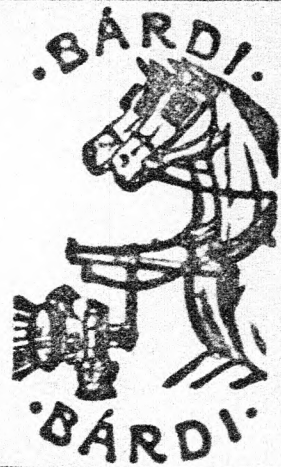
Kézi-, kocs-, spritzbogen-, pózna-, asztali-, udvari-, kerti-, istálló- **acetylen-lámpák.**

Bárdi József automobil r.-t. Budapest, VI., Mozsár-utca 9. Fővárosi Orfeum mellett.

Telefon 16—28.

Sürgőnyczim: Pneumatte.

Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

Magyar királyi államvasutak.

Közvetlen vonatösszeköttetések

Ervényes 1908 október 1-től.

Budapest és a magyar királyi államvasutak, valamint az azon túl fekvő csatlakozó vasutak főbb állomásai között.

Table with columns for routes (Budapest-Fiume-Venezia-Milano-Genova-Nice (Nizza)-Cannes-Marseille), departure times, and arrival times.

Table with columns for routes (Budapest-Fiume (hajóval)-Venezia-Milano-Genova-Nice (Nizza)-Cannes-Marseille), departure times, and arrival times.

Table with columns for routes (Budapest-Fiume-Venezia-Firenze-Roma-Napoli-Palermo), departure times, and arrival times.

Table with columns for routes (Budapest-Fiume (hajóval)-Venezia-Firenze-Roma-Napoli-Palermo), departure times, and arrival times.

Table with columns for routes (Budapest-Fiume (hajóval)-Ancona-Roma-Napoli-Palermo), departure times, and arrival times.

Table with columns for routes (Budapest-Zágráb-Brod-Sarajevo-Mostar-Gravosa-Zelenika), departure times, and arrival times.

Table with columns for routes (Budapest-Belgrad-Sofia-Konstantinápoly), departure times, and arrival times.

1. Keddén, szerdán, csütörtökön, pénteken, szombaton. 2. Szerdán, csütörtökön, pénteken, szombaton, vasárnap. 3. Hétfőn.

Table with columns for routes (Budapest-Orsova-Verciorova-Bukarest-Constanza-Konstantinápoly), departure times, and arrival times.

1. Hajóval csütörtök, vasárnap. 2. Hajóval péntek, hétfő. 3. Szerda, szombat. 4. Csütörtök, vasárnap. 5. Hétfő, csütörtök. 6. Vasárnap, szerda. 7. Hajóval vasárnap, szerda. 8. Hajóval kedd, szombat. 9. Keleti és ostendel expresszvonat.

Table with columns for routes (Budapest-Nagyvárad-Kolozsvár-Predeal-Bukarest), departure times, and arrival times.

Table with columns for routes (Budapest-Arad-Predeal-Bukarest), departure times, and arrival times.

November 15-től.

Table with columns for routes (Budapest-Miskolc-Lawoczne-Lemberg-Odessa-Kiew (Moszkva)), departure times, and arrival times.

Table with columns for routes (Budapest-Miskolc-Kassa-Poprad-Felka-Oderberg-Breslau-Berlin-Hamburg), departure times, and arrival times.

Table with columns for routes (Budapest-Rutka-Oderberg-Breslau-Berlin-Hamburg), departure times, and arrival times.

Table with columns for routes (Budapest-Zsolna-Oderberg-Breslau-Berlin-Hamburg), departure times, and arrival times.

Table with columns for routes (Budapest keleti p. u. - Wien-Prag-Karlsbad-Marienbad-Franzensbad), departure times, and arrival times.

Table with columns for routes (Budapest nyugati p. u. - Wien-Prag-Karlsbad-Marienbad-Franzensbad), departure times, and arrival times.

Vertical text on the right margin, possibly a page number or reference.

Vertical text on the right margin, possibly a page number or reference.

Vertical text on the right margin, possibly a page number or reference.

Vertical text on the right margin, possibly a page number or reference.

Budapest—Wien—Innsbruck—Zürich—Basel—Paris.

206	1030	ind.	Budapest keleti p. u.	érk.	130	
545	501	érk.	Bruck—Királyhida	ind.	933	
582	513	ind.	Bruck—Királyhida	érk.	946	
640	632	érk.	Wien St. E. G.	ind.	850	
230	1000	ind.	Budapest nyugati p. u.	érk.	140	745
553	445	érk.	Marchegg	ind.	1010	1240
557	500	ind.	Marchegg	érk.	1005	1212
655	630	érk.	Wien St. E. G.	ind.	995	1055
705	650	ind.	Wien St. E. G.	érk.	835	1034
735	725	érk.	Wien Westbahnhof	ind.	805	1005
800	1000	ind.	Wien Westbahnhof	érk.	630	710
710	1005	érk.	Innsbruck	ind.	640	710
1102	240	érk.	Feldkirch	ind.	243	322
1132	345	érk.	Buchs	ind.	268	1135
269	630	érk.	Zürich Hauptbahnhof	ind.	1115	825
425	908	érk.	Luzern	ind.	915	610
613	935	érk.	Bern	ind.	650	595
1110	1155	érk.	Lausanne	ind.	225	223
850	113	érk.	Genève	ind.	190	1250
923	735	ind.	Zürich Hauptbahnhof	érk.	1038	752
412	908	érk.	Basel	ind.	850	605
1135	545	érk.	Paris Est. (Párisi idő)	ind.	1015	845

Budapest—Wien—Passau—Nürnberg—Cöln—Liège—Bruxelles—Ostende—London.

206	1030	ind.	Budapest keleti p. u.	érk.	130	
545	501	érk.	Bruck—Királyhida	ind.	933	
582	513	ind.	Bruck—Királyhida	érk.	946	
640	632	érk.	Wien St. E. G.	ind.	850	
100	230	1000	ind. Budapest nyugati p. u.	érk.	745	140
550	553	445	érk. Marchegg	ind.	1240	1010
559	507	500	ind. Marchegg	érk.	1212	1005
700	655	630	érk. Wien St. E. G.	ind.	1055	906
725	705	650	ind. Wien St. E. G.	érk.	1034	835
800	735	725	érk. Wien Westbahnhof	ind.	1005	805
1045	830	730	ind. Wien Westbahnhof	érk.	920	730
340	217	150	érk. Passau	ind.	341	155
401	240	213	ind. Passau	érk.	310	125
557	430	403	érk. Regensburg	ind.	134	1145
820	645	630	ind. Nürnberg	érk.	1142	949
1023	855	805	érk. Würzburg	ind.	949	730
1130	1067	1021	ind. Aschaffenburg	érk.	735	513
1245	1159	1125	érk. Frankfurt a/M.	ind.	615	437
1421	2430	1541	ind. Cöln	érk.	1150	1125
540	714	731	érk. Aachen	ind.	1010	1050
602	840	827	ind. Liège	érk.	650	800
750	943	1023	érk. Bruxelles	ind.	590	613
932	112		ind. Ostende (Quai)	érk.	348	446
512	1000		érk. London (Doveren át)	ind.	900	900

Budapest—Wien—Salzburg—München—Stuttgart—Strassburg—Paris—London.

206	1030	ind.	Budapest keleti p. u.	érk.	130	
545	501	érk.	Bruck—Királyhida	ind.	933	
582	513	ind.	Bruck—Királyhida	érk.	946	
640	632	érk.	Wien St. E. G.	ind.	850	
100	230	1000	ind. Budapest nyugati p. u.	érk.	745	140
550	553	445	érk. Marchegg	ind.	1240	1010
559	507	500	ind. Marchegg	érk.	1212	1005
700	655	630	érk. Wien St. E. G.	ind.	1055	906
725	705	650	ind. Wien St. E. G.	érk.	1034	835
800	735	725	érk. Wien Westbahnhof	ind.	1005	805
855	1000	1000	ind. Wien Westbahnhof	érk.	715	730
1205	1153	121	érk. Li z	ind.	330	355
1245	1245	410	ind. Salzburg	érk.	105	120
1252	1235	440	érk. München	ind.	1236	1246
530	650	750	ind. Stuttgart	érk.	940	1010
922	1125	126	érk. Stuttgart	ind.	327	455
1102	130	334	érk. Karlsruhe	ind.	102	231
1137	1207	410	érk. Bad-Oos	ind.	1216	135
1149	220	445	érk. Baden-Baden	ind.	1203	123
1107	134	340	ind. Karlsruhe	érk.	1247	204
1231	301	509	érk. Strassburg	ind.	1103	1228
780	1121	1215	érk. Paris (Párisi idő)	ind.	1220	1030
504	1045		érk. London (Calais-n át)	ind.	900	220

Közvetlen vonatósszekötések Fiume—Triest, valamint az olasz csatlakozó vasutak főbb állomásai között.

521	1250	801	ind. Fiume	érk.	255	1001	1249
720	305	1022	érk. St. Peter in Krain	ind.	1015	115	830
800	820	385	ind. St. Peter in Krain	érk.	961	1246	817
859	947	452	érk. Nabresina	ind.	828	1068	707
907	950	500	ind. Nabresina	érk.	824	1031	659
923	1023	533	érk. Triest Südb.	ind.	765	695	635
912	1022	500	ind. Nabresina	érk.	816	1042	616
911	1028	572	érk. Monfalcone	ind.	750	1098	550
	747	618	ind. Monfalcone	érk.		940	537
	813	713	érk. Gervignano	ind.		924	506
	933	819	érk. Portogruaro	ind.		805	344
	1035	945	érk. Venezia	ind.		615	225
932	1022	541	ind. Monfalcone	érk.	740	1005	721
1023	1126	645	érk. Cormons	ind.	650	850	612
215	215	1045	érk. Venezia	ind.	1140	510	210
209	1105	935	ind. Venezia	érk.	635	423	1215
721	695	335	érk. Milano	ind.	105	1150	746
1205	955	645	érk. Genova	ind.	815	650	250
321	1045	1000	ind. Venezia	érk.	940	510	145
743	110	1050	érk. Roma	ind.	900	500	1050
125	635	630	érk. Napoli	ind.	1220	1000	395

* Folkestone-n át.

* Csatlakozás Mestrén.

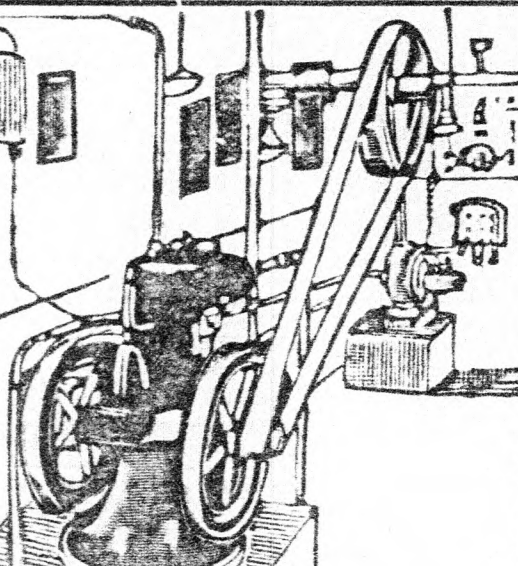
Nyilvános árverésre kerül.

Nagyságos özv. Döry Vilmosné urnó felsőleperdi tisztavérű simmenthali tehénzetéből 20 darab 1¹/₄—2¹/₂ éves

tenyészképes bika.

Az árverés 1908 november 21-én délután 1 órakor a felsőleperdi új majorban fog megtartatni. Az árverés napján előzetes bejelentésre a t. vásárlóközönség rendelkezésére az újdombóvári állomáson kocsi fognak állni, a bejelentések az uradalmi intézőséghez Felső-Leperd (utolsó posta és sürgönyállomás) Kocsó-Odalmandra intézendők. 1082

Jagicza Bandi gazd. intéző.

**„NAGYOBB”
GAZDASÁGOK
FIGYELMÉBE!**

ONÁLLÓ GÉPTELEPEKET készítenk, melyek a vezérlést és takarmánykészítést elvégzik és amellyel mélyen a kassai és gazdasági épületek világításához szükséges villanyerőt is előállítják. Kétféle eredményekről számos előkelő referenciát tudhatunk. Utolsó megrendelések: Nagyemelt gróf Tisza István ur, Geszt. Mélt. gróf Desseffy Miklós ur, Vencselló. Mélt. gróf Bethlen Aladar ur, Eled. Ismeretével és költségvetéssel szolgálunk.

SIGNER F. és R.
mérnöki és elektro-
technikai vállalat
Budapest, V., Kálmán-u. 9.
Telefon 63—01. 367

**Gazdasági könyvviteli
nyomtatványokat, levél-
papirokat, borítékokat
raktáron tart és egyéb**

NYOMDAI MUNKÁKAT

jutányosan és csinos ki-
vitelben készít

“PÁTRIA”

irod. váll. és nyomdai r.-t.
**BUDAPEST, IX.,
Üllői-ut 25. sz. (Köztelek).**

Árjegyzékkel valamint költségve-
tessel is készséggel szolgálunk.

Pályázat főtisztii állásra.

A győri székeskáptalan gazdasági vezetőfőtisztii állásra pályázatot hirdet. A főtiszt Győrött lakik, javadalmazása megegyezés szerint.
Kérvények a székeskáptalan címére f. évi november hó 20-ig adandók be.

1075

A Boldogasszonyi Főbérletesség ajánl vetőmagul, míg a készlet tart, eredeti mag után termelt első utántermés

Hanna-árpát

100 kilogrammonként 20 koronáért.

Probstei-zabot

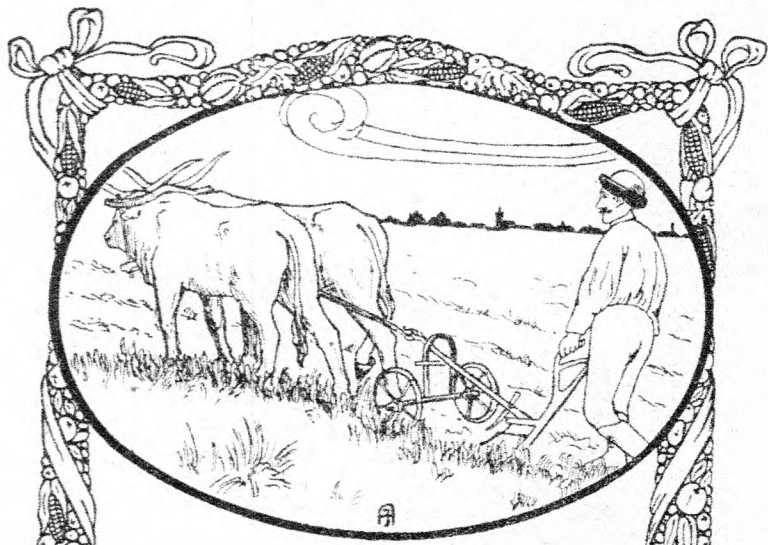
korán érő, 100 kilogrammonként 18 koronáért.

500 kilogrammon aluli megrendelést nem fogadunk el; az áru értéke vevő zsákjaiban a helybeli vasutállomásra szállítva értendő. Kivánatra mintát küldünk.

Megkeresések Boldogasszonyi Főbérletesség czimén Boldogasszony, Moson megye küldendők.

1059

Most jelent meg!

Magyar gazdasági szakkönyvek jegyzéke

1909

Kiadja a "Patria" R.-C. Gazdasági Szakkönyvkereskedése, az Országos Magyar Gazdasági Egyesület Könyvkiadóállalatának kezelője
Budapest, IX. ker., Völgyút 25. sz. (Köztelek.)

Minden érdeklődőnek kívánatra ingyen küldetik meg!

Az OMGE. mezőgazdasági üzemi osztálya

főfeladatát tölti ki a belterjesebb és az eddigigél hasznosabb gazdalkodás előmozdítását a gyakorlati szaktanácsadás útján.
Kidolgozza az okoszerű gazdasági berendezés alapjait szolgáló üzemtervet. Elvállalja a gazdaságok allandó felügyeletét és ezek üzemének ellenőrzését. Tanácsot ad a gazdasági számviteli könyvek berendezéséről, vezetéséről és azok lezárásáról. Elvállalja a gazdasági számviteli könyvek felülvizsgálatát vagy allandó ellenőrzését. Elvégzi a gazdaság számadatának elkészítését, a központi beérkező számlák, valamint zárlatok és jövedelmesség számításokat elkészíti. Tanácsot ad birtokbérbeadásnál, valamint zárlatok és jövedelmesség számításokat elkészíti. Gazdasági ügyekben jogi tanácsot szolgáltat és vitás ügyekben a választott szakbírói tisztséget elvállalja. Birtok és mindennemű mezőgazdasági értékekbecsléseket végeztet. A bejelentett évi és bérbeadó birtokok tőzskönyvileg nyilvántartja.
Gazdatisztokot és egyéb képzetesebb gazd. személyzetet kereseket nyilvántart.
Adóügyekben az OMGE. tagjainak szakvéleményeket ad az adókönyvek alapján felülvizsgálja az adó helyes kiveését és túlfizetés esetén az összeg visszatérítését kieszközli. Adóelengedések ügyében utazgatási szolgál. Hasonlóan igénybe vehetik az üzemi osztályt irányó működését az Országos Központi Hitelesítvényt és a Hanyga fogyasztási és értékesítő szövetkezet tagjai is, ha tagságukat igazolják.

Nyilvántartásra bejelentett:

Eladó birtok:

- 843 m. hold Zalában, vasutállomás a birtokon szeszgyárral, téglavetéssel, cementgyárral, iparvagygyal és mérleggel, urakkal. Barmikor átvehető. Esetleg bérbeadó. Tulajdonos: Záhonyi Zoltán.
- 107 m. hold pilliscsabai vonalon, fővárostól 39 km.-re 4 község között, orvos, gyógytár Nyergesújfalun, Dunától 10 p. Tejgazdasággal, sertéstenyésztéssel, 8 h. szőlővel, csirökkel magdarákkal, 2 nagy pinczével, 5 szobás lakás úveges, zárt verandával.
- 200 m. hold sík fekvésű I. o. szántó, fővonal mentén fekvő város határában, megfelelő 3 épületekkel.
- 370 m. hold Sáros megyében, melyből 310 hold erdő, ur lakással és 5 hold díszkerttel, köves ut mentén.
- 100 kat. hold körül I. o. bécsei föld, 15 percnyire a vasutállomástól, jó utakkal, a Ferencsatornától 8 percnyire, urakkal és gyümölcsösökkel.
- 800 m. hold Szatmár megyében, vasutállomástól 2 km.-re, kényelmes urakkal.
- 1016 kat. hold Torontálban a Tisza és vasut mentén, köves utal, egészben avagy csakis egy 100 holdas rész. gazdasági épületekkel.
- 806 kat. hold Erdélyben, vasutól 7 kilométerre, épülő vasut helyben, 40 kat. hold dohányengedéllyel, kelő lak- és gazdasági épületekkel.
- Tomovár határában, a várostól 2 kilométernyire, 211 m. h. kiterjedésű birtok, szép kertben fekvő 10 szobás lakással, cselétházakkal, 150 darab marhára való istállóval, nagy kukoricza-görével, eladó. A birtok talaja a legjobb minőségű föld, az egész gazdaságát a kiváló minőségű talaj, nagy a legintenzívebb művelésre, mint tejgazdaságra kiválóan alkalmas. A vételek megkönnyíti a birtokon levő nagyobb össek, igen olcsó és előnyös törlesztés költsége.
- 280 m. hold Budapesttől fővonalon gyorsaság 1/2 óra, vasutállomástól mántan 4 km.-re, megfelelő gazdasági épületekkel, vízvezetékkel, csinos kis parkban urakkal. 90 m. h. erdőállományokkal.
- 886 hold Nógrád m.-ben, miből 400 h. szántó, 54 h. rét, 51 h. szőlő, 20 h. legelő, 90 h. erdő, a többi rész major, udvar és ut. Vasutállomástól 5 km.-re. Teljes felszereléssel 400,000 korona. Esetleg bére is kivehető.
- 388 hold szőlőnek való, egyenes felületű, vasut közelében fekvő homokbirtok, melyből 41 hold már szőlővel beültetett, egészben vagy kisebb részletekben is eladó.
- 1000 m. hold Hont megyében, ebből kb. 800 m. hold szántó, 10 hold rét, 80 hold erdő és 100 hold legelő, 8 hold fiata, nem gyümölcsös. A birtok egy darabban fekszik, jó és elegendő épülettel felszerelve, tehermentes, saját kezelés alatt levő birtok, bérbeadó.
- 2488 hold, 50 hold termőgyümölcsös Erdélyben, saját kezelés alatt levő birtok, megfelelő számú kútnál fekvő épületekkel. 10 szobás kastélyval, szeszgyár és finomító, jó minőségű szőlők. Ára felszerelés nélkül 660,000 K. A mortizációs teher 200,000 K. Esetleg bére adó. 16 kasszáló. Dohánytermelési engedéllyel. Kereskedelmi növények termesztésére és tehénreállításra alkalmas. Kedvező fizetési feltételek.
- 290 hold Szilágymegyében, vasutállomástól 7 km. Fele részben szántó, fele részben legelő és alkalmas. Kedvező fizetési feltételek. Kereskedelmi növények termesztésére és tehénreállításra alkalmas. Kedvező fizetési feltételek.
- 300 hold, vasutállomástól 2 km. Szőlőművelésre különösen alkalmas. 2 holdas parcellákban vagy együtt az egész terület eladó.
- Emeletes kastély 25 hold földdel a Balaton mellett szép park. Ára 75,000 K.
- 813 m. h. Borsod megyében vasutállomástól 6/8, épülő vasutól 3 km.-re. Elegendő gazdasági épületekkel és külön belsővel, melyen az urakk áll. 40 hold dohányengedéllyel. Az egész birtok prima buzatermő szántó. Ára m. holdanként 650 korona.
- 2400 m. hold sík fekvésű dunántúli birtok, 1600 h. szántó, 350 legelő, 250 erdő, 40 kasszálóval. 2 jól elhelyezett majorban 1600 h. szántó, 350 legelő, 250 erdő, 40 kasszálóval. Három vasutvonal mentén Ára 700,000 kor. Teher 400,000 kor., mely rajt maradt.
- 101 m. hold Pest megyében, ebből 5 hold termőszőlő, 60 hold szántó, 34 hold kasszáló, 2 hold akáczerdő épületekkel.
- 184 hold Pest megyében vasutállomás mellett, melyből 17 hold prima termőszőlő, 95 hold szántó, 12 hold kasszáló, 53 hold legelő, 6 hold ki nem apadó tó urakkal és kelő gazdasági épületekkel, kedvező fizetési feltételek mellett.
- 138 m. hold Pest megyében vasutállomástól 1/2 órányira, ebből 12 hold fiatal szőlő, 2 hold kasszáló, 10 hold szántó, 95 hold feltérhető legelő tanyával együtt 48,000 koronáért.
- 480 hold fővárostól 25 km.-re, teljes felszereléssel, tehénreállításra, modern lakóházzal, kelő gazdasági épületekkel.

Birtokvétel:

- 200 m. hold birtok 30-40 km.-nyire a fővárostól. 455
- 400-500 m. holdas jó minőségű birtok, jó ut mentén, vasutól nem távol, családnak való tágas és egészséges lakással, ényves kerttel. 7
- Kiseb birtok, szép és tágas lakóházzal, parkkal, vasutállomáshoz közel, lehetőleg fővonalon. 8
- 400-1000 h. birtok, melynek nagy része vágható erdő. 2018
- 1000 holdig cserébe fővárosi házért, egy tulnyomóan erdőből álló, Hont, Nógrád, Gömör, Heves vagy Borsod megyékben fekvő birtok. 507
- 2-300 hold birtok, jó lakással és gazd. épületekkel, város és vasut közelében. 3930
- 300 holdas birtok ur lakóházzal, lehetőleg Kecskemét vidékén. 3922
- 10-18000 hold erdőbirtok az ország északnyugati részén. 0
- 2000 hold elsősorú talaj birtok, Kecskemét vidékén, vasutállomás közelében, szép kastélyval és parkkal, Bécsből legfeljebb 6 órányira. 5215
- 800-1200 m. hold birtok, kelő gazdasági épületekkel felszerelve, megfelelő lakóházzal. 450
- 2000 hold jó talaj birtok, részben erdővel, kastély és parkkal, közel a vasúthoz. 5216
- 280-300 m. hold főváros vagy vidéki nagyobb városhoz közel épületekkel, jó lakóházzal, tehermentes vagy olcsó amortizációs költséggel. 12/4
- 2-400 hold egytagban legalább 5 szobás lakással, vasutól legfeljebb 1 1/2 órányira jó uton. 12
- 800-1000 holdig jó föld és épületekkel, instrukcióval. A lakóház faluban vagy város közelében legyen. 79
- 500-1000 m. hold lehetőleg egy tagban, előnyben részesül sík fekvésű, vasutállomás közelében. 23

Bérbeadó birtok:

- 480 m. hold Abony megyében 7 km. a vasutól, országot mellett, 7 szobás udvarházzal, kelő gazdasági épületekkel. 5003
- 1150 m. hold Nógrádmegyében jó gazdasági épületekkel, épülő vasut mentén, október 1-től, esetleg január 1-től 6 vagy 12 évre. 15

Birtokbérlet kerestetik:

- 180-200 m. h., amely kereskedelmi növények termesztésére alkalmas és rajta tejgazdaság üzhető. 2830
- 800-1500 h. Erdélyben vasúthoz közel, jó urakkal és gazdasági épületekkel. 1868
- 2-3000 holdat tavaszi vagy őszi átvételre, lehetőleg a Dunán túl vagy kedvező feltételekkel másutt is, hol a tehénreállítás üzhető. Urakk legalább 6 szobás legyen. 1868
- 1000-1500 m. hold lehetőleg síkfekvésű, előnyben részesül erdőmentes birtok és síkfekvésű vasutállomás közelében levő. 1868

Ezekon kívül nyilvántartjuk a visszavándorlók letlelítésekre alkalmas birtokokat és bérletszövetkezetek alakításánál közben járunk a Magyar Gazdaszövetségnek.
Csakis közvetlenül a tulajdonosoktól fogad el bejelentéseket
AZ OMGE. ÜZEMOSZTÁLYA.

Felhívás a gazdákhhoz. Mindama tisztelt földbirtokos és haszonbérlet urakat, akiknek okleveles gazdaszövetség, vagy más gazdasági alkalmazottai szükségük van, felkérjük, hogy a náluk üresedésben levő állásokról az OMGE. üzemi osztályát mielőbb értesíteni sziveskedjenek. Ugyanis ama helyzetben vagyunk, hogy kiváló minőségű állat kereső gazd. tisztokot és egyéb gazdasági alkalmazottakat ajánlhatunk hozzánk forduló egyesületi tagjainknak teljesen díjmentesen.

Eladó méh. Oldenburgi fellelő, 10 éves, kitűnő kondícióban, ötlet gazdijának, 17 maros, teljesen hűgökes, szelíd, vérfertőző rokontenyvesztés elkerülése végett eladó. Megtekinthető Levélén (Magyar-Cs. ár mellett). Posta, vasúti állomás helyben. Szíves megkereséseket alulírt egyesülethez kérjük intézni: Levél Lőtenyésztő Egyesület. 5211

Erdélyi Igazságügyi bér-gazdasága letelte folyton eladásra kerül 32 drb fiatal, szép, erős, magyartajú jármos ökrök; 19 drb muraközi igás kanca ló; 10 drb muraközi különféle évjártu szép csikó; 6 drb felvér 2 és 3 éves csikó; 25 drb 2 éves mangolicza, erősen kifejlesztett, szép egyforma anyakocák, jelenleg behűtve. Továbbá 100 g eredeti Pernaui orosz lenmag első utánvetése, tiszta szerinti mennyiségben, vevő számlájában, komárvárosi állomásra szállítva 10 kg-ért 30 koronáért, kívánatra mintá küldeték. Jó karban levő gazd. felszerelések jutányos árban kaphatók. Megkeresések Wolf Adám intézőnél Kolon pusztán, post. Kis-Komárom, Állomás Komárvaros DV. Ugyanitt orosz- és ezüst-fajnyulak kaphatók. Kifejlesztett szép példányok darabonként 3 koronáért. 5210

Eladó sülők. Meltsóság 10-12. Bakó Károly ur buzai gazdaságán október végén átadásra eladó 164 darab 10 hónapos sülők. A sülők teljes sulya páronként 94 kg., 70% vérszín, heretiek, mészartáltak, orbáncz ellen beültve, bíráló hűgökes faj. Komoly vevők forduljanak az intézőséghez Buzs (Szolnok-Doboka m.), 5229

Eladó 40 db 2 1/2 éves magyar-erdélyi ökrörborju; körülmele 650-700 kilo, páronként és nem kövérék Átlagár 350 korona páronként. Értekezhetni: Klein Jakab birtokosnál. Szinye, u. p. Alparét, Ds mellett, Erdély. 5213

Eladó 15 db borjas és erősen emhes simmenthali, fiatal, egészséges tehén. Átlagár 400 korona darabonként Értekezhetni: Klein Jakab földbirtokosnál. Szinye, u. p. Alparét, Ds mellett, Erdély. 5214

Eladó egyenként vagy párban fiatal 16-18 markos fekete orosz-arabs kanca e yesben és kettőben pártalan gyorsak, rendkívül szelid és figuránsak. Rőjőkli Bauer Antal Bódé, u. p. Ajka. 5215

Welsz Lajos lókereskedő és lóbizományos **Nagykanizsa.** Vesz és elad 1/3, 1, 2, 3 éves **CSIKÓKAT** és jól behajtott **LOVAKAT.** 4998

Muraközi hidegvérű (nori) igás tenyészlóvak és **választott csikók**

vásárlásnál szívesen a tenyésztőtől, segítségemet felajánlom s a folyó évben Muraköz és vidékén tartandó lóvásárok jegyzékét kívánatra szívesen küldöm. Elsőrendű referenciák rendelkezésre állnak!

Címzem: **Idősb Heinrich Mór** lóvásárló ügynéksege **Csáktornya (Muraköz)** Sürgönyezim: **Heinrich Senior, Csáktornya.** 5220

Erdélyi Kereskedelmi Társaság Fodor és Társai

megbízásokat elfogadnak **jármos ökrök, tinók, sertések, juhok, lovak és egyéb tenyésztési vagy használati állatok beszerzésére és azokat felelősség mellett gyorsan és jutányosan direkt forrásból közvetítik.**

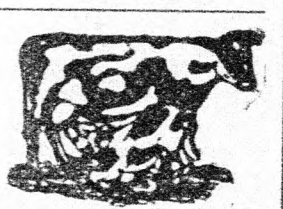
Czím: Erdélyi Kereskedelmi Társaság Kolozsvár, Szent-egyház-utca 2-ik szám. Telefon 311 494

Kisöréndű Bonyhádi faj

vöröstarka **örök- és üszörborjukat** 1-2-3 éves korban, továbbá hizlatásra vagy jármóba való tarka ökröket, ugyancsak hasas vagy friss fejős teheneket a legjutányosabb árban egyezség szerint bármilyen mennyiség szállítására vállalkoznak

Neizer Antal, Dombóvár Tolna megye.

Bonyhádi

friss fejős-tehének és tenyész-bikák jutányos árban kaphatók minden héten kedden, szerdán és csütörtöki napokon. Istálló Kispesten, Üllői-ut 24. Telefon: Kispest 1. Levél- és sürgönyezim:

Flaschner Sándor

4743 tehénkereskedő Boost. Ferencz-kürt 40.

Igen szép, válogatott vöröstarka simmenthali jellegű 1-2-3 éves

növendék - ökrök és üszörborjakat egyezségi legprimább leltári való és

jármosökreit legjutányosabb árban ajánlanak!

Klein Testvérek kereskedők

CZELLDÖMÖLEK.

Megrendelések egyezség szerint bármilyen mennyiségben kaphatók. 882

64 drb kecske, Saanenhalti fellelő, 10 éves, kitűnő kondícióban, ötlet gazdijának, 17 maros, teljesen hűgökes, szelíd, vérfertőző rokontenyvesztés elkerülése végett eladó. Megtekinthető Levélén (Magyar-Cs. ár mellett). Posta, vasúti állomás helyben. Szíves megkereséseket alulírt egyesülethez kérjük intézni: Levél Lőtenyésztő Egyesület. 5211

ELADO

hibátlan sárga kanca **hátas paripa,** 8 éves, apja Bojtár, anyja Sárkány, 164 em., 1000 koronáért. 2 kocsiló, szürke, pej, 160 em., 7 évesek, sipiczai félv. amerikai gyors lovak, 2000 koronáért. 5252

Fráter Zoltán

Ungvár, Ung megye.

Előrendű fajjellegű vöröstarka

örök- és üszörborjukat

1-2-3 éves korban, továbbá hizlatásra v. jármóba való tarka ökröket, ugyancsak hasas v. friss fejős teheneket a legjutányosabb árban egyezség szerint bármilyen mennyiség szállítására vállalkoznak

Spitzer és Weller

"Kis-Czell"

ÖKÖRELADÁS.

Néhai Nagy Miklós utódánál, Nagy Dénes birtokosánál, mindig fiatal prima **erdélyi jármosökrök és 2 éves ökrörborju** kapható.

Levélczím: **NAGY DÉNES** birtokos, TORDA.

Vegyesek

FAKULT BÖRKABÁTOK

sötét színekre tartósan festelnek 4559

HALTENBERGER BÉLA ruhafestőgyárában, Kassa. ALAPITTATOTT 1-10.

Kertalakítások

terv s költségvetés, gyümölcsfák, díszfák, rozsák és egyéb fásiskolái cikkek árjegyzék szerint. 1051

PECZ ÁRMIN

cs. és kir. udvari műkertész és fásiskola-tulajdonos Budapest, VIII., Kárpátia-tér 8. sz.

Telíteltetésre elfogad teheneiket a nő-end-keket a városi gazdasági Megkeresések Ropprecht Lajos Városbíróhoz. Vas m. per Szombathelyi intéződének. 5200

Eladás

Kastély (Bihar megyében) gyönyörűen berendezve, két melléképülettel, parkkal, hozzá egy 7000 koronát jövedelmező szőlővel eladó. Cím megadható Mosse Rudolfnál, Budapest, Nádor-utca 11. 789

Széna prima 1000 métermássa első Somogyi Béla gazdaságában Alattán, J.-K.-Szolnok megye. 5236

Vadászfegyver, Rika által. Több kiténő, finom vadászfegyver, poton aron eladó. Közétek Toplever kulesu Lancaster 20 ftt. Előtekű lakatszerkezeti modern Hammerles 35 ftt. Grenerz-aru Bücksflinte 40 ftt. Snelleres Manlicher, Drilling, Winchester, válogatott, azokból kérem tisztelettel Hammerles lövészhívő 66 ts (ejektoros); angol vadászfegyver, különféle ísmétlő és több más jó puskák igen olcsón eladó Radó A. Egyetemter 5. Ugyancsak néhány Hammerles-revolver, ugyanitt fényképezőgépek féláron kaphatók. 4736

Gyümölcsfa-eladás. Legjobb, nemesített fajlama és körtefa, erdőteljes, dus gyökérzetű, 3-4 éves darabja 60 fill. 2-3 éves darabja 50 fill.; Több vasutálomára szállítva, 100 darabon felül vételnél 10% es-gedmény. Megrendelhető: **osopolszögöti kertésznél,** Heimina-major, u. p. Tózái. 999

Eladó jutányos árban használt, jókarban levő 1 db kéve-kötőgépet, 1 db marokrakörátó- és 3 db fűkaszó gépet. Buchwaldi Gábor gazdasága Lunka, Pa-Kőröskány. 5203

Széna. Van még 25 vagon gyepszénem eladó. Reflektánsok forduljanak bővebbért Jankó, ic M. Lázához Titelre, Bács-Bodrog megye. 5219

Ákác, juhar és szőcs 1-2 éves csemete, sorfának alkalmas, 2-3 méter magas **jegenye-nyár és glicyia-nyár.** Bor- és csemegé-szőcs-veneszt. Asztali és pesznye és egyébborokat kisebb és nagyobb mennyiségben állandóan eladó Lipiny Jenő pazonyi (Szabolcs vm.) szőlőtelepe, Nyíregyházán. 5235

Browning pisztoly ára 65 koronáért, **korona, havi 3 koronáért** megrendelhető **Reis Jenő és társai** által, Budapest, Üllői-ut 115. 5277

200 mm. jöminőségű réztézna, 100 mm. sarju eladó özv. Molnár Barnabénál, Lévártúród, u. p. Harkács, (Öbör m.) 5265

Keskenyvágyánu hordozható (transzportálható) sinek, 4000 méter, 60 nyomtávolsággal, 25 buktó fűzővel részben fémek, kevéssé használt. Állapothat előnyösen kapható Schwitter Lipót és Testvére Budapest, Podmaniczky-u. 6. 5264

Azonnal átveendő: parcella alkalmas, Kavától 1/4 ór nyíra Csécs nevű cca 960 hold prima szántóföldből álló, köz-elien a vasutállomás mellett elterülő földbirtok Gyönyörű kavályllyal és parkkal 300.000 koronáért eladó. Megkeresések Feuerstein Márkus özegnél, Miskolcon. 5279

Vetőmagburgonya 6-8 vagon magas keményítőtartalmú keresztek. Legelősebbi ajánlat, faj megnevezése mellett, uradalmi in-öz-éghöz Heves-Cány intéződének. 5263

Száított répaszelelet október-november-decemberi szállításra, valamint **chi isalétromot**

tavaszi szállításra ajánl: **DUKES és HERZOG Gaigöcz - Budapest, V., VACZI-KÖRUT 74.** Telefon sz. 88-09. 730

Másodrendű korpa, birkaete-tére nagyon alkalmas, het koronáért 100 kilónként kapható zsákkal együtt ab Budapest vasúthoz szállítva. Zuekermann Ede Budapest, Tavaszmező-utca 12. Telefon: 59 60. 5239

Préselt

buzaszalmát és zabszalmát

szállít elsőrendű minőségben és legelősebban

Ehrenreich Béla

Bajmok (Bácska). 6808

Világghü szabadságra 18 államban kapható

Stádel-Torkos földmérő-taliga kapható

644-as népművészet. Győrött.

Fiedler János

lenfonógyára **Komárom** vesz

nyers lenkórót

szál-nyereshez, valamint kaszált és géppel csépe

lenszalmát, tetszés szerinti

mennyiségben és **elad**

eredeti (pernaui) orosz lenmagot.

MOST JELENT MEG! MÉHÉSZET.

írta: SZILARD GYULA. 19 ábrával.

TARTALMA: A méheslád. rajzról. Méhlekások. A méhes. A méhek gondozása mozgatható beűő szerkezeti kapitálakban. Méhészkedés szalmásokban. Ára 1 kor. 10 fillér, mely öszegnek előleges beküldése ellenében bérmentve szállítja a "Patria" r.-l. gazd. szakkönyvkereskedése Budapest, IX. ker., Üllői-ut 25. szám.

gőzeke 2 gépes HP. hat tonnás szél- és egy gépes-bódéval szűgösen eladó. Ára 18 ezer korona. Cím a kiadóhivatalban. 5220

Vétel

BIRTOKVÉTEL.

Magyarországban vagy Ausztriában 500-1000 hektáros birtok kerestetik nem egészen sük vidéken, erdővel és épületekkel, a főváros közelében. Titoktartás biztosítva. Ajánlatok "W. D. 2121" jel alatt **WOSSE RUDOLF,** WIEN, I. keretnek. 107

KERESTETNEK EGÉSZ ÉVEN ÁT minden fajú és mennyiségű: **gazdasági termékek.**

Legelőnyösebb értékesítés. Vaj, sajt, méz, tojás, szárnyas, vad, szalonna, főzelék, bab, burgonya, torma, borsó, zab, tengeri len, kender és egyéb magvak, kőnnny és olcsó fehérbor, főlt malacok 4/2, sülők 18, hárnyok 13 kg. nehézek, zsírseretek stb. 1080

Geschäftsstelle Münzberg, Graz 19.

Bérlet

Korcsok azonnali átvételre 600-1000 holdig terjedő bérlet. Ögynök díjazatik. Cím: Biau Béla Felső-Galla. 5238

400 holdas bérlet

közel vasúthoz, tejgazdaság és állattenyésztés kultiválható. Közlelebbit

Österreicher Bernátnál Nagykanizsán. 994c

Szénát Szalmát

nehart, zabosbükkynt bármilyen mennyiségben **veszek**

eladok.

780

Felprésléshez modern gőz- és lóprésmelét bocskatom eladó rendelkezésére. **SCHREIER BÉLA** takarmánygyáros Budapest, VII., Népszabadság-utca 22. Telefon 20-52.

Minden gazdának saját maga iránt való kötelessége

cselédit hasznos olvasmányokkal ellátni. Rendelje meg tehát nagyobb példányomban

A Nép Barátja

1909-ik évre szóló gazdasági népnaptárt és ország-ki ajándékképen cselédek között. E naptár kiadásával az OMGE. ellensúlyozni kívánja a népet megmegtélező szociálhata népiratok hatását.

oltá ára 50 fillér, 12 példány 5 korona.

Megrendelhető a "PATRA" részv.-társ.-nál Budapest, IX., Üllői-ut 25.

Használt FOWLE Befelegyőztető

gőzeke

2 gépes HP. hat tonnás szél- és egy gépes-bódéval szűgösen eladó. Ára 18 ezer korona. Cím a kiadóhivatalban. 5220

Vétel

BIRTOKVÉTEL.

Magyarországban vagy Ausztriában 500-1000 hektáros birtok kerestetik nem egészen sük vidéken, erdővel és épületekkel, a főváros közelében. Titoktartás biztosítva. Ajánlatok "W. D. 2121" jel alatt **WOSSE RUDOLF,** WIEN, I. keretnek. 107

KERESTETNEK EGÉSZ ÉVEN ÁT minden fajú és mennyiségű: **gazdasági termékek.**

Legelőnyösebb értékesítés. Vaj, sajt, méz, tojás, szárnyas, vad, szalonna, főzelék, bab, burgonya, torma, borsó, zab, tengeri len, kender és egyéb magvak, kőnnny és olcsó fehérbor, főlt malacok 4/2, sülők 18, hárnyok 13 kg. nehézek, zsírseretek stb. 1080

Geschäftsstelle Münzberg, Graz 19.

Bérlet

Korcsok azonnali átvételre 600-1000 holdig terjedő bérlet. Ögynök díjazatik. Cím: Biau Béla Felső-Galla. 5238

400 holdas bérlet

közel vasúthoz, tejgazdaság és állattenyésztés kultiválható. Közlelebbit

Österreicher Bernátnál Nagykanizsán. 994c

GŐZMIVELÉS.
Nagyobb területek szántását gőzekével
hajlandó vagyok elvállalni; épügy
mélyrigolozást szőlő-telepítésekhez.
Érdeklődők kéretnek, hogy alanti címemhez forduljanak.
WOLFF ERNŐ, gőzsántái vállalkozó
BUDAPEST-KELENFÖLD.

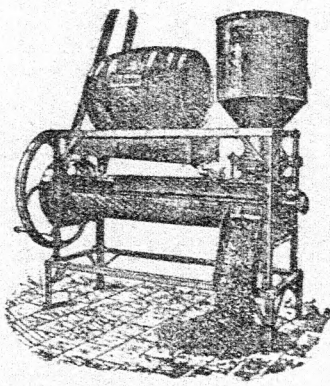
Gőzeke-sodronykötél

legjobb angol aczélsodronyból, legelőnyösebbben beszerezhető a

Szegedi kenderfonógyár r.-t.-nál Szegeden

Számos nagy uradalom elismerő nyilatkozata bizonyítja a kötelek kitűnő minőségét.

Mindennemű **GAZDASÁGI KÖTÉLÁRUK, KENDERZSÁKOK** stb. stb. legelőnyösebb beszerzési forrása.

Az egyedül megbízható erőtakarmány az, melyet a gazda maga állít elő!

Ajánljuk szabadalmazott automatikusan adagoló, tetszőleges mennyiségben pontosan keverő

Agrikultura melasz erőtakarmányt készítő gépeinket

kézi- vagy hajtóerőre berendezve!

3-4 waggon áru előállításánál a gép ára megtérül.

AGRIKULTURA MEZŐGAZDÁKAT

ELLÁTÓ R.-TÁRSASÁG iroda és mintatelepe

Budapest, V., Zoltán-utca 12.

Melasz, szárított répaszelet, korpafélék, „Agrikultura” orgtrágya, enyvtelen csontliszt stb. árusítása.

Sürgőnyozim: OXYGEN.

Telefon: 99-43

!! Most jelent meg !!

Tizenkét év a Magyar Gazdaszövetség történetéből 1896-1908.

Ára 5 korona.

Megrendelhető a „Patria” r.-t. gazdasági szakkönyvkereskedésében, Budapest, IX., Üllői-ut 25. (Köztelek.)

Szárított répaszeletet melasszét és mútrágyát

jutányos feltételek mellett szállít: 105

Sebők Emil és Társa

Budapest, V., Lipót-körút 2. szám.

Sertéseladások és vételek legjobban és legpontosabban eszközöltetnek sovány vagy hizott állapotba

URL REZSŐ

sertésbizomnyosnái. Budapest, VIII., Népszínház-u. 22. (Polgári sertésüzem bérpalota.)

Telefon: 97-05 Istvánbányán.

Fejlesztési és kísérleti osztály.

MOST JELENT MEG!

A SERTÉSHIZLALÁS

„különös tekintettel a sertésvészre”

Tapasztalat alapján írta Előszóval ellátva

BACKER GYÖRGY SZEMERE HUBA

Magyar Mezőgazdák Szövetsége kézbányai sertéselhizaló tolepének intézője. Ára bórmentes költésnél 2 K10 f

Megrendelhető a „Patria” r.-t. gazdasági szakkönyvkereskedéséitől, BUDAPEST, IX. kor., Üllői-ut 25. szám.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatásban.

MAGYAR GAZDÁK ÉRTÉKESÍTŐ SZÖVETKEZETE
BUDAPEST (Központi vásárcsarnok).

Igazgatóság és központi iroda:

Budapest, IX., Imre-utca 4.

Nagy képviselői:

BUDAFOKON.

ÉRTÉKESIT

huzaféléket, baromfit, vadfióit, tejterméket, tojást, zöldséget, gyümölcsöt, mézket és **MINDENMÉNY ÉLELMISZERT, Hirdetésértékesítő osztály.** : : Égőből azonosítók értékesítése.

A MAGYAR ORSZÁGOS MÉHÉSZETI EGYESÜLET
vezérközpontja.

A szövetség tagjai kedvezményesen részesülnek a Magyarországi Méhésztudományi Egyesület által szervezett képzéseken.

VILÁGREKORD!

A világon a legelső szabadalmazott

Kétgéprendszerű forrógőzeke

VILÁGREKORD!

300 fokot meghaladó gőztulhevitessel. ::::

Schmidt Vilmos mérnökdoktor szabad. füstcső-tulhevitője.

Gőzekékre egyedül jogosított gyártója **Kemna J. gőzekegyára.**

Egyetlen gőztulhevitő, melyről a gőzekegyártásban egyszerűségénél és szoliditásánál fogva — a gép súlyának emelkedése nélkül — egyáltalán szó lehet.

50%-kal nagyobb munkateljesítés, 30% szén- és 40% vizmegtakarítás mellett.

3400-nál több dr. Schmidt-féle szabadalmazott gőztulhevitő van üzemben vasuti mozdonyokon.

E G jegyű gép, mindegyik:

200 lóerő folytonos munkateljesítéssel,

300 lóerő legnagyobb munkateljesítéssel.

E K jegyű gép, mindegyik:

170 lóerő folytonos munkateljesítéssel,

250 lóerő legnagyobb munkateljesítéssel.

Kétgéprendszer, sodronykötélátvitel. Ugy nedves, mint egészen száraz esztendőkhben egyedül biztos munkateljesítés.

Szakprofesszorok által szántóföldeken végzett kísérletek eredményéről értesítéssel, kimerítő felvilágosítással, prospektusokkal és költségvetéssel érdeklődőknek díjmentesen,

készséggel szolgál **KEMNA J. gőzekegyára magyarországi igazgatósága**

Istvánbányán telefon 91-21.

Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 8.

Sürgőnyozim: Kemna Budapestf.

„Patria” irodalmi vállalat és nyomdai részvénytársaság nyomása, Budapest, IX., Üllői-ut 25. szám. — Az Első Magyar Papir-Ípar r.-t. papirosán.